

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ

Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: Ένας μηχανισμός
στήριξης και ενίσχυσης των οικονομιών στη μετα-Covid εποχή

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ευαγγελία Τρούμπουλου

Αθήνα, 2022

Τριμελής Επιτροπή

Μπαμπαλιούτας Λάμπρος, Επίκουρος Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Παπάζογλου Αιμιλία, Λέκτορας Παντείου Πανεπιστημίου

Φίλος Ιωάννης, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Νίκος Πατεράκης, 2015

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνωμών του συγγραφέα.

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες.....	6
Πίνακες- Σχήματα.....	8
Πρόλογος.....	10
Abstract.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	12
Η Ευρώπη αντιμέτωπη με τη κρίση της πανδημίας του κορωνοϊού.....	12
1.1 Η στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	12
1.2 Η αρχική αναθεώρηση της οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	19
Σχέδιο Ανάκαμψης για την Ευρώπη.....	19
2.1 NextGenerationEU: Το σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη.....	19
2.2 Η δομή του NextGenerationEU.....	21
ReactEU.....	21
Ορίζων Ευρώπη.....	22
InvestEU.....	22
Αγροτική Ανάπτυξη.....	23
Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης.....	23
RescEU.....	24
2.3 NextGenerationEU και Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	31
Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.....	31
3.1 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	31
Πράσινη Μετάβαση.....	33
Ψηφιακός Μετασχηματισμός.....	34

Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.....	34
Κοινωνική και εδαφική συνοχή.....	35
Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα	36
Πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες ..	36
3.2 Εθνικά Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.....	37
3.2.1. Κατάρτιση και Υλοποίηση των εθνικών σχεδίων.....	38
3.2.2 Αξιολόγηση.....	40
3.3 Προσδιορισμός Χρηματοδοτικής Συνεισφοράς.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:	45
Πηγές Χρηματοδότησης και Κατανομή Πόρων	45
4.1 Οι πόροι του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	45
Δάνεια και Επιχορηγήσεις	46
4.2 Κατανομή των Πόρων	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	52
Εθνικό Σχέδιο για την Ανάκαμψη και την Ανθεκτικότητα «Ελλάδα 2.0»	52
5.1 Γενική Σύνοψη.....	52
5.2 Στόχοι και Προϋπολογισμός	54
5.3 Έργα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης «Ελλάδα 2.0»	67
1 ^η Δέσμη Έργων.....	67
2 ^η Δέσμη Έργων.....	71
3 ^η Δέσμη Έργων.....	78
4 ^η Δέσμη Έργων.....	88
5.4 Συνεκτικότητα και Συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα	95
5.4.1 Εθνική Στρατηγική και Εθνικά Σχέδια Δράσης.....	95
5.5 Μηχανισμοί αποτελεσματικής εφαρμογής του Σχεδίου	107

5.5.1 Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) των Δράσεων και Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης	107
5.5.2 Το Πληροφοριακό Σύστημα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΠΣ ΤΑΑ) και ο Ιστότοπος της ΕΥΣΤΑ	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	113
Σχέδια για την Ανάκαμψη και την Ανθεκτικότητα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης	113
6.1 Αιτούμενα και διαθέσιμα ποσά.....	113
6.2 Κατηγοριοποίηση των επενδύσεων	114
6.2.1 Ψηφιακή και Πράσινη μετάβαση	114
6.2.2 Κατηγοριοποίηση των επενδύσεων σύμφωνα με τους έξι πυλώνες	117
6.3 Κατηγοριοποίηση των επενδύσεων σύμφωνα με τους εμβληματικούς τομείς που ορίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	119
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ	121
Εκτιμήσεις και προβλέψεις για την αποτελεσματικότητα του Ταμείου Ανάκαμψης σε Ελλάδα και ΕΕ	121
7.1 Η επίδραση του Ταμείου Ανάκαμψης στην Ελλάδα.....	121
7.2 Η επίδραση του Ταμείου Ανάκαμψης στην ΕΕ.....	127
7.2.1 Μακροοικονομικός Αντίκτυπος.....	127
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ	132
Ρωσο-ουκρανικός πόλεμος: Μια νέα πρόκληση για την οικονομική ανάκαμψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης	132
8.1 Οι επιπτώσεις του πολέμου στην Ευρωζώνη.....	132
8.2 Η αντίδραση της ΕΕ στις νέες προκλήσεις	135
8.3 Πως η νέα κρίση επηρεάζει την αποτελεσματικότητα του Ταμείου Ανάκαμψης.....	137
Επίλογος.....	140
Βιβλιογραφικές Αναφορές.....	145

Συντομογραφίες

Ελληνικές

ΑΑΔΕ: Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΒΟΑΚ: Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης

ΓΓΔΕ: Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων

ΕΓΤΑΑ: Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης

ΕΔΕΛ: Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου

ΕΔΥΤΕ: Εθνικού Δικτύου Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΚΤ: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

ΕΣ: Ελεγκτικό Συνέδριο

ΕΣΕΚ: Εθνικό Σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα

ΕΣΚΥΠ: Εθνικό Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής

ΕΣΠΑ: Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης

ΕΥΣΤΑ: Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης

ΚΓΠ: Κοινή Γεωργική Πολιτική

ΚΕΣΥ: Ελληνικής Κεντρικής Αρχής Υγείας

ΚΥΤ: Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης

ΟΑΕΔ: Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού

ΟΔΑΠ: Οργανισμός Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων

ΟΔΑΠ: Οργανισμός Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων

ΟΔΙΠΥ: Οργανισμός Διασφάλισης της Ποιότητας στην Υγεία

ΟΣΔΔΥ-ΔΔ: Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων για τη Διοικητική Δικαιοσύνη

ΟΣΔΔΥ-ΠΠ: Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης

ΠΔΠ: Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο

ΣΔΕ: Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας

ΣΔΙΤ: Σύμπραξη Ιδιωτικού Δημοσίου Τομέα

ΣΛΕΕ: Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΠ: Στόχοι Πολιτικής

ΤΑΑ: Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

ΤΑΙΠΕΔ: Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου

ΤΑΧΔΙΚ: Ταμείο Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων

ΤτΕ: Τράπεζα της Ελλάδος

ΕνΔΤΚ: Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή

Ξένες

ECB: European Central Bank

ERP: Enterprise Resource Planning

EU: European Union

NGEU: NextGenerationEU

Πίνακες- Σχήματα

Πίνακας 1: Επισκόπηση-Εαρινή πρόβλεψη 2020.....	15
Πίνακας 2: Ποσά του NGEU που διατίθενται σε προγράμματα	25
Σχήμα 1: Πυλώνες του NextGenerationEU	27
Σχήμα 2: Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027 & NextGenerationEU	29
Πίνακας 4: Διαθέσιμα και ζητούμενα ποσά επιχορηγήσεων και δανείων (€ σε δισεκατομμύρια).....	51
Πίνακας 6: Συνολικοί Επενδυτικοί Πόροι που κινητοποιεί το Ταμείο Ανάκαμψης	55
Πίνακας 7: Τα πρώτα 12 έργα του Ταμείου Ανάκαμψης.....	70
Πίνακας 7: 2 ^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης.....	77
Πίνακας 8: 3 ^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τη Πράσινη Μετάβαση.....	79
Πίνακας 9: 3 ^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τη ψηφιακή μετάβαση	80
Πίνακας 10: 3 ^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής συνοχής	84
Πίνακας 11: 3 ^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα των ιδιωτικών επενδύσεων και τον μετασχηματισμό της οικονομίας.....	87
Σχήμα 3: Εγκεκριμένες δέσμες έργων του Ταμείου Ανάκαμψης.....	88
Πίνακας 12: 4 ^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα της πράσινης μετάβασης	89
Πίνακας 13: 4 ^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα του ψηφιακού μετασχηματισμού.....	90
Πίνακας 14: 4 ^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής συνοχής	92
Πίνακας 15: 4 ^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα των ιδιωτικών επενδύσεων και τον μετασχηματισμό της οικονομίας.....	94
Πίνακας 16: Συνολικά ποσά που έχουν αιτηθεί τα κράτη μέλη	114
Σχήμα 2: Συνολική κατανομή πόρων στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης.....	116
Πίνακας 17: Ποσά που διατίθενται για τους έξι πυλώνες που θεσπίζονται από τον Κανονισμό για την ίδρυση του Ταμείου Ανάκαμψης (δισ. ευρώ).....	118

Πίνακας 18: Ποσά για την υλοποίηση των σχεδίων ανάκαμψης σύμφωνα με τους εμβληματικούς τομείς που θεσπίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (δισ. ευρώ).....	120
Σχήμα 3: Συνολική επίδραση του σχεδίου.....	121
Πίνακας 19: Η συνολική επίδραση του Εθνικού Σχεδίου «Ελλάδα 2.0»	125
Πίνακας 20: Συνολικά αποτελέσματα της επίδρασης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης	126
Σχήμα 4: Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του δημοσίου κεφαλαίου	129
Σχήμα 5: Αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ	133

Πρόλογος

Η παρούσα διπλωματική εργασία εξετάζει το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ως ένα προσωρινό εργαλείο ενίσχυσης και ανάκαμψης των οικονομιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από πανδημία του Covid-19. Το Ταμείο ως βασικός πυλώνας του πακέτου ανάκαμψης NextGenerationEU προσφέρει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη της ΕΕ μέσω δανείων και επιχορηγήσεων για τη στήριξη νέων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που θα συμβάλουν στην ανάκαμψη των οικονομιών στη μετα-Covid εποχή εστιάζοντας κατά κύριο λόγο στη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Κάθε κράτος μέλος καλείται να συντάξει ένα εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες ανάγκες του υπό τις γενικές κατευθύνσεις που τίθενται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στα πλαίσια της παρούσας ανάλυσης πραγματοποιείται αρχικά μια ολιστική προσέγγιση της δομής και του τρόπου λειτουργίας του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για τη περίοδο 2021- 2026, καθώς και του μακροοικονομικού αντίκτυπου σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Στη συνέχεια, εξετάζεται το περιεχόμενο και οι προοπτικές ανάπτυξης από την κατάρτιση και υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» και ακολουθεί συγκριτική ανάλυση των Εθνικών Σχεδίων Ανάκαμψης των χωρών της ΕΕ.

Τέλος, γίνεται αναφορά στη νέες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που δημιουργήθηκαν με την έναρξη του πολέμου ανάμεσα στη Ρωσία και την Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022, οι οποίες θέτουν σημαντικούς κινδύνους για την ανάπτυξη και δημιουργούν αβεβαιότητα ως προς τον βαθμό αποτελεσματικότητας του Μηχανισμού. Τα συμπεράσματα που συνάγονται προκύπτουν από μελέτη σχετικής αρθρογραφίας, νομοθεσίας και εκθέσεων επίσημων θεσμικών φορέων.

Abstract

The current dissertation examines the Recovery and Resilience Facility as a temporary instrument for the European Union to support and recover the economies from the Covid-19 pandemic. The Recovery and Resilience Facility as the main pillar of NextGenerationEU offers financial assistance to EU countries through loans and grants to support new investments and reforms that will help economies recover in the post-Covid era by focusing on the green and digital transition. Each Member State is required to draw up its own Recovery and Resilience plan tailored to its specific needs under the general guidelines set at European Union level.

In the context of the present analysis, a holistic approach is initially carried out to the structure and operation of the Recovery and Resilience Facility for the period 2021-2026, as well as to the macroeconomic impact in the short and long term. Following the analysis, the content and development prospects of the implementation of the National Recovery and Resilience Plan "Greece 2.0" is examined and a comparative analysis of the National Recovery Plans of EU countries is carried out.

Furthermore, a reference is made to the new economic and social conditions created by the war between Russia and Ukraine, which pose significant risks to economic growth and create uncertainty as to the degree of effectiveness of the Recovery and Resilience Facility. The conclusions are mainly drawn from relevant bibliography and legislation as well as articles and reports by official institutions.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η Ευρώπη αντιμέτωπη με τη κρίση της πανδημίας του κορωνοϊού

1.1 Η στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τον Ιανουάριο του 2020, τα πρώτα κρούσματα του κορωνοϊού εντοπίζονται στην Ευρώπη κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις. Μέχρι πρόσφατα τίποτα δεν μπορούσε να σηματοδοτήσει την παγκόσμια υγειονομική κρίση που θα προκαλούσε ο ιός Sars-Cov-2.

Τη προηγούμενη δεκαετία η Ευρώπη ήρθε αντιμέτωπη με τη παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, τις επιπτώσεις της οποίας μέχρι πρόσφατα καταπολεμούσε. Η κρίση αυτή εξελίχθηκε σε «Ευρωκρίση» ή «Πολυκρίση» σύμφωνα με τον όρο που χρησιμοποίησε ο Jan Claud Juncker, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προκειμένου να περιγράψει τις πολλαπλές προκλήσεις που δέχτηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η κρίση χρέους, η προσφυγική κρίση, η έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν μερικές από τις βασικές προκλήσεις που κλήθηκε να αντιμετωπίσει η Ευρώπη στον απόηχο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης¹.

Έκτοτε επισπεύστηκαν διάφοροι μηχανισμοί και πολιτικές που θα βοηθούσαν κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις αυτές και να ανακάμψουν. Η «Πολυκρίση» αυτή, ωστόσο, φανέρωσε πολλά τρωτά σημεία και αδυναμίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ανεξέλεγκτη ανισότητα μεταξύ των κρατών μελών απειλούσε τη βιωσιμότητα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου, ενώ η δυσαρέσκεια με τους κανόνες που επιβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης στη ζώνη του ευρώ συνέχισαν να μαστίζουν την πολιτική και οικονομικών χωρών, ιδίως στη Νότια Ευρώπη. Το γεγονός αυτό οδήγησε την ευρωζώνη στα πρόθυρα της κατάρρευσης και ενίσχυσε τον ευρωσκεπτικισμό καθ'όλη τη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας.

---

¹ Βλ. Lukić Radović, M., & Vlajković, M., (2021), “HOW FIRM ARE THE BONDS THAT TIE THE EU TOGETHER? EU RULE OF LAW CONDITIONALITY MECHANISM AND THE NEXT GENERATION EU RECOVERY FUND”, EU and Comparative Law Issues and Challenges Series (ECLIC), Vol. 5, σελ. 57–88, <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/ecllic/issue/view/853> (Τελευταία Πρόσβαση 26/09/2021).

Το 2019 μετά την παρουσίαση της Πράσινης Συμφωνίας και τη νέας βιομηχανικής στρατηγικής από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όλα έδειχναν πως η οικονομική κρίση ήταν κομμάτι του παρελθόντος. Η νέα αναπτυξιακή στρατηγική επενδύει σε μια ευημερούσα κοινωνία στη βάση ενός νέου οικονομικού μοντέλου για μια βιώσιμη και ανταγωνιστική οικονομία. Ωστόσο, το ποσοστό ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση στα μέσα του 2019 άγγιξε το 7,5%². Το ποσοστό αυτό, είναι το χαμηλότερο που έχει καταγραφεί μετά τη κρίση του 2008 στην Ευρωζώνη, και το μεγαλύτερο μετά που έχει καταγραφεί μετά το 2000 σε επίπεδο Ένωσης.

Την ίδια περίοδο, μάλιστα, ο κορωνοϊός ξεκίνησε την εξάπλωση του στη Κίνα. Στις 30 Ιανουαρίου του 2020 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας κήρυξε την επιδημία του νέου κορωνοϊού ως «έκτακτη ανάγκη δημόσιας υγείας σε διεθνές επίπεδο» και, ήδη, τα πρώτα κρούσματα έκαναν την εμφάνισή τους στην Ευρώπη. Τον Μάρτιο του ίδιου έτους το επίπεδο εξάπλωσης του ιού χαρακτηρίστηκε από τον ΠΟΥ «πανδημία» και το επίκεντρο των λοιμώξεων μετατοπίστηκε από την Κίνα και την Ασία, στην Ευρώπη και την Αμερική. Ο γρήγορος ρυθμός εξάπλωσης του ιού γρήγορα οδήγησε τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις στη υιοθέτηση πρωτοφανών μέτρων για τον περιορισμό των μετακινήσεων των πολιτών και στην επιβολή «lockdown».

Οι επιπτώσεις της πανδημίας είναι έκδηλες από το πρώτο κιόλας χρονικό διάστημα στην κοινωνία και στην οικονομία. Η οικονομική δραστηριότητα πάσης φύσεως διεκόπη και εφαρμόστηκαν περιορισμοί στις μετακινήσεις των πολιτών, ενώ το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης των χωρών επιβαρύνθηκε σημαντικά. Σε αυτή την περίοδο της κρίσης, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της αποφάσισαν να συνεργαστούν για την επιβράδυνση της εξάπλωσης του ιού, την ενίσχυση των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης, τον περιορισμό των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας και τη στήριξη των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των κρατών μελών.

Σύμφωνα με την έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για τις παγκόσμιες οικονομικές προοπτικές που παρουσιάστηκε στο πλαίσιο της Εαρινής Συνόδου το 2020, προβλέφθηκε πως η ύφεση που θα προκαλέσει η πανδημία του κορωνοϊού παγκοσμίως θα είναι μεγαλύτερη από εκείνη του Κραχ το 1929. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μάλιστα σε ανακοίνωσή της σχετικά με τη συντονισμένη οικονομική αντίδραση στην έξαρση της νόσου COVID-19, βάσει

---

² Βλ. Eurostat, (2019), “Euro Area Unemployment at 7.5%.”, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/-/3-01072019-ap> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022).

ανάλυσης σεναρίων, προέβλεψε ότι η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ στην ΕΕ θα μπορούσε μειωθεί 2,5 % το 2020³. Η πανδημία παρουσίασε ιδιαίτερα αυξητική τάση κατά τους πρώτους μήνες της άνοιξης του 2020, που η ΕΕ τελούσε υπό γενικό lockdown, με την ΕΕ των 27 και την Ευρωζώνη των 19 να σημειώνουν αρνητικό ρεκόρ στο ΑΕΠ τους -7.7% και -7.4% αντίστοιχα⁴.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ακόλουθου πίνακα αποδεικνύεται πως τα μεγαλύτερα θύματα της πανδημικής κρίσης που βίωσαν και τα σκληρότερα μέτρα περιορισμού είναι η Ιταλία, η Ισπανία και η Ελλάδα, καθώς η μείωση του ΑΕΠ τους άγγιξε το -9,53 κατά Μ.Ο. Η Γαλλία και η Γερμανία, επίσης, υφίσταντο μεγάλη μείωση στο ΑΕΠ τους, καθώς ήταν από τις χώρες που σημείωσαν το μεγαλύτερο αριθμό νεκρών. Για τον λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση από την αρχή ξεκίνησε τη προετοιμασία ενός έκτακτου σχεδίου ανάκαμψης ως απάντηση στη πανδημία με σκοπό τη στήριξη των ευρωπαϊκών οικονομιών και των μετριασμό των κοινωνικών επιπτώσεων.

---

³ Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής της 13ης Μαρτίου 2020, COM(2020) 112, Final σελ. 1, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9935256/3-01072019-AP-EN.pdf/fdd80b34-6c9d-43a2-b2c0-2ce9d4dc3c9c?t=1561737730000>, (Τελευταία Πρόσβαση: 06/04/2022).

⁴ Βλ. Eurostat. 2019. “Euro Area Unemployment at 7.5%.”, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/-/3-01072019-ap> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022).

Overview - the spring 2020 forecast

	Real GDP			Inflation			Unemployment rate			Current account			Budget balance		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Belgium	1.4	-7.2	6.7	1.2	0.2	1.3	5.4	7.0	6.6	-0.7	-0.1	-0.3	-1.9	-8.9	-4.2
Germany	0.6	-6.5	5.9	1.4	0.3	1.4	3.2	4.0	3.5	7.6	6.1	7.4	1.4	-7.0	-1.5
Estonia	4.3	-6.9	5.9	2.3	0.7	1.7	4.4	9.2	6.5	2.3	1.1	2.2	-0.3	-8.3	-3.4
Ireland	5.5	-7.9	6.1	0.9	-0.3	0.9	5.0	7.4	7.0	-9.4	4.6	4.4	0.4	-5.6	-2.9
Greece	1.9	-9.7	7.9	0.5	-0.6	0.5	17.3	19.9	16.8	-0.3	0.1	-1.2	1.5	-6.4	-2.1
Spain	2.0	-9.4	7.0	0.8	0.0	1.0	14.1	18.9	17.0	2.0	3.2	2.7	-2.8	-10.1	-6.7
France	1.3	-8.2	7.4	1.3	0.4	0.9	8.5	10.1	9.7	-0.1	-0.1	-0.4	-3.0	-9.9	-4.0
Italy	0.3	-9.5	6.5	0.6	-0.3	0.7	10.0	11.8	10.7	3.0	3.4	3.3	-1.6	-11.1	-5.6
Cyprus	3.2	-7.4	6.1	0.5	-0.2	1.0	7.1	8.6	7.5	-5.7	-10.9	-10.1	1.7	-7.0	-1.8
Latvia	2.2	-7.0	6.4	2.7	0.2	1.9	6.3	8.6	8.3	0.6	1.1	1.2	-0.2	-7.3	-4.5
Lithuania	3.9	-7.9	7.4	2.2	0.8	1.5	6.3	9.7	7.9	3.5	2.2	2.9	0.3	-6.9	-2.7
Luxembourg	2.3	-5.4	5.7	1.6	0.7	1.6	5.6	6.4	6.1	4.5	4.5	4.5	2.2	-4.8	0.1
Malta	4.4	-5.8	6.0	1.5	0.7	1.1	3.4	5.9	4.4	10.7	7.6	9.7	0.5	-6.7	-2.5
Netherlands	1.8	-6.8	5.0	2.7	0.8	1.3	3.4	5.9	5.3	10.2	9.0	8.4	1.7	-6.3	-3.5
Austria	1.6	-5.5	5.0	1.5	1.1	1.5	4.5	5.8	4.9	2.3	0.9	1.6	0.7	-6.1	-1.9
Portugal	2.2	-6.8	5.8	0.3	-0.2	1.2	6.5	9.7	7.4	0.0	-0.6	-0.2	0.2	-6.5	-1.8
Slovenia	2.4	-7.0	6.7	1.7	0.5	1.2	4.5	7.0	5.1	6.8	6.8	6.8	0.5	-7.2	-2.1
Slovakia	2.3	-6.7	6.6	2.8	1.9	1.1	5.8	8.8	7.1	-2.6	-2.9	-2.4	-1.3	-8.5	-4.2
Finland	1.0	-6.3	3.7	1.1	0.5	1.4	6.7	8.3	7.7	-0.8	-1.3	-1.5	-1.1	-7.4	-3.4
Euro area	1.2	-7.7	6.3	1.2	0.2	1.1	7.5	9.6	8.6	3.3	3.4	3.6	-0.6	-8.5	-3.5
Bulgaria	3.4	-7.2	6.0	2.5	1.1	1.1	4.2	7.0	5.8	5.2	3.3	5.4	2.1	-2.8	-1.8
Czechia	2.6	-6.2	5.0	2.6	2.3	1.9	2.0	5.0	4.2	0.7	-1.5	-1.0	0.3	-6.7	-4.0
Denmark	2.4	-5.9	5.1	0.7	0.3	1.3	5.0	6.4	5.7	7.9	6.2	6.7	3.7	-7.2	-2.3
Croatia	2.9	-9.1	7.5	0.8	0.4	0.9	6.6	10.2	7.4	2.4	-1.7	0.5	0.4	-7.1	-2.2
Hungary	4.9	-7.0	6.0	3.4	3.0	2.7	3.4	7.0	6.1	-0.9	1.3	1.5	-2.0	-5.2	-4.0
Poland	4.1	-4.3	4.1	2.1	2.5	2.8	3.3	7.5	5.3	0.4	0.6	0.9	-0.7	-9.5	-3.8
Romania	4.1	-6.0	4.2	3.9	2.5	3.1	3.9	6.5	5.4	-4.6	-3.3	-3.4	-4.3	-9.2	-11.4
Sweden	1.2	-6.1	4.3	1.7	0.4	1.1	6.8	9.7	9.3	4.4	3.7	4.0	0.5	-5.6	-2.2
EU	1.5	-7.4	6.1	1.4	0.6	1.3	6.7	9.0	7.9	3.2	3.1	3.4	-0.6	-8.3	-3.6
United Kingdom	1.4	-8.3	6.0	1.8	1.2	2.1	3.8	6.7	6.0	-3.8	-4.1	-4.3	-2.1	-10.5	-6.7
China	6.1	1.0	7.8	:	:	:	:	:	:	1.0	0.6	0.8	:	:	:
Japan	0.7	-5.0	2.7	0.5	0.0	0.2	2.3	4.3	4.5	3.5	3.6	3.2	-2.3	-4.9	-5.3
United States	2.3	-6.5	4.9	1.8	0.5	1.5	3.7	9.2	7.6	-2.3	-3.0	-3.0	-7.2	-17.8	-8.5
World	2.9	-3.5	5.2	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Πίνακας 1: Επισκόπηση-Εαρινή πρόβλεψη 2020 Πηγή: [Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#)

1.2 Η αρχική αναθεώρηση της οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ

Σε αυτή την εποχή της κρίσης τα κράτη μέλη από τον Μάρτιο του 2020 ξεκίνησαν να αυξάνουν τις δαπάνες τους στη προσπάθεια τους να αντιμετωπίσουν τις έκτακτες ανάγκες στον τομέα της δημόσιας υγείας και να αντισταθμίσουν τις συνέπειες του κορωνοϊού. Οι δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς ενίσχυση της συλλογικής προσπάθειας των κρατών μελών επιτεύχθηκαν μέσω της παρέμβασης της στην υπάρχουσα νομισματική και δημοσιονομική πολιτική και μέσω της παροχής κρατικών ενισχύσεων και χρηματοδοτήσεων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το ξέσπασμα του κορωνοϊού δημιούργησε ένα προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθούν οι ευρωπαϊκές οικονομίες. Σε σχετική ανακοίνωση παρουσιάστηκαν, μεταξύ άλλων, οι δυνατότητες που διαθέτουν τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τους κανόνες του ενωσιακού δικαίου, για τη διασφάλιση της ρευστότητας και της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση, ιδίως των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν ξαφνική έλλειψη κατά την περίοδο αυτή, ώστε να μπορέσουν να ανακάμψουν από την τρέχουσα κατάσταση. Επόμενος στόχος, λοιπόν, αποτέλεσε ο προσδιορισμός των προσωρινών μέτρων που θα ληφθούν έκτακτα με τη μορφή κρατικών ενισχύσεων από τα κράτη μέλη υπό το πρίσμα του άρθρου 107 παρ.3 της ΣΛΕΕ⁵.

Στις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πέραν της εξασφάλισης της χρηματοδότησης και της ρευστότητας ήταν να ενισχυθεί η απασχόληση, η έρευνα και η ανάπτυξη που σχετίζονται με τη νόσο Covid-19. Σημαντική κρίθηκε η στήριξη, η κατασκευή και η αναβάθμιση των εγκαταστάσεων δοκιμών με σκοπό την παραγωγή των αναγκαίων προϊόντων για την αντιμετώπιση της έξαρσης της νόσου⁶. Επίσης, σε ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο εγκρίθηκε η ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης⁷. Η ρήτρα διαφυγής σκοπό έχει διευκολύνει τον συντονισμό των

---

⁵Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19, (2020/C 91 I/01) της 20.3.2020,σελ. 3, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0320\(03\)&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0320(03)&from=EL) (Τελευταία Πρόσβαση: 06/04/2022).

⁶ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 1-2.

⁷ Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 1997 για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, άρθρο 5 παρ. 1, άρθρο 6 παρ. 3, άρθρο 9 παρ. 1, άρθρο 10 παρ. 3, καθώς και τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου

δημοσιονομικών πολιτικών σε περιόδους σοβαρής επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας⁸.

Στα μέσα Μαρτίου του 2020, δημιουργήθηκε από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ένα νέο έκτακτο πρόγραμμα αγοράς στοιχείων ενεργητικού λόγω πανδημίας με συνολικό ύψος 750 δισ. ευρώ. Η νομισματική πολιτική καλείται να διαδραματίσει ζωτικό ρόλο για τη διατήρηση της ρευστότητας στον χρηματοπιστωτικό τομέα και να διασφαλίσει υποστηρικτικές συνθήκες χρηματοδότησης για όλους τους τομείς της οικονομίας. Το προσωρινό αυτό μέτρο στοχεύει στη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών αγορών με απευθείας αγορά περιουσιακών στοιχείων σε χώρες της περιφέρειας της ευρωζώνης, τα οποία υπόκεινται σε υψηλή πίεση από οικονομικές αγορές. Η ΕΚΤ αποφάσισε στις 4 Ιουνίου 2020 να αυξήσει το αρχικό κονδύλιο των 750 δισ. ευρώ κατά 600 δισεκατομμύρια ευρώ.⁹

Στην συνέχεια, προς ενίσχυση των μέτρων αυτών η ΕΚΤ προχώρησε σε αγορά εμπορικών χρεογράφων (commercial papers) επαρκούς πιστωτικής ποιότητας στο πλαίσιο των πράξεων αναχρηματοδότησης της. Έτσι, χορηγήθηκε ρευστότητα έως και 3 τρισ. ευρώ, η οποία προσφέρεται μέσω των πράξεων αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ, μεταξύ άλλων, με το χαμηλότερο επιτόκιο που έχει καθοριστεί μέχρι σήμερα (-0.75%). Επιπλέον, οι ευρωπαϊκές αρχές τραπεζικής εποπτείας αποδέσμευσαν επιπλέον τραπεζικά κεφάλαια, τα οποία εκτιμώνται σε περίπου 120 δισ. ευρώ και μπορούν να στηρίξουν σημαντικά την ικανότητα των τραπεζών της ζώνης του ευρώ να χορηγούν δάνεια.¹⁰

Στις 9 Απριλίου του 2020, αποφασίστηκε από το Eurogroup η υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης οικονομικής πολιτικής για την αντιμετώπιση της πανδημίας συνολικού ύψους 540 δισ. ευρώ. Η νέα αυτή πολιτική εγκρίθηκε στις 23 Απριλίου από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας ενέκρινε τη δημιουργία ενός νέου μηχανισμού υποστήριξης για τη κρίση της πανδημίας με στόχο την παροχή φθηνών δανείων στα

της 7ης Ιουλίου 1997 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, άρθρο 3 παρ. 5 και άρθρο 5 παρ. 2.

⁸ Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής της 20^{ης} Μαρτίου 2020 για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, COM/2020/123 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0123> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022).

⁹ Βλ. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (2020), «Η απάντησή μας στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω του κορωνοϊού», <https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2020/html/ecb.blog200319~11f421e25e.el.html> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022).

¹⁰ Βλ.. όπου παραπάνω.

κράτη της ευρωζώνης έως το 2% του ΑΕΠ τους για τη κάλυψη του υγειονομικού κόστους που προκαλεί η πανδημία ύψους 240 δισ. ευρώ. Παράλληλα, τον ίδιο μήνα το Συμβούλιο ενέκρινε τη δημιουργία ενός ταμείου προσωρινής ανάκαμψης (SURE), το οποίο θα μπορούσε να διανείμει δάνεια για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, το οποίο διαθέτει συνολική ικανότητα παρέμβασης έως και 100 δισ. ευρώ. Τέλος, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων τον Μάιο του 2020 ενέκρινε επιπρόσθετες χρηματοδοτήσεις έως και 200 δισ. ευρώ από το Πανευρωπαϊκό Ταμείο Εγγυοδοσίας Επενδύσεων για τη χρηματοδότηση κυρίως μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.¹¹

Στις 8 Μαΐου του 2020, η καγκελάρια Άγγελα Μέρκελ και ο Πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν εισηγήθηκαν τη δημιουργία ενός «ταμείου ανάκαμψης» ύψους 500 δισεκατομμυρίων ευρώ. Οι πόροι αυτοί θα διανέμονταν με τη μορφή επιχορηγήσεων κατά προτεραιότητα στις χώρες που υπέφεραν περισσότερο από τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας. Η συμφωνία αυτή, λειτούργησε ως προσχέδιο μιας ευρύτερης ευρωπαϊκής συμφωνίας, καθώς λίγες ημέρες μετά στις 27 Μαΐου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε ένα προσωρινό μέσο ανάκαμψης με την ονομασία «NextGenerationEU» ύψους 806,9 δισ.ευρώ σε τρέχουσες τιμές.

Το όργανο αυτό συνδυασμό με τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ και τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και στόχο έχει να βοηθήσει στη δημιουργία μιας μετά τον COVID-19 μια Ευρωπαϊκή Ένωση που είναι πιο πράσινη, πιο ψηφιακή, πιο ανθεκτική και ταιριάζει καλύτερα στις τρέχουσες και τις επερχόμενες προκλήσεις. Η Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, δήλωσε σχετικά: *«Το σχέδιο ανάκαμψης μετατρέπει την τεράστια πρόκληση που αντιμετωπίζουμε σε ευκαιρία, όχι μόνο στηρίζοντας την ανάκαμψη αλλά και επενδύοντας στο μέλλον μας: η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και η ψηφιοποίηση θα ενισχύσουν την απασχόληση και την ανάπτυξη, την ανθεκτικότητα των κοινωνιών μας και την υγεία του περιβάλλοντός μας. Τώρα είναι η ώρα της Ευρώπης. Η βούλησή μας να αναλάβουμε δράση πρέπει να είναι ανάλογη με τις προκλήσεις που όλοι αντιμετωπίζουμε. Με το «NextGenerationEU» δίνουμε μια φιλόδοξη απάντηση».*

---

¹¹ Βλ. Stella Ladi & Dimitris Tsarouhas (2020), “EU economic governance and Covid-19: policy learning and windows of opportunity”, Journal of European Integration, Vol. 42 No. 8, σελ. 1048-1049, <https://www.tandfonline.com/doi/epub/10.1080/07036337.2020.1852231?needAccess=true> (Τελευταία Πρόσβαση: 10/10/2021).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Σχέδιο Ανάκαμψης για την Ευρώπη

2.1 NextGenerationEU: Το σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη

Η κρίση της πανδημίας του Covid-19 έχει θέσει την Ευρώπη αντιμέτωπη με μια πρόκληση ιστορικών διαστάσεων. Η ΕΕ και τα ίδια τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν έκτακτα μέτρα για τη προστασία της δημόσιας υγείας και την αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων. Αυτό απαιτεί μια πρωτοφανή προσπάθεια και μια καινοτόμο προσέγγιση, προώθηση της σύγκλισης, της ανθεκτικότητας και του μετασχηματισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κατόπιν αιτήματος των κρατών μελών, η Επιτροπή παρουσίασε στα τέλη Μαΐου ένα πακέτο που συνδυάζει το μελλοντικό Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (2021-2027) και μια προσπάθεια ανάκαμψης στο πλαίσιο της επόμενης γενιάς. Στις 21 Ιουλίου 2020 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανακοίνωσε επίσημα τη πολιτική συμφωνία για τη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση της ΕΕ και την ανάκαμψη από τη πανδημία του Covid-19. Οι διαπραγματεύσεις διήρκεσαν τέσσερις ημέρες και νύχτες, καθιστώντας τις ως τη δεύτερη μεγαλύτερη σύνοδο κορυφής δεύτερο στην ιστορία. Συμφωνήθηκε ένα πακέτο ανάκαμψης αξίας 2,018 τρισεκατομμύρια ευρώ σε τρέχουσες τιμές (1,8 τρισεκατομμύρια ευρώ σε τιμές 2018¹²).

Συγκεκριμένα, η συμφωνία αποτελείται από τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ για την επταετία 2021-2027 αξίας 1,211 τρισεκατομμύρια ευρώ (1,074 τρισεκατομμύρια ευρώ σε τιμές 2018), και ενός προσωρινού μέσου ανάκαμψης του NextGenerationEU, η αξία του οποίου υπολογίζεται στα 806,9 δισεκατομμύρια ευρώ (ευρώ 750 δις σε τιμές 2018). Συνολικά, τα κεφάλαια θα βοηθήσουν στην επιδιόρθωση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων

---

¹² Οι τιμές του 2018 είναι απαλλαγμένες από πληθωρισμό και είναι χρήσιμες για συγκρίσεις. Ο κανονισμός για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) ορίζει ετήσια προσαρμογή για την αντιστάθμιση του πληθωρισμού στο 2 %.

προκλήθηκαν από την πανδημία του κορωνοϊού και συμβάλλουν στη μετάβαση προς μία σύγχρονη, βιώσιμη και ανθεκτική Ευρώπη¹³.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη χρηματοδότηση του νέου αυτού οργάνου δανείστηκε εξ ονόματος της ΕΕ τα απαραίτητα κεφάλαια από τις χρηματαγορές. Τα δανεισμένα κεφάλαια μπορούν να χρησιμοποιηθούν για δάνεια ύψους 360 δισεκατομμυρίων ευρώ και για δαπάνες έως και 390 δισ. ευρώ σε τιμές 2018. Ο δανεισμός της Ένωσης έχει προγραμματιστεί να λήξει το 2026, ενώ η αποπληρωμή του χρέους, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2058.¹⁴

---

¹³ Βλ. European Commission (2020), “The EU’s 2021-2027 long-term Budget and NextGenerationEU”, σελ. 6, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d3e77637-a963-11eb-9585-01aa75ed71a1/language-en>, (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022).

¹⁴ Βλ. Special meeting of the European Council (17, 18, 19, 20 and 21 July 2020) – Conclusions, Brussels, 21 July 2020, EUCO 10/20, p. 3, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/07/21/european-council-conclusions-17-21-july-2020/>, (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022).

2.2 Η δομή του NextGenerationEU

Το NextGenerationEU διαθέτει προϋπολογισμό 806,9 δισεκατομμύρια ευρώ με στόχο να συνδράμει στην άμεση αποκατάσταση της οικονομικής και κοινωνικής ζημίας που προκλήθηκε από τη πανδημία του κορωνοϊού. Το όργανο θα βοηθήσει στη δημιουργία μιας Ευρώπης που είναι πιο πράσινης, ψηφιακής και ανθεκτικής Ευρώπης για να ανταπεξέλθει στις τρέχουσες και επερχόμενες προκλήσεις.

Το NextGenerationEU ενισχύει τα υπάρχοντα προγράμματα και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα ακόλουθα μέσα:

ReactEU

Το πρόγραμμα «ReactEU» (Συνδρομή στην Ανάκαμψη για τη Συνοχή και τις περιοχές της Ευρώπης) υποστηρίζει επενδυτικά έργα που συμβάλλουν σε μια πράσινη, ψηφιακή και ανθεκτική ανάκαμψη της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης για τη διατήρηση θέσεων εργασίας, των προγραμμάτων βραχυχρόνιας εργασίας και της υποστήριξης των αυτοαπασχολούμενων. Ενισχύει τη δημιουργία και τη διατήρηση θέσεων εργασίας με τη σύσταση μειωμένου ωραρίου, τη εκπαίδευση και κατάρτιση, ενώ συμβάλλει στη βελτίωση της πρόσβασης στην κοινωνική πρόνοια μέσω της παροχής κεφαλαίου κίνησης σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τη χρηματοδότηση πράσινων έργων.¹⁵

Τα κράτη-μέλη έχουν τη δυνατότητα να λάβουν ολόκληρο το ποσό της χρηματοδότησης αναλόγως τον βαθμό που έχουν πληγεί οι περιφέρειες τους, ενώ παρέχεται ευελιξία στη χρήση πόρων όσον αφορά τη μεταφορά χρημάτων μεταξύ των διαρθρωτικών ταμείων, των προγραμμάτων και των κατηγοριών περιφερειών. Οι πόροι θα είναι διαθέσιμοι για το 2021, με αρχικό ποσοστό χρηματοδότησης 11% επί του συνολικού ποσού, ενώ το υπόλοιπο ποσό θα δοθεί το 2022. Το ReactEU δεν αποτελεί μια νέα πηγή χρηματοδότησης, αλλά μια ανανέωση

---

¹⁵Βλ. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2020), “COVID-19: Πολιτική συμφωνία Προεδρίας και Κοινοβουλίου για το REACT-EU”, <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2020/11/18/covid-19-presidency-and-parliament-reach-political-agreement-on-react-eu/> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022).

των επιχορηγήσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης 2014-2020 και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

Ορίζων Ευρώπη

Το «Ορίζων Ευρώπη» είναι το βασικό πρόγραμμα χρηματοδότησης της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία. Αντιμετωπίζει την κλιματική αλλαγή, συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ και ενισχύει την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη της ΕΕ. Το πρόγραμμα διευκολύνει τη συνεργασία και ενισχύει τον αντίκτυπο της έρευνας και της καινοτομίας στην ανάπτυξη, υποστήριξη και εφαρμογή πολιτικών της ΕΕ, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζει παγκόσμιες προκλήσεις¹⁶. Βασικές προτεραιότητες είναι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και του ψηφιακού μετασχηματισμού της κοινωνίας και της οικονομίας, την ευημερία και ασφάλεια των πολιτών, καθώς και τη προστασία της Ευρωπαϊκής Δημοκρατίας. Παράλληλα, προωθεί τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα και βελτιστοποιεί τον επενδυτικό αντίκτυπο σε έναν ενισχυμένο Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας¹⁷.

InvestEU

Το πρόγραμμα «InvestEU» βασίζεται στο μοντέλο του επενδυτικού σχεδίου για την Ευρώπη, το «Επενδυτικό Σχέδιο Juncker». Στηρίζει, δηλαδή, τις στρατηγικές επενδύσεις σε τέσσερις βασικούς τομείς πολιτικής τις βιώσιμες μεταφορές και υποδομές, την έρευνα, καινοτομία και ψηφιοποίηση, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και τις κοινωνικές επενδύσεις. Το πρόγραμμα συγκεντρώνει πλήθος χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ που διατίθενται για την υποστήριξη των επενδύσεων στην ΕΕ, καθιστώντας τη χρηματοδότηση της ΕΕ για επενδυτικά σχέδια στην Ευρώπη απλούστερη, αποδοτικότερη και πιο ευέλικτη¹⁸.

---

¹⁶ Βλ. European Commission (2021), “What is Horizon Europe?”, https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022).

¹⁷ Βλ. όπου παραπάνω.

¹⁸ Βλ. European Union (2020), “What is the InvestEU Programme?”, https://investeu.europa.eu/what-investeu-programme_en (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022).

Αγροτική Ανάπτυξη

Η αγροτική ανάπτυξη αποτελεί τον δεύτερο πυλώνα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ), η χρηματοδότηση του οποίου στηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

Η ΚΓΠ συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών μέσω τριών μακροπρόθεσμων στόχων:

- ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας και της δασοκομίας
- διασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων και της δράσης για το κλίμα
- επίτευξη ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης των αγροτικών οικονομιών και κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας και διατήρησης της απασχόλησης

Ο προϋπολογισμός του ΕΓΤΑΑ για τη περίοδο 2021-2027 ανέρχεται στα 95,5 δις εκ των οποίων τα 8,1 δις αποτελούν συνεισφορά από το μέσο ανάκαμψης NextGenerationEU για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας¹⁹.

Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης

Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του χάρτη της αναπτυξιακής πολιτικής για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία ενός μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης. Βασικοί πυλώνες του μηχανισμού είναι το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, ένα ειδικό σύστημα χρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος «InvestEU» και μια δανειακή διευκόλυνση του δημόσιου τομέα την οποία παρέχει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για την κινητοποίηση πρόσθετων επενδύσεων στις εν λόγω περιοχές.

Το ταμείο είναι ένα από τα βασικά εργαλεία της ΕΕ και συμβάλλει στη μείωση του κοινωνικοοικονομικού κόστους που προκαλείται από την κλιματική μετάβαση στην κλιματική

---

¹⁹ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, “Αγροτική Ανάπτυξη”, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_el#ruraldevelopmentprogrammes (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022).

ουδετερότητα έως το 2050. Συμβάλλει στη στήριξη των εδαφών που επηρεάζονται περισσότερο από τη κλιματική μετάβαση, ώστε να αποφευχθούν οι περιφερειακές ανισότητες. Αυτό συνεπάγεται, στενή συνεργασία με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές των κρατών μελών, τα οποία είναι υποχρεωμένα να υποβάλλουν σχέδιο δίκαιης μετάβασης με βάση τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις των περιοχών μετάβασης. Τα συγκεκριμένα προγράμματα αφορούν τις αναμενόμενες απώλειες θέσεων εργασίας και τον μετασχηματισμό των παραγωγικών διεργασιών των βιομηχανικών εγκαταστάσεων με τη μεγαλύτερη ένταση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου²⁰.

Ο προϋπολογισμός του ταμείου ανέρχεται στα 17,5 εκατομμύρια ευρώ για τη περίοδο 2021-2027, εκ των οποίων 7,5 εκατομμύρια προέρχονται από το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο και 10 εκατομμύρια από το NextGenerationEU. Τα κονδύλια του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης δύναται να συμπληρωθούν με πόρους που προέρχονται από το Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο²¹.

RescEU

Το πρόγραμμα «RescEU» αποτελεί στοιχείο του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας με στόχο να ενισχύσει τη προστασία των ευρωπαίων πολιτών από πιθανούς κινδύνους, καθώς και να διαχειριστεί αναδυόμενους κινδύνους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δημιουργήσει έναν στρατηγικό μηχανισμό ιατρικών αποθεμάτων μέσω του RescEU. Με το τρόπο αυτό, διευκολύνεται η ταχεία διανομή ιατρικού εξοπλισμού, όπως αναπνευστήρες, εξοπλισμό ατομικής προστασίας και προστατευτικές μάσκες. Πρόσβαση στα στρατηγικά κέντρα διανομής του RESC-EU έχουν 9 κράτη, το Βέλγιο, τη Δανία, την Ελλάδα, τη Γερμανία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία, τη Σουηδία και την Ολλανδία²².

---

²⁰ Βλ. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2021), “Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης”, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/214/just-transition-fund-jtf/> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022).

²¹ Βλ. όπου παραπάνω.

²² Βλ. European Commission (2022), “RescEu”, https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/resceu_el (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022).

Τα ποσά του NGEU θα διατεθούν σε μεμονωμένα προγράμματα ως εξής:

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	723,8 δισ. ευρώ
Εκ των οποίων δάνεια	385,8 δισ. ευρώ
Εκ των οποίων επιχορηγήσεις	338,0 δισ. ευρώ
ReactEU	50,6 δισ. ευρώ
Ορίζων Ευρώπη	5,4 δισ. ευρώ
Πρόγραμμα InvestEU	6,1 δισ. ευρώ
Αγροτική Ανάπτυξη	8,1 δισ. ευρώ
Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης	10,9 δισ. ευρώ
RescEU	2 δισ. ευρώ
Σύνολο:	806,9 δισ. ευρώ

Πίνακας 2: Ποσά του NGEU που διατίθενται σε προγράμματα. Πηγή: [Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#)

Το NextGenerationEU αποτελείται από τρεις βασικούς πυλώνες. Ο πρώτος πυλώνας προσφέρει στήριξη στα κράτη μέλη για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις, ο δεύτερος συμβάλλει στην επανεκκίνηση της οικονομίας μέσω παροχής κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις και ο τρίτος χρησιμοποιεί τα διδάγματα της υγειονομικής κρίσης για τη καλύτερη προετοιμασία της ΕΕ να ανταποκριθεί σε ενδεχόμενες μελλοντικές κρίσεις. Στην ουσία οι πυλώνες διαθέτουν μέτρα που στηρίζουν την ανάκαμψη των κρατών μελών για τη τόνωση της οικονομίας τους,

καθώς και μέτρα που αποσκοπούν στην ενίσχυση των βασικών προγραμμάτων της ΕΕ για να καταστεί η ενιαία αγορά πιο ισχυρή και ανθεκτική²³.

Ο πρώτος πυλώνας αφορά την υποστήριξη των κρατών μελών, ο οποίος αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο μέρος της πρωτοβουλίας εκταμιεύοντας περίπου 655 δισ. ευρώ για τη χρηματοδότηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων περίπου το 87% του συνόλου του NGEU, έως το τέλος του 2024. Μέρος του ποσού θα διατεθεί με τη μορφή μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων, οι οποίες θα προστεθούν στα στοιχεία μεταφοράς που υπάρχουν για κάποιο χρονικό διάστημα στα ΠΔΠ της ΕΕ, στα ταμεία συνοχής και στα διαρθρωτικά ταμεία, ενώ το υπόλοιπο θα λάβει τη μορφή μακροπρόθεσμων δανείων με πολύ χαμηλά επιτόκια εγγυημένα από τον προϋπολογισμό της Ένωσης.

Βασικό στοιχείο του πρώτου πυλώνα είναι ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ένα εργαλείο που παρέχει επιχορηγήσεις και δάνεια για την υποστήριξη των μεταρρυθμίσεων και συνολικές επενδύσεις στα κράτη μέλη της ΕΕ αξία 723,8 δισ. ευρώ. Από τα κεφάλαια 338 δισεκατομμύρια ευρώ θα χορηγηθούν στα κράτη μέλη με τη μορφή επιχορηγήσεων. Το υπόλοιπο 385,8 δισεκατομμύρια ευρώ θα χορηγηθούν με τη μορφή δανείων στα κράτη μέλη με ευνοϊκούς όρους. Τα διαθέσιμα κεφάλαια στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα διανεμηθούν σύμφωνα με τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης που θα υποβληθούν από τα κράτη μέλη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ο δεύτερος πυλώνας αφορά την υποστήριξη του ιδιωτικού τομέα με συνολικό προϋπολογισμό 61,3 δισ. Συμβάλλει στην αναβάθμιση του επενδυτικού προγράμματος InvestEU με 15,3 δισ. ευρώ για τη κινητοποίηση των ιδιωτικών επενδύσεων σε νέα έργα. Ο νέος Μηχανισμός Στρατηγικών Επενδύσεων (Strategic Investment Facility), όντας ενσωματωμένος στο InvestEU στόχο έχει τη δημιουργία επενδύσεων έως και 150 δισεκατομμυρίων ευρώ για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας στρατηγικών τομέων, ιδίως εκείνων που συνδέονται με την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση χάρη στη συμβολή των 15 δισ. ευρώ από το NextGenerationEU²⁴. Επιπλέον, μέσω ενός Εργαλείου Στήριξης της Φερεγγυότητας (Solvency Support Instrument), το οποίο βασίζεται στο υφιστάμενο Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών

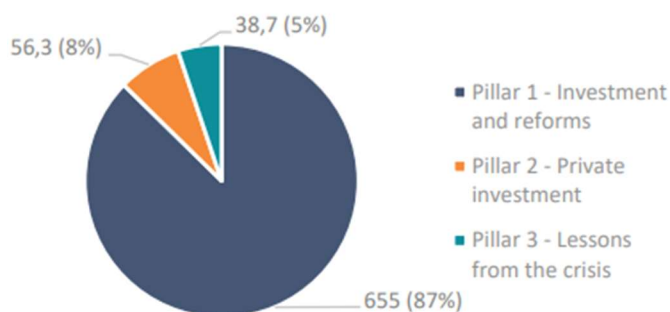
²³ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), “Η ώρα της Ευρώπης: ανασύνταξη και προετοιμασία για την επόμενη γενιά”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_20_940 (Τελευταία Πρόσβαση: 19/04/2022).

²⁴ Βλ. European Commission (2020), “Questions and Answers: Solvency Support Instrument”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_20_946 (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022).

Επενδύσεων θα καλυφθούν οι ανάγκες ανακεφαλαιοποίησης των ευρωπαϊκών εταιριών που έχουν πληγεί περισσότερο και κινητοποίησης των ιδιωτικών επενδύσεων. Με προϋπολογισμό 31 εκατομμύρια ευρώ σχεδιάζεται η στήριξη της φερεγγυότητας των επιχειρήσεων όλων των κλάδων προς ένα ψηφιακό και πιο ανθεκτικό μέλλον²⁵.

Τέλος, ο τρίτος πυλώνας στοχεύει στη υποστήριξη και χρηματοδότηση των δημοσίων αγαθών που κατά τη διάρκεια της πανδημίας αποτέλεσαν προτεραιότητα για τη προστασία των πολιτών. Το νέο πρόγραμμα υγείας «EU4HEALTH» διαθέτει 9,4 δισ. ευρώ για την ενίσχυση της προστασίας της δημόσιας υγείας στα πλαίσια της πανδημίας, ενώ ταυτόχρονα το ποσό αυτό θα καλύψει τις μελλοντικές ανάγκες στον τομέα της υγείας που θα προκύψουν στην ΕΕ.

Επίσης, μέσω του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης «RescEU», με 2 δισ. ευρώ συμβάλλει στην ενίσχυση της προετοιμασίας της Ευρώπης για την αντιμετώπιση μελλοντικών κρίσεων. Παράλληλα καταλυτικό ρόλο στη προσπάθεια παίζει το πρόγραμμα Ορίζων Ευρώπη με 94,4 δισεκατομμυρίων ευρώ, το οποίο χρηματοδοτεί την έρευνα στον τομέα της υγείας, ενώ στηρίζει την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Άλλα προγράμματα της ΕΕ, όπως ο «Μηχανισμός Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας», το «Ευρωπαϊκό Ψηφιακό Πρόγραμμα, το «Μέσο Ανθρωπιστικής Βοήθειας» και το «Erasmus Plus» θα ενισχυθούν για να ευθυγραμμιστεί πλήρως το μελλοντικό δημοσιονομικό πλαίσιο με τις ανάγκες ανάκαμψης και τις στρατηγικές προτεραιότητες.

Σχήμα 1: Πυλώνες του NextGenerationEU Πηγή: [Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο](#)

²⁵ Βλ. European Commission (2020), “Questions and Answers: Solvency Support Instrument”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_20_946 (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022).

2.3 NextGenerationEU και Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως απάντηση στη πανδημία του κορωνοϊού δημιούργησε ένα πακέτο διάσωσης συνολικής αξίας 2,018 τρισεκατομμύρια ευρώ σε τρέχουσες τιμές. Το πακέτο αποτελείται από το NGEU με προϋπολογισμό 806,9 δισεκατομμύρια ευρώ και το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027, το οποίο διαθέτει 1,211 τρισεκατομμύρια ευρώ²⁶. Συνολικά, τα κεφάλαια αυτά θα χρησιμοποιηθούν από κοινού για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών που προκλήθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο ή διαφορετικά ο επταετής προϋπολογισμός της ΕΕ για πρώτη φορά έθεσε νέες προτεραιότητες. Προσανατολίζεται στην έρευνα, την εκπαίδευση και τη προστασία των συνόρων. Λαμβάνοντας υπόψη τη συμβολή του NGEU το μερίδιο των πολιτικών που αποσκοπούν σε αυτούς τους στόχους στον προϋπολογισμό αυξάνεται περισσότερο από 50%. Συνολικά, το μερίδιο που διατίθεται στην οικονομική, κοινωνική και εδαφική η συνοχή είναι μικρότερο στο 30,5%, και στο 30,9% του προϋπολογισμού διατίθεται στην κοινή γεωργική πολιτική²⁷.

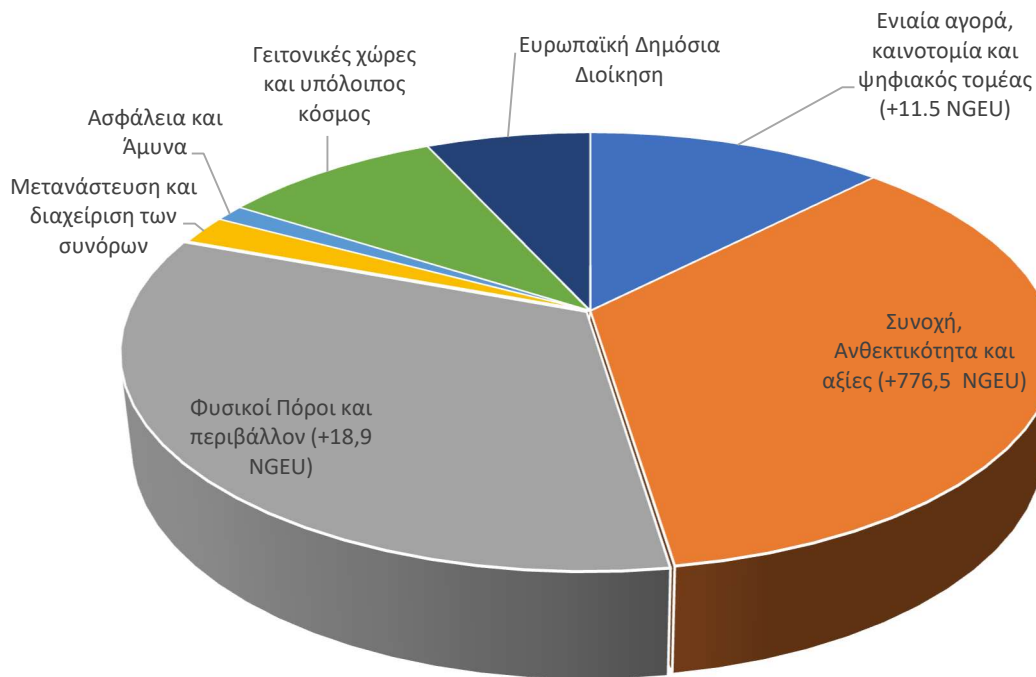
Αναλυτικότερα, πάνω από το 50% του μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού και του NextGenerationEU θα δαπανηθεί από κοινού για την έρευνα και τη καινοτομία μέσω του Ορίζων Ευρώπη. Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Πρόγραμμα Ψηφιακής Ευρώπης θα στηρίξει τη κλιματική και ψηφιακή μετάβαση, ενώ το Ταμείο Ανάκαμψης, ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας (RescEU) και το πρόγραμμα για την υγεία (EU4HEALTH) θα στηρίξει την ανάκαμψη και ανθεκτικότητα της Ευρώπης απέναντι σε νέες μελλοντικές προκλήσεις. Το 30% του προϋπολογισμού και του NGEU θα διατεθεί για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής²⁸. Στο σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η αξιοποίηση των κεφαλαίων πιο αναλυτικά:

---

²⁶ Βλ. European Commission (2020), “The EU’s 2021-2027 long-term Budget and NextGenerationEU”, σελ. 6, <https://data.europa.eu/doi/10.2761/808559> (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022).

²⁷ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 10.

²⁸ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 11.

Σχήμα 2: Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027 & NextGenerationEU Πηγή: [Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#)

Η χρηματοδότηση του NGEU επιτυγχάνεται μέσω του δανεισμού κεφαλαίων από τις κεφαλαιαγορές. Η ΕΕ με το ξέσπασμα της πανδημίας του κορωνοϊού, για πρώτη φορά ξεκίνησε να δανείζεται από τις κεφαλαιαγορές για να χρηματοδοτήσει το μέσο προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE). Τα κεφάλαια αυτά καταβλήθηκαν στα κράτη μέλη με τη μορφή δανείων «back-to-back» κυρίως μέσω κοινοπρακτικών εκδόσεων ομολόγων προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αιφνίδιες αυξήσεις των δημοσίων δαπανών για τη διατήρηση της απασχόλησης τον πρώτο καιρό της πανδημίας.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να εκταμιεύσουν το 60% των περισσότερων πόρων του NGEU έως το 2022 και 40% υπόλοιπο έως το 2024²⁹. Μέχρι το 2026, θα πρέπει να έχουν

²⁹ Βλ. Liviero Edoardo (2020), “Will Next Generation EU require a change in the European Economic Constitution?”, University of Venice, Master’s Degree in curriculum Finance, σελ. 83, <http://dspace.unive.it/bitstream/handle/10579/19184/853762-1250124.pdf?sequence=2> (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022).

σχεδιάσει την υλοποίηση ενός στρατηγικό πλάνο για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις σε συμφωνία με τους στρατηγικούς στόχους και τις προτεραιότητες που έχει θέσει η ΕΕ.

Οι ασύμμετρες συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού δημιούργησαν την ανάγκη για παροχή μεγαλύτερης βοήθειας σε ορισμένα κράτη μέλη, των οποίων η οικονομία αποδείχθηκε πιο εύθραστη. Για το λόγο αυτό, αναδιανέμει πόρους από κράτη με υψηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε λιγότερο εύπορες χώρες. Τα κράτη μέλη μπορούν να αντικαταστήσουν τις εθνικές τους δαπάνες με χρήματα από το NGEU και να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά τα κεφάλαια για άλλη είδη δαπανών, όπως τη μείωση των φόρων και τη μείωση του χρέους³⁰.

---

³⁰ Βλ. Fuest, Clemens (2021) : The NGEU Economic Recovery Fund, CESifo Forum, ISSN 2190-717X, ifo Institut - Leibniz-Institut für Wirtschaftsforschung an der Universität München, München, Vol. 22, Iss. 01, σελ. 8, <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/232379/1/CESifo-Forum-2021-01-p03-08.pdf>. (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

3.1 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Στις 11 Φεβρουαρίου 2021 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε τον κανονισμό για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, του βασικότερου εργαλείου του NextGenerationEU³¹. Ο μηχανισμός διαθέτοντας 750 δις. προσφέρει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να ανακάμψουν από τη κρίση της πανδημίας βάσει των εθνικών σχεδίων που θα καταρτίσουν σύμφωνα με τις ανάγκες τους.

Η θέσπιση του Μηχανισμού στηρίχτηκε σε βασικά σημεία της ΣΛΕΕ. Λαμβάνοντας υπόψη τα άρθρα 120 και 121 ΣΛΕΕ τα κράτη μέλη καλούνται να ασκούν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης και στο πλαίσιο των γενικών προσανατολισμών που συντάσσει το Συμβούλιο. Το άρθρο 148 ΣΛΕΕ προβλέπει την εφαρμογή πολιτικών απασχόλησης, ενώ τα άρθρα 174 και 175 ΣΛΕΕ προβλέπουν τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, καθώς και την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής της συνοχής. Τα άρθρα αυτά αποτελούν τη νομοθετική βάση για την οικοδόμηση της ανθεκτικότητας και την αναμόρφωση των οικονομιών της ΕΕ στη μετά-Covid 19 εποχή.

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στοχεύει σε τομείς πολιτικής με ευρωπαϊκή σημασία, οι οποίοι διαρθρώνονται σε έξι πυλώνες³² ως εξής:

- πράσινη μετάβαση
- ψηφιακός μετασχηματισμός

---

³¹Βλ. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο της ΕΕ (2021), “Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη”, <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-recovery-plan/> (Τελευταία Πρόσβαση: 08/12/2021).

³² Βλ. Άρθρο 4 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

- έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα
- έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜΜΕ
- κοινωνική και εδαφική συνοχή
- υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις
- πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες

Σύμφωνα με τους έξι αυτούς πυλώνες, ο Μηχανισμός στοχεύει στη δημιουργία ενός κλίματος αναπροσαρμογής και αναθεώρησης που θα επιτρέψει στην ΕΕ να αντιμετωπίσει ικανοποιητικά τις επιπτώσεις της πανδημίας σε κάθε επίπεδο μακροπρόθεσμα. Συγκεκριμένα, ο μηχανισμός θέτει ως προτεραιότητα τη βελτίωση της ανθεκτικότητας της Ευρώπης για την αντιμετώπιση των κρίσεων, και ειδικότερα τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της εν λόγω κρίσης δίνοντας έμφαση στη στήριξη των δικαιωμάτων των γυναικών, καθώς και τη προώθηση της κοινωνικής, εδαφικής και οικονομικής συνοχής. Σημαντική για την ανάκαμψη κρίνεται, επίσης, η συμβολή στην επίτευξη των κλιματικών στόχων της ΕΕ για το 2030 και της μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη ψηφιακή μετάβαση που θα συμβάλλει στην ταχύτερη ολοκλήρωση των οικονομιών, στη βιώσιμη ανάπτυξη και στη προώθηση της απασχόλησης με ποιοτικότερες προδιαγραφές.

Οι γενικοί αυτοί στόχοι, θα πραγματοποιηθούν μέσω της παροχής χρηματοδοτικής στήριξης με τη μορφή δανείων και επιχορηγήσεων στα κράτη μέλη, ώστε να επιτευχθούν όλοι οι στόχοι των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων, όπως καθορίζονται στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης ενσωματώνονται στην ετήσια διαδικασία παρακολούθησης των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Έτσι, τηρείται μια διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής των εθνικών σχεδίων ως προς τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε κράτους έπειτα από τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του

συντονισμού των οικονομικών πολιτικών τους ως προς τη τήρηση των κοινών τους στόχων. Επομένως, το χρονοδιάγραμμα υποβολής των εθνικών σχεδίων ευθυγραμμίζεται με εκείνο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και τα σχέδια αυτά θα αποτελέσουν παράρτημα του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων³³.

Πράσινη Μετάβαση

Περισσότερο από το 40% του προϋπολογισμού του Ταμείου Ανάκαμψης θα διατεθεί με τη μορφή επιδοτήσεων στα έργα της πράσινης μετάβασης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ένωσης για την εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού, των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ και των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο της διακυβέρνησης της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα όπως θεσπίστηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Τα κράτη μέλη καταρτίζοντας τις στρατηγικές τους για τη πράσινη μετάβαση πρέπει να σχεδιάσουν έργα και επενδύσεις για την ενίσχυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την αντιμετώπιση της απώλειας της βιοποικιλότητας και της κλιματικής αλλαγής και τη συμβολή στην ενεργειακή απόδοση και τη κυκλική οικονομία.

Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που απορρέουν από τη κλιματική μετάβαση προβλέπεται πως οι δράσεις που περιλαμβάνονται στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης θα πρέπει να αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 37% των συνολικών πιστώσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Σε περίπτωση, μάλιστα, που κάποιο κράτος μέλος επιθυμεί να συμπεριλάβει στο σχέδιο πρόσθετα μεταρρυθμιστικά μέτρα, οι συντελεστές δύνανται να αυξηθούν κατά 40% ή 100% για επιμέρους επενδύσεις. Το ποσοστό αυτό συνολικά αντιστοιχεί σε 3% των πιστώσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η Επιτροπή παρέχει την έγκρισή της για την αύξηση των συντελεστών, καθώς και τη τεχνική καθοδήγηση, ώστε τα σχέδια να

---

³³ Βλ. Ανδρέου Γ. (2021), “Η στρατηγική συγκρότηση του νέου Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας”, *Region & Periphery*, 11, σελ.95-96, <https://ejournals.e-publishing.ekt.gr/index.php/periphery/article/view/27244> (Τελευταία Πρόσβαση:10/04/2022).

διασφαλίζουν την «αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»³⁴ και σύμφωνα με τα περιβαλλοντικά και κλιματικά πρότυπα.

Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που θα συμβάλλουν στη δημιουργία ενός νέου ψηφιακού περιβάλλοντος θα αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ψηφιοποίηση των υπηρεσιών, η ανάπτυξη νέων ψηφιακών υποδομών και υποδομών δεδομένων, συνεργατικών σχηματισμών και κόμβων ψηφιακής καινοτομίας και ανοικτών ψηφιακών λύσεων.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός στην ΕΕ προϋποθέτει την ύπαρξη ενός υψηλού επιπέδου κυβερνοασφάλειας. Τα κράτη μέλη, μάλιστα, έχουν εγκρίνει μια εργαλειοθήκη για την αντιμετώπιση των πιθανών κινδύνων που σχετίζονται με τεχνικούς και μη τεχνικούς παράγοντες και την ανάπτυξη των δικτύων 5G. Το δίκτυο αυτό αποτελεί το μέλλον της ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας και θα προσφέρει διευκολύνσεις σε όλους τους βασικούς τομείς της ζωής των πολιτών και αποτελεί τη βάση για τον ψηφιακό και πράσινο μετασχηματισμό. Δισεκατομμύρια αντικείμενα και συστήματα είναι συνδεδεμένα μεταξύ τους σε κρίσιμους τομείς όπως η ενέργεια, οι μεταφορές, οι τραπεζικές συναλλαγές και η υγεία, καθώς και συστήματα βιομηχανικού ελέγχου που μεταφέρουν ευαίσθητες πληροφορίες και υποστηρίζουν συστήματα ασφαλούς λειτουργίας.³⁵ Για τον λόγο αυτό, πρέπει να τηρείται η αρχή της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη

---

³⁴ Βλ. Κανονισμό (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (ΕΕ L 198 της 22.6.2020, σελ. 13).

³⁵ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), “Ασφαλή δίκτυα 5G: η Επιτροπή εγκρίνει την εργαλειοθήκη της ΕΕ και καθορίζει τα επόμενα βήματα”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_20_123 (Τελευταία Πρόσβαση: 19/04/2022).

Η επίτευξη μιας έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα προϋποθέτει τη δημιουργία σχεδίων που προωθούν την έρευνα, τη καινοτομία, την επιχειρηματικότητα, τη στήριξη των ΜΜΕ, τη κοινωνική οικονομία, την ανάπτυξη βιώσιμων υποδομών και μεταφορών, καθώς και την εκβιομηχάνιση και την επαναβιομηχάνιση.

Τα σχέδια που θα υποβληθούν σκόπιμο είναι να περιλαμβάνουν προτάσεις για τη μείωση του διοικητικού φόρτου ή τη μείωση των φόρων για τις επιχειρήσεις, να συμβάλλουν στη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε κεφάλαιο. Επιπλέον, η δημιουργία επιχειρηματικών σχεδίων που θα εντάξουν τις ψηφιακές τεχνολογίες και τις πράσινες λύσεις σε όλους τους τομείς σύμφωνα με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, όπως η αναβάθμιση των υποδομών και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, θα συμβάλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιώσιμης ανάπτυξης.

Κοινωνική και εδαφική συνοχή

Η κοινωνική και εδαφική συνοχή αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους της ΕΕ, η οποία αποσκοπεί στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διάφορων περιοχών της. Είναι σημαντικό να σχεδιαστούν προγράμματα που θα περιέχουν μεταρρυθμίσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας, τη καταπολέμηση της φτώχειας, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης υψηλής ποιότητας που θα ενσωματώσουν τις μειονεκτούσες ομάδες και θα ενισχύουν τον κοινωνικό διάλογο. Πρέπει να στηριχθεί η αγορά εργασίας και να αμβλυνθούν οι ανισότητες στην ΕΕ μέσω της συνεργασίας σε διασυνοριακό, διεθνικό και διαπεριφερειακό επίπεδο και της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι γυναίκες, οι οποίες έχουν πληγεί ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της πανδημίας, καθώς αποτελούν τη πλειονότητα των εργαζομένων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και αντιπροσωπεύουν και το μεγαλύτερο ποσοστό των μονογονεϊκών οικογενειών. Η ισότητα των φύλων, η παροχή ίσων ευκαιριών χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς και η δημιουργία θέσεων εργασίας χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς θα συμβάλλουν σε μια ανθεκτικότερη κοινωνία με λιγότερο επισφαλείς συνθήκες, εφόσον συμπεριληφθούν στα εθνικά σχέδια.

Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα

Οι συγκεκριμένοι στόχοι αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της υφιστάμενης κρίσης και στη προετοιμασία της ΕΕ για την αντίδρασή της σε επερχόμενες κρίσεις. Έμφαση δίνεται στη βελτίωση των υπηρεσιών των δημοσίων υπηρεσιών και των εθνικών συστημάτων, στην επιχειρηματική συνέχεια, στην εξασφάλιση της προσβασιμότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων υγείας, καθώς και της αποτελεσματικότητας των δικαστικών συστημάτων, όπως επίσης της πρόληψης της απάτης και της εποπτείας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες³⁶.

Πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες

Οι ενέργειες προς την επίτευξη των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων για τις επόμενες γενιές θα πρέπει να διασφαλίζουν το μέλλον των νέων της Ευρώπης ξεπερνώντας τον αντίκτυπο της κρίσης της πανδημίας και ελαττώνοντας το χάσμα των γενεών. Αυτά μπορούν να επιτευχθούν μέσω προγραμμάτων ένταξης για τους ανέργους, επανειδίκευσης και αναβάθμισης του ενεργού εργατικού δυναμικού, καθώς και μέσω της δημιουργία ευκαιριών για τη προώθηση της εκπαίδευσης και την ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων.³⁷

---

³⁶Βλ. Άρθρο 4 παρ.1 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

³⁷Βλ. Άρθρο 4 παρ.2 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

3.2 Εθνικά Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Με τον νέο κανονισμό τα κράτη μέλη καλούνται να καταρτίσουν τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας υιοθετώντας μια δέσμη μεταρρυθμίσεων και δημοσίων επενδύσεων σύμφωνα με τους έξι τομείς πολιτικής από τους οποίους απορρέουν οι στόχοι του μηχανισμού. Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα διαθέσει 723,8 δισεκατομμύρια σε επιχορηγήσεις και δάνεια για τη δημιουργία ανθεκτικών κοινωνιών κατά τη μετάβαση σε μια μετα-Covid εποχή.

Η κατάρτιση του σχεδίου και η υποστήριξη που θα δέχεται κάθε κράτος μέλος από τον μηχανισμό συνδέεται με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου³⁸, οι οποίες δίνουν έμφαση στις κυριότερες ανάγκες και προκλήσεις που καλείται κάθε κράτος να αντιμετωπίσει προκειμένου να ενισχυθεί η οικονομική και κοινωνική συνοχή. Ωστόσο, έχουν θεσπιστεί από τον Κανονισμό ορισμένες προϋποθέσεις σχετικά με τους στόχους. Το 37% τουλάχιστον των κονδυλίων κάθε εθνικού σχεδίου θα πρέπει να διατίθεται σε μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αφορούν τη πράσινη μετάβαση, το 20% στον ψηφιακό μετασχηματισμό μέχρι το 2026, ενώ όλα τα μέτρα θα πρέπει να λαμβάνονται υπό το πρίσμα της «αρχής της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης».

Τα κράτη μέλη είχαν την δυνατότητα να υποβάλλουν τα σχέδια τους στην Επιτροπή για έγκριση έως τις 30 Απριλίου 2021³⁹, ενώ μπορούν να τα υποβάλλουν με ενιαίο έγγραφο μαζί με το εθνικό τους πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ταχεία υλοποίηση του μηχανισμού, τα κράτη μέλη έχουν, επίσης, τη δυνατότητα να υποβάλουν προσχέδιο του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας από τις 15 Οκτωβρίου του προηγούμενου έτους. Στη συνέχεια, η Επιτροπή έχει στη διάθεσή της δύο μήνες, για να αξιολογήσει τα σχέδια, τα οποία παραπέμπει στο Συμβούλιο προς τελική έγκριση. Τέλος, προβλέπεται προχρηματοδότηση 13% των δανείων και των επιχορηγήσεων για όσα σχέδια εγκριθούν εντός του 2021.

---

³⁸ Βλ. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (2021), “Σχέδιο Ανάκαμψης για την Ευρώπη”, <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-recovery-plan/> (Τελευταία Πρόσβαση: 20/04/2022).

³⁹ Βλ. Προοίμιο παρ. 38 & Άρθρο 18 παρ. 3 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

3.2.1. Κατάρτιση και Υλοποίηση των εθνικών σχεδίων

Τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον Κανονισμό για τη θέσπιση του μηχανισμού θα πρέπει να υποβληθούν στην Επιτροπή πλήρως τεκμηριωμένα και αιτιολογημένα.⁴⁰ Προβλέπεται η ύπαρξη πλήρους επεξήγησης του τρόπου με τον οποίο συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων ανά χώρα και των προτεραιοτήτων που έχουν προσδιορισθεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις και τις δημοσιονομικές πτυχές δυνάμει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴¹.

Συγκεκριμένα, το κάθε σχέδιο πρέπει να ορίζει και να περιγράφει λεπτομερώς τη δέσμη μέτρων που θα υιοθετήσει, τους στόχους, τα ορόσημα, το εκτιμώμενο κόστος κάθε δράσης με παρουσίαση του τρόπου με τον οποίο συνάδει με την αρχή της οικονομικής αποδοτικότητας και είναι ανάλογο με τον αναμενόμενο εθνικό οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο, καθώς και τον αναμενόμενο αντίκτυπο κατά την υλοποίηση του. Θα πρέπει οι προτεινόμενες πολιτικές να στηρίζουν πρωταρχικά την ανάπτυξη μέσω της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού, να στηρίζουν τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, τη παροχή νέων ευκαιριών και να προωθούν δράσεις για παιδιά και νέους και την ισότητα των φύλων, συμβάλλοντας στην υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα των κοινωνικών δικαιωμάτων και στην οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και σύγκλιση εντός της Ένωσης⁴².

Τα σχέδια θα πρέπει, επίσης, να περιλαμβάνουν τυχόν συνοδευτικά μέτρα, όπου κρίνεται σκόπιμο και ρυθμίσεις για την παρακολούθηση κατά το στάδιο υλοποίησης τους, καθώς και των προτεινόμενων στόχων, οροσήμων και δεικτών για την αξιολόγησή τους⁴³.

Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα πρέπει να σκιαγραφεί τη διαδικασία διαβούλευσης των εθνικών και περιφερειακών αρμόδιων αρχών και φορέων και για την

---

⁴⁰Βλ. Προοίμιο παρ. 39 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁴¹Βλ. Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σελ. 25).

⁴² Βλ. Προοίμιο παρ. 39 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁴³ Βλ. Προοίμιο παρ. 8 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

επίτευξη κάθε στόχου και να επεξηγεί κάθε επιμέρους σχέδιο, δράση και πολιτική για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση συγκρούσεων συμφερόντων και υποθέσεων διαφθοράς και απάτης, και για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης από τον μηχανισμό και άλλα προγράμματα της Ένωσης⁴⁴. Κάθε έργο του σχεδίου, επίσης, είναι δυνατό να διενεργηθεί διασυννοριακά ή με τη συμμετοχή περισσότερων κρατών.

Βασικές αρχές που πρέπει να τηρούνται κατά τη κατάρτιση και υλοποίηση των σχεδίων είναι η αρχή της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» κατά το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 που διασφαλίζει πως κανένα μέτρο για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων δεν βλάπτει τους περιβαλλοντικούς στόχους και η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Στα πλαίσια της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης διευκρινίζεται πως συμπεριλαμβάνεται η αποτελεσματική πρόληψη και δίωξη της απάτης, όπως της φορολογικής απάτης, της φοροδιαφυγής, της διαφθοράς και της σύγκρουσης συμφερόντων.⁴⁵

Αρχικά, τα κράτη μέλη είχαν στη διάθεσή τους προθεσμία να υποβάλλουν στην Επιτροπή τα σχέδια τους «κατά κανόνα» μέχρι τις 30 Απριλίου 2021. Ωστόσο, η προθεσμία αυτή είναι ευέλικτη, καθώς η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι οι χώρες μπορούν να υποβάλλουν τα εθνικά τους σχέδια έως τα μέσα του 2022⁴⁶. Μέχρι τη προθεσμία της 30^{ης} Απριλίου 2021 13 χώρες υπέβαλαν τα σχέδια τους με πρώτη τη Πορτογαλία, ενώ μέχρι τις 03 Μαΐου 2022 έχουν εγκριθεί τα σχέδια 24 χωρών με τα πιο πρόσφατα της Σουηδίας και της Βουλγαρίας.

---

⁴⁴ Βλ. Προοίμιο παρ.39 & Άρθρο 8 παρ. 4 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁴⁵ Βλ. Προοίμιο παρ.40 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁴⁶ Βλ.Bruegel (2022), “European Union countries’ recovery and resilience plans”, <https://www.bruegel.org/publications/datasets/european-union-countries-recovery-and-resilience-plans/> (Τελευταία Πρόσβαση: 19/04/2022).

3.2.2 Αξιολόγηση

Τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας αξιολογούνται από την Επιτροπή εντός δύο μηνών από την υποβολή⁴⁷ ή την επικαιροποίηση του εν λόγω σχεδίου και υποβάλλει πρόταση εκτελεστικής απόφασης στο Συμβούλιο⁴⁸.

Έχουν θεσπιστεί ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές που σε συνδυασμό με όσα προβλέπει ο Μηχανισμός θα συμβάλλουν κατά τρόπο δίκαιο και διαφανή στη διαδικασία αξιολόγησης των εθνικών σχεδίων. Σκοπός των κατευθυντήριων αυτών γραμμών είναι παρέχουν περεταίρω καθοδήγηση στη διαδικασία της αξιολόγησης, ώστε να μπορεί να καθοριστεί η χρηματοδοτική συνεισφορά για κάθε κράτος σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που έχουν τεθεί.

Κατά το στάδιο της αξιολόγησης, η Επιτροπή αξιολογεί λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια της συνάφειας, της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της συνοχής του σχεδίου ανάκαμψης, ενώ τα βαθμολογεί με σκοπό να καθορισθεί το ύψος της χρηματοδοτικής ενίσχυσης, λαμβάνοντας υπόψη το εκτιμώμενο συνολικό κόστος.

Το κριτήριο της συνάφειας αξιολογεί εάν το σχέδιο ανάκαμψης αντιπροσωπεύει επαρκώς μια ισορροπημένη απάντηση στην κοινωνική και οικονομική κατάσταση που βιώνει η χώρα, συμβάλλοντας στους στόχους που θέτουν οι έξι πυλώνες στους οποίους στηρίζεται η θέσπιση του μηχανισμού. Στη συνέχεια, λαμβάνεται υπόψη η συνεισφορά στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που καθορίζονται στις ειδικές ανα χώρα συστάσεις βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 ή άλλων εγκεκριμένων σχετικών εγγράφων από την Επιτροπή στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Σημαντικό είναι να αξιολογηθεί η κατά πόσο οι μεταρρυθμίσεις που προτείνονται συμβάλλουν στην ενίσχυση αναπτυξιακού δυναμικού, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της οικονομικής, κοινωνικής και θεσμικής ανθεκτικότητας του κράτους μέλους, μέσω δράσεων για τα παιδιά και τους νέους, και στον μετριασμό του οικονομικού και κοινωνικού αντικτύπου της κρίσης της COVID-19, ενισχύοντας έτσι την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και σύγκλιση με την Ένωση. Επίσης, πρέπει να ληφθούν υπόψη το κατά πόσον τα μέτρα που θα υιοθετηθούν θα συμβάλλουν στη πράσινη μετάβαση συνάδουν με τους κλιματικούς στόχους που έχουν καθοριστεί και θα

---

⁴⁷ Βλ. άρθρο 19, παρ. 1 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁴⁸ Βλ. άρθρο 20, παρ. 1 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 37% των συνολικών πιστώσεων του σχεδίου. Το ποσοστό αυτό, δύναται να αυξηθεί κατά 3% προκειμένου να ληφθούν υπόψη συνοδευτικά μεταρρυθμιστικά μέτρα που αυξάνουν αξιόπιστα τον αντίκτυπό τους στους κλιματικούς στόχους. Όσον αφορά τον ψηφιακό μετασχηματισμό, επρόκειτο να αξιολογηθεί ως προς την ουσιαστική αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων που απορρέουν από αυτόν, καθώς και την αναλογία των συνολικών πιστώσεων, που πρέπει να είναι διαμορφωμένο τουλάχιστον στο 20%. Τέλος, πρέπει να διασφαλίζεται πως κανένα σχέδιο δεν βλάπτει σημαντικά τους περιβαλλοντικούς στόχους κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 (αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»).

Το κριτήριο της αποτελεσματικότητας αξιολογεί κατά πόσο το σχέδιο ανάκαμψης αναμένεται να έχει διαρκή αποτελέσματα στο κράτος μέλος και σε τι βαθμό οι ρυθμίσεις δύναται να εξασφαλίσουν την επίβλεψη του σχεδίου και τους στόχους, τα ορόσημα, του δείκτες και τα προτεινόμενα χρονοδιαγράμματα.

Σύμφωνα με την αποδοτικότητα, αξιολογείται το ύψος του εκτιμώμενου συνολικού κόστους λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της οικονομικής αποδοτικότητας και τον αναμενόμενο αντίκτυπο στην οικονομία και την απασχόληση. Στην συνέχεια, εξετάζονται ξανά οι ρυθμίσεις από τη πλευρά της ουσιαστικής αντιμετώπισης κάθε φαινομένου διαφθοράς ή σύγκρουσης συμφερόντων ή απόπειρας διπλής χρηματοδότησης από άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα που είναι πιθανό να εκδηλωθεί κατά τη χρήση των κονδυλίων στο πλαίσιο του Μηχανισμού. Τέλος, το κριτήριο της συνοχής τονίζει τη σημασία των συνεκτικών δράσεων που πρέπει να χαρακτηρίζει κάθε νέα μεταρρύθμιση και επένδυση που περιλαμβάνεται στο σχέδιο.

Η μεθοδολογία που ακολουθείται κατά την αξιολόγηση της τήρησης των επιμέρους κριτηρίων ακολουθεί τη βαθμολογία από το Α έως το Γ. Το Α αποτελεί τον πιο ικανοποιητικό βαθμό και το Β τον μέτρια ικανοποιητικό βαθμό και το Γ τον λιγότερο ικανοποιητικό βαθμό. Με την ολοκλήρωση της θετικής αξιολόγησης των σχεδίων, η Επιτροπή καταθέτει πρόταση στο Συμβούλιο για έγκριση του σχεδίου με εκτελεστική απόφαση.

Για την παρακολούθηση της αποτελεσματικής υλοποίησης των εθνικών σχεδίων τα κράτη μέλη καλούνται να υποβάλλουν δύο φορές ετησίως έκθεση προόδου στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Οι εκθέσεις θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται πλήρως στα εθνικά

προγράμματα μεταρρυθμίσεων, τα οποία θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την υλοποίηση και ολοκλήρωση των σχεδίων.⁴⁹

Η Επιτροπή, στη συνέχεια, πρέπει να υποβάλλει τη πρώτη έκθεση επανεξέτασης του Μηχανισμού μέχρι τις 31 Ιουλίου 2022. Θα πρέπει, λοιπόν, να αξιοποιηθούν όλες οι διαθέσιμες πληροφορίες αναφορικά με τη πρόοδο της εφαρμογής του Μηχανισμού λαμβάνοντας υπόψη τους προβλεπόμενους δείκτες και τους πίνακες αποτελεσμάτων που προβλέπονται από τον σχετικό Κανονισμό. Τα πορίσματα δίνεται η δυνατότητα να συζητηθούν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εφόσον η αρμόδια επιτροπή του Κοινοβουλίου καλέσει την Επιτροπή να τα παρουσιάσει στο πλαίσιο του διαλόγου για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.⁵⁰ Επιπλέον, η Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλλει κάθε χρόνο έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με τον βαθμό υλοποίησης των οροσήμεων και των στόχων στο πλαίσιο των έξι πυλώνων, τις πληρωμές, τις αναστολές και τις δαπάνες.⁵¹

Η τελική αξιολόγηση των σχεδίων πραγματοποιείται από την Επιτροπή, η οποία καλείται να υποβάλλει έως τις 20 Φεβρουαρίου του 2024 στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή, Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών ανεξάρτητη έκθεση αξιολόγησης σχετικά με τα αποτελέσματα της εφαρμογής του Μηχανισμού. Εξετάζεται ο βαθμός επίτευξης των στόχων μέσω της χρήσης των πόρων και η δημιουργία προστιθέμενης αξίας. Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2028 προβλέπεται να υποβάλλει ανεξάρτητη έκθεση εκ των υστέρων αξιολόγησης συμπεριλαμβανομένου του μακροπρόθεσμου αντίκτυπου του Μηχανισμού. Όπου κρίνεται σκόπιμο, η αξιολόγηση συνοδεύεται από πρόταση για τροποποίηση του Κανονισμού⁵².

---

⁴⁹ Βλ. Προοίμιο 58 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁵⁰ Βλ. Προοίμιο 31 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁵¹ Βλ. Προοίμιο 67 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁵² Βλ. Άρθρο 32 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

3.3 Προσδιορισμός Χρηματοδοτικής Συνεισφοράς

Η Επιτροπή έπειτα από την αξιολόγηση των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 καθορίζει τη χρηματοδοτική συνεισφορά που θα λάβει κάθε κράτος. Η χρηματοδοτική συνεισφορά καθορίζεται σύμφωνα με το προτεινόμενο εκτιμώμενο συνολικό κόστος που προτείνεται στο σχέδιο και τη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για το εν λόγω κράτος μέλος.

Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά που μπορεί να λάβει κάθε κράτος μέλος υπολογίζεται στο άρθρο 11 του Κανονισμού. Συγκεκριμένα, για το 70% του ποσού που πρόκειται να κατανεμηθεί υπολογίζεται ανηγμένο σε τρέχουσες τιμές, λαμβάνοντας υπόψη τον πληθυσμό το αντίστροφο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, και, σε ίση αναλογία, τη μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ το 2020 τη συγκεντρωτική μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ κατά την περίοδο 2020-2021 και το μέσο ποσοστό ανεργίας κατά τα τελευταία πέντε έτη σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης 2015-2019. Το υπόλοιπο 30% που θα διατεθεί προσδιορίζεται σε τρέχουσες τιμές, με βάση τον πληθυσμό, το αντίστροφο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, και, σε ίση αναλογία, τη μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ το 2020 και τη συγκεντρωτική μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ κατά την περίοδο 2020-2021.

Το ποσό της χρηματοδοτικής συνεισφοράς καθορίζεται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 20 παράγραφος 4 και με βάση το εκτιμώμενο συνολικό κόστος και σύμφωνα με τη τήρηση των κριτηρίων αξιολόγησης του σχεδίου. Συγκεκριμένα, όταν το εκτιμώμενο συνολικό κόστος του σχεδίου είναι ίσο ή μεγαλύτερο της μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς, η χρηματοδοτική συνεισφορά που θα λάβει το οικείο κράτος μέλος ισούται με το σύνολο της μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς. Σε περίπτωση, που το εκτιμώμενο συνολικό κόστος του σχεδίου είναι μικρότερο του ποσού της μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς που υπολογίστηκε για το οικείο κράτος μέλος, τότε το ποσό που θα κατανεμηθεί ισούται με το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους. Τέλος, προβλέπεται πως κάθε σχέδιο που δεν χαρακτηρίζεται από συνοχή και δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις του άρθρου 19 παράγραφος 3, δεν κατανέμεται καμία χρηματοδοτική συνεισφορά.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με όσα περιλαμβάνονται στο Παράρτημα V, παράγραφο 3 γ) του Κανονισμού σχετικά με την αναλυτική μεθοδολογία που ακολουθείται για τον προσδιορισμό χρηματοδοτικής συνεισφοράς, χρησιμοποιούνται οι εξής τύποι:

$C_i \geq MFC_i$ το κράτος μέλος i λαμβάνει MFC_i

Στη περίπτωση που το κράτος μέλος δικαιούται τη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά

$C_i \geq MFC_i$ το κράτος μέλος i λαμβάνει C_i

Στη περίπτωση που το κράτος μέλος δικαιούται το εκτιμώμενο συνολικό κόστος

Όπου i : το εκάστοτε κράτος μέλος

MFC : η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά

C : το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

Πηγές Χρηματοδότησης και Κατανομή Πόρων

4.1 Οι πόροι του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Σύμφωνα με τα άρθρα 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/2094 και το άρθρο 6 του Κανονισμού 2021/241 ο Μηχανισμός χρηματοδοτείται με 750 δισεκατομμύρια ευρώ σε τιμές 2018. Οι Πόροι σύμφωνα με όσα προβλέπει ο Κανονισμός 2020/2094 κατανέμονται ως εξής:

- A. Έως 384.000.000 Ευρώ σε τιμές 2018 με τη μορφή μη επιστρεπτέας στήριξης και επιστρεπτέας στήριξης μέσω χρηματοδοτικών μέσων, εκ των οποίων:*
- 47.500 εκατ. ευρώ σε διαρθρωτικά προγράμματα και προγράμματα συνοχής του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020 όπως ενισχύθηκε έως το 2022, συμπεριλαμβανομένης στήριξης με χρηματοοικονομικά μέσα*
  - 312.500 εκατ. ευρώ για πρόγραμμα χρηματοδότησης της ανάκαμψης και της οικονομικής κοινωνικής ανθεκτικότητας μέσω της στήριξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων*
  - 1.900 εκατ. ευρώ σε τιμές 2018 για προγράμματα που σχετίζονται με την πολιτική προστασία*
  - 5.000 εκατ. ευρώ σε τιμές 2018 για προγράμματα που σχετίζονται με την έρευνα και την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης με χρηματοοικονομικά μέσα*
  - 10.000 εκατ. ευρώ σε τιμές 2018 για προγράμματα στήριξης περιοχών στη μετάβασή τους προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία*
  - 7.500 εκατ. ευρώ σε τιμές 2018 για ανάπτυξη σε αγροτικές περιοχές*

B. Έως 360.000 εκατ. ευρώ σε τιμές 2018 σε δάνεια προς κράτη μέλη για πρόγραμμα χρηματοδότησης της ανάκαμψης και της οικονομικής κοινωνικής ανθεκτικότητας μέσω της στήριξης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων

Γ. Έως 5.600 εκατ. ευρώ σε τιμές 2018 για σχηματισμό προβλέψεων για εγγυήσεις από τον προϋπολογισμό και σχετικές δαπάνες για προγράμματα που αποσκοπούν στη στήριξη επενδυτικών δραστηριοτήτων στον τομέα των εσωτερικών πολιτικών της Ένωσης.

Δάνεια και Επιχορηγήσεις

Τα κράτη μέλη καθορίζοντας την ατζέντα των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων τους για τα επόμενα τέσσερα έτη μέχρι το 2024 στα εθνικά τους σχέδια, εξασφαλίζουν την χρηματοδότηση τους από τον Μηχανισμό. Όλοι οι στόχοι και τα ορόσημα που τίθενται έχουν σχέση με τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε χώρας εντοπίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, των εθνικών προγραμμάτων, των σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα τα σχέδια δίκαιης μετάβασης, καθώς και τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης και τα επιχειρησιακά προγράμματα⁵³. Το ύψος της χρηματοδοτικής συνεισφοράς σε δάνεια και επιχορηγήσεις διαφέρει μεταξύ των κρατών λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες προκλήσεις και τα κριτήρια που έχουν καθοριστεί από τον Κανονισμό για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης θα διατεθεί στα κράτη μέλη με τη μορφή δανείων με πολύ ευνοϊκούς όρους που φτάνουν το ύψος των 360 δισεκατομμυρίων ευρώ. Οι επιχορηγήσεις ανέρχονται σε 312 δισεκατομμύρια ευρώ χωρίς να απαιτείται η επιστροφή του ποσού στην ΕΕ. Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης θα διατεθεί στα κράτη μέλη με τη μορφή δανείων με πολύ ευνοϊκούς όρους που φτάνουν το ύψος των 360 δισεκατομμυρίων ευρώ. Οι επιχορηγήσεις ανέρχονται σε 312 δισεκατομμύρια ευρώ χωρίς να απαιτείται η επιστροφή του ποσού στην ΕΕ. Τα ποσά θα εκταμιεύονται σε δόσεις.

---

⁵³ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), “Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη” https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_el (Τελευταία Πρόσβαση: 20/04/2022).

Δανειακή στήριξη είναι δυνατό κάθε κράτος μέλος να αιτηθεί απευθείας με την υποβολή του εθνικού σχεδίου ή σε άλλη χρονική στιγμή μέχρι τις 31 Αυγούστου 2023⁵⁴. Στη τελευταία περίπτωση, το αίτημα συνοδεύεται από αναθεωρημένο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας με πρόσθετους στόχους και ορόσημα. Η χορήγηση των δανείων θα πραγματοποιείται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023⁵⁵.

Προκειμένου να χορηγηθούν τα δάνεια στο αίτημα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι λόγοι για τους οποίους ζητείται η βοήθεια βάσει των αναγκών κάθε κράτους σε συνάρτηση με τις πρόσθετες ρυθμίσεις και μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στα εθνικά σχέδια, καθώς και το εκτιμώμενο κόστος⁵⁶. Η Επιτροπή αξιολογεί προκαταρκτικά το αργότερο εντός δύο μηνών από την παραλαβή της αίτησης για δανειακή στήριξη. Εφόσον καταλήξει σε θετική προκαταρκτική αξιολόγηση υποβάλλει τα πορίσματα στην οικονομική και δημοσιονομική επιτροπή για γνωμοδότηση. Στη συνέχεια, εκδίδει εγκριτική απόφαση για την εκταμίευση του ποσού του δανείου⁵⁷.

Η δανειακή στήριξη, σημειώνεται πως δεν πρέπει να ξεπερνά τη διαφορά μεταξύ εκτιμώμενου κόστους και της μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς για κάθε κράτος ξεχωριστά. Με την έγκριση για δανειακή στήριξη από τη Επιτροπή και την μετέπειτα εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, διασφαλίζεται ότι το ύψος της χρηματοδότησης δεν μπορεί να ξεπερνά το 6,8 % του ΑΕΠ του το 2019 σε τρέχουσες τιμές⁵⁸.

Στη συνέχεια, συνάπτεται δανειακή σύμβαση, η οποία σύμφωνα με το άρθρο 220 παρ.1 του δημοσιονομικού κανονισμού πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:

- Το ποσό του δανείου σε ευρώ συμπεριλαμβανομένης της προχρηματοδότησης
- Τη μέση διάρκεια ληκτότητας
- Το σύστημα αποτίμησης και τη περίοδο διαθεσιμότητας του δανείου
- Τον μέγιστο αριθμό δόσεων και το χρονοδιάγραμμα εξόφλησης
- Όσα στοιχεία έχουν σχέση με τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις και είναι απαραίτητα για την υλοποίηση του δανείου

---

⁵⁴ Βλ. Άρθρο 14 παρ.2 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁵⁵ Βλ. Άρθρο 14 παρ.2 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁵⁶ Βλ. Άρθρο 14 παρ.3, α,β,γ Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁵⁷ Βλ. Άρθρο 24 παρ.3,4,5 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁵⁸ Βλ. Άρθρο 14 παρ.4,5 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

Σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ.3 του Κανονισμού για τη θέσπιση του Μηχανισμού οι δαπάνες σχετικά με την εκταμίευση κεφαλαίων από τη δανεική σύμβαση βαρύνουν τα δικαιούχα κράτη μέλη, ενώ η παράγραφος 5 προβλέπει κάθε κράτος να ανοίγει ειδικό λογαριασμό για τη διαχείριση του δανείου.

4.2 Κατανομή των Πόρων

Σύμφωνα με όσα προβλέπει το άρθρο 11 του Κανονισμού για τη θέσπιση του Μηχανισμού, τα κράτη μέλη δικαιούνται να λάβουν τη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά που τους αναλογεί για την υλοποίηση των εθνικών τους σχεδίων. Με την υποβολή του εθνικού σχεδίου ανάκαμψης, την έγκρισή του από την Επιτροπή και την έκδοση εκτελεστικής απόφασης από το Συμβούλιο, κάθε κράτος έχει τη δυνατότητα να αιτηθεί προχρηματοδότηση του ποσού έως 13 % της χρηματοδοτικής συνεισφοράς και, κατά περίπτωση, έως 13 % του δανείου. Η καταβολή της προχρηματοδότησης δύναται να καταβληθεί εντός δύο μηνών αφού η Επιτροπή συνάψει συμφωνία με το οικείο κράτος, η οποία συνιστά νομική δέσμευση⁵⁹.

Η Επιτροπή πρόκειται να διανείμει το 70% του ποσού μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2022, ενώ από τη 1^η Ιανουαρίου 2023 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους διατίθεται προς κατανομή το υπόλοιπο 30% σε τρέχουσες τιμές.⁶⁰

Στις 13 Ιουλίου 2021 εγκρίθηκε η πρώτη δέσμη 12 σχεδίων που περιλάμβαναν την Αυστρία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ελλάδα, τη Δανία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Λετονία, το Λουξεμβούργο, τη Πορτογαλία, τη Σλοβακία και την Ισπανία. Τα επόμενα 4 εθνικά σχέδια που εγκρίθηκαν ήταν η Κροατία, η Κύπρος, η Λιθουανία και η Σλοβενία στις 28 Ιουλίου 2021. Ακολούθησαν στις 8 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους η Τσεχία και η Ιρλανδία, στις 5 Οκτωβρίου η Μάλτα και στις 29 Οκτωβρίου 2021 εγκρίθηκαν τα σχέδια της Εσθονίας, της Λετονίας και της Φινλανδίας. Στη συνέχεια, στις 3 Μαΐου του 2022 εγκρίθηκαν τα σχέδια της Βουλγαρίας και της Σουηδίας και τη 1η Ιουνίου 2022 εγκρίθηκε το σχέδιο της Πολωνίας. Η μόνη χώρα που δεν έχει υποβάλει σχέδιο είναι η Ολλανδία.

---

⁵⁹ Βλ. άρθρο 13, παρ. 1, Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

⁶⁰ Βλ. άρθρο 12, παρ. 1,2,3, Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

Μέχρι στιγμής οι επιχορηγήσεις και τα δάνεια λαμβάνοντας υπόψη τη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά που δικαιούται το κάθε κράτος, θα κατανεμηθούν ως εξής:

Χώρες που έχουν υποβάλει σχέδιο	Ημερομηνία Υποβολής του Σχεδίου	Αιτούμενο Ποσό Επιχορηγήσεων	Εκτιμώμενο ποσό επιχορηγήσεων	Αιτούμενο ποσό δανείων	Μέγιστο Ποσό δανείων
Αυστρία	01/05/2021	4.5	3.5	0	27,2
Βέλγιο	01/05/2021	5.9	5.9	0	32,8
Βουλγαρία	15/10/2021	6.6	6.3	0	4.2
Κροατία	15/05/2021	6.4	6.3	0	3.7
Κύπρος	17/05/2021	1.0	1.0	0.2	1.5
Τσεχία	02/06/2021	7.1	7.1	0	14.3
Δανία	30/04/2021	1.6	1.6	0	21.9
Εσθονία	18/06/2021	1.0	1.0	0	1.9
Φινλανδία	27/05/2021	2.1	2.1	0	16.4
Γαλλία	29/04/2021	40.9	39.4	0	168.4
Γερμανία	28/04/2021	27.9	25.6	0	240.9
Ελλάδα	28/04/2021	17.8	17.8	12.7	12.4
Ουγγαρία	12/05/2021	7.2	7.2	0	9.7

Ιρλανδία	28/05/2021	1.0	1.0	0	18.7
Ιταλία	01/05/2021	68.9	68.9	122.6	122.8
Λετονία	30/04/2021	1.8	2.0	0	2.0
Λιθουανία	15/05/2021	2.2	2.2	0	3.2
Λουξεμβούργο	30/04/2021	0.1	0.1	0	2.7
Μάλτα	13/07/2021	0.3	0.3	0	0.8
Ολλανδία	Δεν έχει υποβληθεί		6.0	-	55.3
Πολωνία	03/05/2021	23.9	23.9	12.1	34.8
Πορτογαλία	22/04/2021	13.9	13.9	2.7	14.2
Ρουμανία	31/05/2021	14.3	14.2	15.0	15.0
Σλοβακία	29/04/2021	6.6	6.3	0	6.3
Σλοβενία	01/05/2021	1.8	1.8	0.7	3.2
Ισπανία	30/04/2021	69.5	69.5	0	84.8
Σουηδία	28/05/2021	3.3	3.3	0	33.2
EU26	331.0	325.9		166.0	892.9

Πίνακας 4: Διαθέσιμα και ζητούμενα ποσά επιχορηγήσεων και δανείων (€ σε δισεκατομμύρια)⁶¹ Πηγή: Bruegel

Με εξαίρεση τη Λετονία και τη Σουηδία, όλες οι χώρες που έχουν υποβάλει τα σχέδιά τους μέχρι στιγμής ζήτησαν το εκτιμώμενο ολόκληρο το ποσό των επιχορηγήσεων ή μεγαλύτερο από αυτό. Στη περίπτωση που το αιτηθέν ποσό υπερβαίνει το μέγιστο διαθέσιμο, τότε η διαφορά αυτή θα χρηματοδοτηθεί από το ίδιο το κράτος. Οι εκτιμήσεις των ποσών που αναλογούν ανά χώρα βασίζονται στα δεδομένα της φθινοπωρινής πρόβλεψης του 2020. Τα τελικά ποσά θα διαμορφωθούν στα τέλη του 2022 χρησιμοποιώντας πραγματικά δεδομένα⁶².

Όσον αφορά τα δάνεια, μέχρι στιγμής επτά χώρες, η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ρουμανία έχουν ζητήσει το πλήρες ποσό των δανείων που έχουν στη διάθεσή τους, ενώ η Κύπρος, η Πολωνία, η Πορτογαλία και η Σλοβενία έχουν ζητήσει μεταξύ 16% και 37% των δανείων⁶³ που έχουν στη διάθεσή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού για την ίδρυση του Μηχανισμού, οι χώρες μπορούν να ζητήσουν στήριξη δανείου έως τις 31 Αυγούστου 2023.

---

⁶¹ Οι ημερομηνίες υποβολής, οι επιχορηγήσεις και τα δάνεια που ζητήθηκαν προέρχονται από τα δελτία τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που εκδίδονται κατά την υποβολή του σχεδίου μιας χώρας, εκτός από τη Σουηδία, για την οποία μετατρέψαμε την τιμή της σουηδικής κορώνας που ζητήθηκε στο σχέδιο με την ισοτιμία ευρώ/κορώνα που περιλαμβάνεται στο σχέδιο. Οι εκτιμώμενες επιχορηγήσεις RRF προέρχονται από το Παράρτημα IV του Κανονισμού για τη διευκόλυνση ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ο οποίος βασίζεται στις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020. Σύμφωνα με τον Κανονισμό, το τελικό ποσό των επιχορηγήσεων θα υπολογιστεί μέχρι τα μέσα του 2022. Μέγιστα δάνεια RRF: 6,8% του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος 2019 σε τρέχουσες τιμές ευρώ.

⁶² Βλ. Bruegel (2022), “European Union countries’ recovery and resilience plans”, <https://www.bruegel.org/publications/datasets/european-union-countries-recovery-and-resilience-plans/> (Τελευταία Πρόσβαση: 19/04/2022).

⁶³ Βλ. όπου παραπάνω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Εθνικό Σχέδιο για την Ανάκαμψη και την Ανθεκτικότητα «Ελλάδα 2.0»

5.1 Γενική Σύνοψη

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» φιλοδοξεί να οδηγήσει τη χώρα -οικονομία, κοινωνία και θεσμούς- σε μια νέα εποχή, πυροδοτώντας τη μετάβαση προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο παραγωγικό μοντέλο και τη κοινωνική συνοχή και δικαιοσύνη μέσω νέων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων⁶⁴.

Συγκεκριμένα, το σχέδιο προβλέπει μέσω των δράσεων του την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 7% και τη δημιουργία 180.000-200.000 νέων μόνιμων θέσεων εργασίας μέχρι το 2026 που αντιστοιχεί σε αύξηση 4%⁶⁵. Προβλέπεται, δηλαδή, να επιταχύνει τον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,15 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από το σενάριο βάσης που ορίζεται ως η κατάσταση της οικονομίας χωρίς την εφαρμογή του Σχεδίου⁶⁶. Η αύξηση του ΑΕΠ προβλέπεται να επιτευχθεί κυρίως μέσω της αύξησης των ιδιωτικών επενδύσεων σε ποσοστό 20%⁶⁷ και την πραγματοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα της χώρας σε επίπεδο παραγωγής, εξαγωγών και νέων θέσεων εργασίας σε μακροοικονομικό επίπεδο. Παράλληλα, η φορολογική βάση αναμένεται να διευρυνθεί και να προκαλέσει άνοδο του λόγου των φορολογικών εσόδων προς το ΑΕΠ κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες μέχρι το 2026.

---

⁶⁴ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), “Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων”, σελ. 5, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

⁶⁵ Βλ. Τράπεζα της Ελλάδος (2021), Η εμφάνιση της οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα, Απρίλιος 2021 σελ. 66, <https://www.bankofgreece.gr/Publications/emvanthisi.pdf> (Τελευταία Πρόσβαση: 06/01/2022).

⁶⁶ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 66.

⁶⁷ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), “Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Παρουσίαση”, σελ. 4, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης παρουσιάστηκε στις 31 Μαρτίου 2021 και είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους που έχουν τεθεί από το άρθρο 3 του Κανονισμού για τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, με ιδιαίτερη έμφαση στην πράσινη και στην ψηφιακή μετάβαση επιτυγχάνοντας ποσοστό 38% και 22% αντίστοιχα.⁶⁸ Το «Ελλάδα 2.0» αποτελείται από τέσσερις πυλώνες:

- Πράσινη Ανάπτυξη
- Ψηφιακή Ανάπτυξη
- Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή
- Ιδιωτικές επενδύσεις, οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός

Οι πυλώνες αποσκοπούν να καλύψουν το κενό που προϋπήρχε σε επενδύσεις ιδιωτικές ή δημόσιες μέσω Συμπράξεων του Ιδιωτικού και Δημοσίου Τομέα και Εταιριών Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών που στόχο έχουν τη συγκέντρωση επιπρόσθετων κεφαλαίων, καθώς και στο εθνικό προϊόν και την απασχόληση. Ταυτόχρονα, μέσω των νέων δράσεων ενισχύεται η αποτελεσματικότητα, η ποιότητα και η πρόσβαση σε τομείς που αφορούν την υγεία, την εκπαίδευση, τη δικαιοσύνη, την επαγγελματική κατάρτιση και το δίκτυο κοινωνικής προστασίας.⁶⁹

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης φιλοδοξεί να οδηγήσει την Ελλάδα σε μια νέα εποχή. Οι συνολικοί επενδυτικοί πόροι που θα λάβει η Ελλάδα από το Ταμείο Ανάκαμψης ανέρχονται σε 31,16 δισ. ευρώ, από τα οποία 18,43 δισ. ευρώ προέρχονται από επιχορηγήσεις και 12,73 δισ. ευρώ από δάνεια. Οι συνολικοί επενδυτικοί πόροι που κινητοποιούνται από τα κονδύλια αγγίζουν το 59,81 δισ. ευρώ. Συγκεκριμένα, από τις επιχορηγήσεις του Ταμείου κινητοποιούνται 27,98 δισ. επενδυτικοί πόροι και 31,81 δισ. από τα δάνεια.

Η Ελλάδα τον Αύγουστο του 2021 έλαβε προγραμματοδότηση συνολικού ύψους 3,96 δισ. ευρώ εκ των οποίων 2,31 δισ. ευρώ λήφθηκαν με τη μορφή επιχορηγήσεων και 1,65 δισ με τη μορφή δανείων. Στις 29/12/2021 υπέβαλε αίτημα πληρωμής από το Ταμείο Ανάκαμψης ύψους 3,56 δισ. ευρώ, βασική προϋπόθεση του οποίου ήταν η εκπλήρωση 15 οροσήμων και στόχων

---

⁶⁸ Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων, σελ. 5, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

⁶⁹ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 6.

που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου⁷⁰. Συγκεκριμένα, αφορούν ενέργειες προετοιμασίας για τη διάθεση δανείων σε επιχειρήσεις, τη προετοιμασία του νομοθετικού πλαισίου για τη προώθηση της πράσινης μετάβασης, καθώς και την ενεργοποίηση δράσεων σχετικά με τις νέες μεταρρυθμίσεις στους τομείς της εργασίας, της υγείας, των μεταφορών, της φορολογίας, των υποδομών, της πολιτικής προστασίας και της δικαιοσύνης. Από το ποσό της πρώτης δόσης 1,72 δισ. ευρώ αφορά επιχορηγήσεις και 1,84 δισ. δάνεια⁷¹.

5.2 Στόχοι και Προϋπολογισμός

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης διαρθρώνεται σε τέσσερις πυλώνες που συνθέτουν δεκαοκτώ επιμέρους άξονες. Από το σύνολο του προϋπολογισμού προκύπτει πως οι νέες κοινωνικές και οικονομικές ρυθμίσεις θα κινητοποιήσουν συνολικά 57.467 εκ. ευρώ επενδυτικούς πόρους από τη χρήση των δανείων. Συνολικά, από την απορρόφηση των κονδυλίων και των δανείων από το Ταμείο Ανάκαμψης κινητοποιούνται 59,81 δισ. ευρώ επενδύσεων εκ των οποίων 27,98 δισ. είναι επιχορηγήσεις και 31,81 δισ. δάνεια⁷².

---

⁷⁰ Βλ. Ελλάδα 2.0 (2021), “Ελλάδα 2.0»: Υποβλήθηκε το πρώτο αίτημα πληρωμής ύψους 3,56 δις ευρώ προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή”, <https://greece20.gov.gr/ypovlithike-to-prwto-aitima-plirwmis-ypsous-356-dis-evrw-gia-to-ellada-2-0-meta-epo-egkrisi-tou-anaplrwti-ypourgoy-oikonomikwn-skyllakaki/> (Τελευταία Πρόσβαση 18/04/2022).

⁷¹ Βλ. όπου παραπάνω.

⁷² Βλ. Ελλάδα 2.0, “Στόχοι – Στρατηγική – Οφέλη”, <https://greece20.gov.gr/stoxoi-stratigiki-ofeli/> (Τελευταία Πρόσβαση: 09/04/2022).

Πυλώνες & Άξονες	Προϋπολογισμός Ταμείου Ανάκαμψης	Επενδυτικοί Πόροι που Κινητοποιούνται
	(σε εκ. €)	(σε εκ. €)
1. Πράσινη Μετάβαση		
1.1 Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	1.200	2.574
1.2 Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	2.544	4.279
1.3 Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	520	1.197
1.4 Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	1.762	2.345
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 1	6.026	10.395
2. Ψηφιακή Μετάβαση		
2.1 Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	453	453
2.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	1.308	1.308
2.3 Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων	375	375
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 2	2.136	2.136
3. Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή		
3.1 Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	760	760
3.2 Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	2.311	2.412
3.3 Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	1.536	1.536
3.4 Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	601	601
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 3	5.208	5.310
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας		
4.1 Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	183	183
4.2 Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	184	184
4.3 Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης	231	331
4.4 Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών	25	25
4.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	444	554
4.6 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	3.520	6.121
4.7 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	234	409
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 4	4.821	7.806
Γενικό Άθροισμα	18.191	25.648
Δάνεια	12.728	31.819
Συνολικοί Επενδυτικοί Πόροι	30.919	57.467

Πίνακας 6: Συνολικοί Επενδυτικοί Πόροι που κινητοποιεί το Ταμείο Ανάκαμψης Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Πράσινη Μετάβαση

Το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού του Ταμείου Ανάκαμψης θα διατεθεί στη πράσινη μετάβαση. Συγκεκριμένα, θα διατεθούν συνολικά 6.026 εκ. ευρώ κατανέμοντας 37,5%⁷³ του εκτιμώμενου κόστους σε δράσεις για το κλίμα. Οι στόχοι της Ελλάδας ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του κλιματικούς στόχους για το 2030 και τη κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 μέσω του Εθνικού Σχεδίου Ενέργειας και Κλίματος (ΕΣΕΚ).

⁷³ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων, σελ. 29, , https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

Προκειμένου για την υλοποίηση των στόχων μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων έχουν σχεδιαστεί οι ακόλουθοι άξονες:

- Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό προς το περιβάλλον

Στόχος αποτελεί η επίτευξη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, παύση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας βάσει πετρελαίου και η δημιουργία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Για τον λόγο αυτό, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενίσχυση των ηλεκτρικών διασυνδέσεων με τα μη διασυνδεδεμένα νησιά. Επιπλέον, ο Άξονας διασφαλίζει τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του Εθνικού Λογαριασμού ΑΠΕ-ΣΗΘΥΑ⁷⁴ μέσω των μεταρρυθμίσεων που εισάγει, καθώς και την επιτάχυνση των διαδικασιών. Τέλος, μέχρι το 2028 προβλέπεται η πλήρης κατάργηση του λιγνίτη και η σταδιακή κατάργηση ορυκτών καυσίμων για τη παραγωγή ενέργειας.⁷⁵

- Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση

Ο Άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, την εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδιασμού και τη πραγματοποίηση πράσινων αναπλάσεων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το πρόγραμμα “Εξοικονομώ” που στόχο αγγίζει το 15% του σχετικού στόχου του ΕΣΕΚ για την ενεργειακή αναβάθμιση των κατοικιών.⁷⁶ Συνολικά περισσότερα από 100.000 νοικοκυριά αναμένεται να λάβουν βοήθεια για την ενεργειακή αναβάθμιση των κατοικιών τους, καθώς και να ανακατασκευαστεί το Κέντρο Υπερψηλής Τάσης και η Γραμμή Μεταφοράς του ΚΥΤ Κουμουνδούρου για την είσοδο φθηνών Ανανεώσιμων Πηγών ενέργειας.

---

⁷⁴Συμπαρογωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας και Θερμότητας (ΣΗΘ) είναι η ταυτόχρονη παραγωγή Θερμικής και Ηλεκτρικής ή και Μηχανικής Ενέργειας. Συμπαρογωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας Υψηλής Απόδοσης (ΣΗΘΥΑ) είναι η συμπαρογωγή που εξασφαλίζει εξοικονόμηση Πρωτογενούς Ενέργειας σε ποσοστό τουλάχιστον 10 %, σε σχέση με τη Θερμική και Ηλεκτρική Ενέργεια που παράγεται στο πλαίσιο διακριτών διαδικασιών, καθώς και η παραγωγή από Μονάδες μικρής και πολύ μικρής Κλίμακας που εξασφαλίζει εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας, ανεξάρτητα από το ποσοστό εξοικονόμησης (βλ. Ν. 3468/2006) (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας)

⁷⁵ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων σελ.30, , https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

⁷⁶ Βλ. όπου παραπάνω.

- Μετάβαση σε πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών

Ο στόχος αυτός εισάγει μεταρρυθμίσεις για καθαρότερα, εξυπνότερα και φθηνότερα μέσα μεταφοράς με στόχο τον μετριασμό των εκπομπών άνθρακα, τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία και τον έλεγχο της ρύπανσης. Συγκεκριμένα, πρόκειται να δημιουργηθούν περισσότερα από 8.000 σημεία φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε ολόκληρη τη χώρα, ώστε να αντικατασταθούν παλαιά οχήματα και δημόσιες συγκοινωνίες. Παράλληλα, θα υποστηριχθεί η ανάπτυξη μονάδων βιομηχανικής παραγωγής και ζητήματα που σχετίζονται με την ηλεκτρική κινητικότητα, καθώς και τη δέσμευση και αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα. Ο Άξονας αυτός προωθεί επενδύσεις για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ για ποσοστό 30% των ηλεκτρικών οχημάτων στην εγχώρια αγορά με χρονικό ορίζοντα το 2030⁷⁷.

- Αειφόρος χρήση πόρων, ανθεκτικότητα στη κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

Ο άξονας περιλαμβάνει τρεις ομάδες δράσεων που συμβάλλουν στους έξι στόχους του Κανονισμού ταξινόμησης της ΕΕ.⁷⁸ Η πρώτη ομάδα συμβάλλει στη διαχείριση των αποβλήτων με τη κατασκευή υποδομών για τη διαχείριση των υδάτων και την επεξεργασία των λυμάτων και σύμφωνα με τις αρχές ιεράρχησης των αποβλήτων, της κυκλικής οικονομίας και της προστασίας των υδάτινων πόρων. Η δεύτερη ομάδα στοχεύει σε πρωτοβουλίες για την αναδάσωση και τη προστασία της βιοποικιλότητας. Η τρίτη ομάδα δίνει έμφαση στην ενίσχυση του μηχανισμού πολιτικής προστασίας και στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που προέρχονται από τη κλιματική αλλαγή.⁷⁹

---

⁷⁷ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 31.

⁷⁸ Ο Κανονισμός Ταξινόμησης τέθηκε σε ισχύ στις 12 Ιουλίου 2020. Ορίζει 4 γενικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί μια οικονομική δραστηριότητα για να χαρακτηρίζεται ως περιβαλλοντικά βιώσιμες. Θεσπίζει 6 περιβαλλοντικούς στόχους: Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, αειφόρος χρήση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων, μετάβαση στην κυκλική οικονομία, πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης, προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

⁷⁹ Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων σελ. 31, , https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

Ψηφιακή Μετάβαση

Το σχέδιο για την Ανάκαμψη προβλέπει 23,26% του προϋπολογισμού να αφιερωθεί σε ψηφιακούς στόχους, οι οποίοι βρίσκονται σε αντιστοιχία με τους στόχους της Βίβλου για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό και τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ψηφιακής Στρατηγικής⁸⁰. Έχουν σχεδιαστεί 3 Άξονες για τη βελτίωση της ψηφιακής απόδοσης.

- Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και το κράτος

Μέσω του συγκεκριμένου άξονα επιδιώκεται να επιτευχθούν οι στόχοι για τη δημιουργία συνδέσεων gigabit και να δημιουργηθούν διασυνδέσεις υψηλής ταχύτητας. Οι μεταρρυθμίσεις θεσπίζουν το θεσμικό πλαίσιο για τη μετάβαση στη τεχνολογία 5G και οι επενδύσεις αφορούν την εγκατάσταση υποδομών οπτικών ινών, τη δημιουργία δικτύων 5G με δυνατότητα κάλυψης όλων των μεγάλων αυτοκινητοδρόμων και τη χρήση διαστημικών τεχνολογιών. Σημαντική θα είναι η συνεισφορά του ψηφιακού μετασχηματισμού στην ελληνική δημόσια διοίκηση, καθώς η Ελλάδα κατατάσσεται στη προτελευταία θέση μεταξύ των 27 κρατών, σύμφωνα με τα κριτήρια των Ψηφιακών Δημοσίων Υπηρεσιών του ευρωπαϊκού δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI).⁸¹

- Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Κράτους

Ο Ψηφιακός Μετασχηματισμός του κράτους έχει στόχο τον ψηφιακό μετασχηματισμό του δημόσιου τομέα για τη παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών προς τους πολίτες. Είναι σημαντικό να βελτιωθούν οι επιχειρησιακές διαδικασίες μέσω σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων. Επιπλέον, θα βελτιωθεί η λογοδοσία της κυβέρνησης μέσω των επενδύσεων για τη βελτίωση των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών και την ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογία⁸².

---

⁸⁰ Βλ. όπου παραπάνω.

⁸¹ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 30.

⁸² Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων σελ. 33, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

- Ψηφιακός Μετασχηματισμός των επιχειρήσεων

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν για αυτόν τον Άξονα θα αντιμετωπίσουν προκλήσεις σχετικά με τη ψηφιοποίηση των υπηρεσιών και τα οφέλη της (ψηφιακές πληρωμές, πωλήσεις, κυβερνοασφάλεια, τεχνητή νοημοσύνη), τη δημιουργία πλατφόρμων δεδομένων και την απόκτηση ταμειακών μηχανών και σημείων πώλησης νέας τεχνολογίας (POS)⁸³.

Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή

- Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

Προτεραιότητες του Άξονα είναι η εισαγωγή παρεμβάσεων πολιτικής για την αγορά εργασίας που ενισχύουν τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας, καθώς και τη μείωση των ανισοτήτων, της φτώχειας, του οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού.

Οι παρεμβάσεις που πρόκειται να πραγματοποιηθούν περιλαμβάνουν τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση του εργατικού νόμου, την ενεργοποίηση πρωτοποριακών πολιτικών για την αγορά εργασίας και τη ψηφιοποίηση της απασχόλησης. Επιπλέον, προωθείται ο ψηφιακός μετασχηματισμός των μηχανισμών καταγραφής της δηλωμένης εργασίας, των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης και συμβουλευτικών υπηρεσιών του ΟΑΕΔ για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικότερου και ανθεκτικότερου συστήματος διαχείρισης διαδικασιών για την αγορά εργασίας⁸⁴.

- Ενίσχυση ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

---

⁸³ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 34

⁸⁴ Βλ. Ελλάδα 2.0 (2021), “Πυλώνες & Άξονες”, <https://greece20.gov.gr/pylwnes-aksones/> (Τελευταία Πρόσβαση 18/04/2022).

Στόχος αποτελεί η δημιουργία θέσεων εργασίας με μακροχρόνιες προοπτικές μέσω της ανάπτυξης του εργατικού και ανθρώπινου δυναμικού σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις σχετίζονται με την επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού για τη βελτίωση και απόκτηση νέων δεξιοτήτων, συμβάλλοντας έτσι στην ευρωπαϊκή εμβληματική πρωτοβουλία Modernise.⁸⁵

- Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας

Βασικός στόχος αποτελεί η προστασία της δημόσιας υγείας, η διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας για όλους τους πολίτες, καθώς και η αύξηση της αποδοτικότητας και της ασφάλειας τους. Οι μεταρρυθμίσεις αποσκοπούν στον επανασχεδιασμό και την ανάπτυξη του συστήματος υγείας μέσω αποτελεσματικών οργανωτικών αλλαγών, της βελτίωσης της αξιοποίησης των οικονομικών πόρων και τη προώθηση της πρόληψης. Οι επενδύσεις επικεντρώνονται στον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των μονάδων υγείας, των κτιριακών υποδομών και του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού⁸⁶.

- Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις αποσκοπούν στη διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης και στη μείωση των ανισοτήτων ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων μέσω της παροχής ισότιμων ευκαιριών στην εκπαίδευση και κατάρτιση και μέσω της εξασφάλισης πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες. Επιπλέον, προωθείται η πραγματοποίηση παρεμβάσεων στην πρώιμη παιδική ηλικία για να εξασφαλιστούν οι κατάλληλες αναπτυξιακές, οικονομικές και κοινωνικές προοπτικές των παιδιών και των νέων οικογενειών. Επίσης, σημαντική είναι η δημιουργία ενός αποτελεσματικού πλαισίου που θα στηρίξει την ισορροπία της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής χωρίς έμφυλες διακρίσεις. Παράλληλα, προωθείται η ενίσχυση της διαφορετικότητας στην εργασία, την κοινωνική και δημόσια σφαίρα.

---

⁸⁵ Βλ. όπου παραπάνω.

⁸⁶ Βλ. όπου παραπάνω.

Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

- Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης

Η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της ισότητας προς όλους τους φορολογουμένους αποτελούν τους βασικούς στόχους του Άξονα. Συγκεκριμένα ο Άξονας προωθεί ορισμένες δράσεις:

- την πλήρη κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας με στόχο την αύξηση της διαφάνειας
- τη δημιουργία ενός νέου πλαισίου για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης (καπνικά προϊόντα, οινοπνευματώδη και ενέργεια)
- την υιοθέτηση επιπρόσθετων μέτρων και κινήτρων για την περαιτέρω ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών
- την εφαρμογή ψηφιακής και αυτοματοποιημένης διαδικασίας για τη διαδικασία της ηλεκτρονικής επιστροφής του ΦΠΑ
- την εισαγωγή ταμειακών μηχανών νέας τεχνολογίας στο σύνολο της χώρας και τη διασύνδεσή τους με την φορολογική αρχή για την καλύτερη εποπτεία των συναλλαγών (συνδυαστικά με τον Πυλώνα 2)
- ένα φιλόδοξο έργο για την εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης στο σχεδιασμό φορολογικών ελέγχων.⁸⁷

- Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνει ο Άξονας στοχεύουν στην αύξηση της διαφάνειας και τη καταπολέμηση ης διαφθοράς, στον εκσυγχρονισμό του πλαισίου Δημόσιας Οικονομικής Διαχείρισης και στην αποτελεσματικότητα των δημοσίων επενδύσεων.

---

⁸⁷ Βλ. Ελλάδα 2.0 (2021), “Πυλώνες & Άξονες”, <https://greece20.gov.gr/pylwne-aksones/> (Τελευταία Πρόσβαση 18/04/2022).

Έτσι επιδιώκεται η ενίσχυση του νομικού πλαισίου για τη καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου και της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, της ενίσχυσης της Δι-υπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου της Αγοράς και της δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος για την διαχείριση των ελέγχων και της δημιουργίας Σταθμών Ελέγχων.

Το πλαίσιο της Δημόσιας Οικονομικής διαχείρισης δύναται να εκσυγχρονιστεί μέσω ορισμένων μέσων όπως του GOV-ERP, που στοχεύει στη ψηφιοποίηση των κυβερνητικών δομών οικονομικής διαχείρισης και εποπτείας και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, καθώς και ο εκσυγχρονισμός του πλαισίου των Δ.Ε.Κ.Ο.

Τέλος, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων επενδύσεων περιλαμβάνει την αναβάθμιση της ψηφιακής ικανότητας και των αποκεντρωμένων μονάδων κρατικών ενισχύσεων, των πληροφοριακών συστημάτων για τις ηλεκτρονικές προμήθειες και την εκπαίδευση του προσωπικού για την υλοποίηση αποτελεσματικότερων και ταχύτερων έργων.

- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης

Ο συγκεκριμένος Άξονας φιλοδοξεί να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιοσύνης και να διασφαλίσει τη ταχύτερη υλοποίηση δημοσίων επενδύσεων βασισμένη σε τέσσερις πυλώνες.

Πρώτον, η επιτάχυνση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης μέσω μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνουν τη σύσταση μιας σύγχρονης ανεξάρτητης υπηρεσίας για τη συλλογή, παρακολούθηση και επεξεργασία στοιχείων για την αποτελεσματική λειτουργία του δικαστικού συστήματος (JustStat) που μέχρι σήμερα βρισκότουσαν ανάμεσα σε δύο πληροφοριακά συστήματα για τη διοικητική και πολιτική δικαιοσύνη (ΟΣΔΔΥ-ΔΔ και ΟΣΔΔΥ-ΠΠ αντίστοιχα). Στον πυλώνα, επίσης, μεταξύ άλλων συμπεριλαμβάνεται η αξιολόγηση του χωροταξικού σχεδιασμού και της οργάνωσης και διοίκησης.

Δεύτερον, προωθείται η Ψηφιακή Δικαιοσύνη για την αναβάθμιση των πληροφορικών συστημάτων, των συστημάτων τήρησης των αρχείων και τη βελτίωση των δεξιοτήτων του δικαστικού προσωπικού.

Τρίτον, οι επενδύσεις θα συμβάλλουν στην αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών και στη δημιουργία ενός κοινού μητρώου δεδομένων για όλα τα δικαστικά κτίρια.

Τέταρτον, έμφαση δίνεται στον εκσυγχρονισμό του προγράμματος σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστών με στόχο την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του Δικαστικού Σώματος και των δικαστικών υπαλλήλων. Τα προγράμματα θα δώσουν έμφαση στη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων, καθώς και των δεξιοτήτων διαχείρισης έργου, ηγεσίας κ.α.⁸⁸.

- Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και κεφαλαιαγορών

Σημαντική κρίνεται η παρέμβαση στον τρόπο αντιμετώπισης του ιδιωτικού χρέους και του ψηφιακού εκσυγχρονισμού των κεφαλαιαγορών της Ελλάδας, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη της οικονομίας μέσω της χρηματοδότησης επιχειρήσεων και ιδιωτών.

Αρχικά, για την αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους προτείνεται η θέσπιση ενός ενιαίου πλαισίου φερεγγυότητας, η ανάπτυξη μητρώου παρακολούθησης του ιδιωτικού χρέους, η δημιουργία γραφείου δημοσίων πιστώσεων, η δημιουργία κεντρικού μητρώου πιστώσεων και παρατηρητηρίου πιστωτικής επέκτασης. Οι παρεμβάσεις αυτές, θα συμβάλλουν στον καλύτερο έλεγχο και στη καλύτερη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους.

Ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός των ελληνικών κεφαλαιαγορών προωθείται από μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνει την αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων και τη κωδικοποίηση του πλαισίου της κεφαλαιαγοράς.

- Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας

---

⁸⁸ Βλ. Ελλάδα 2.0 (2021), “Πυλώνες & Άξονες”, <https://greece20.gov.gr/pylwne-aksones/> (Τελευταία Πρόσβαση 18/04/2022).

Η προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης (E&A) αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την αύξηση των δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων. Συγκεκριμένα, μέσω μεταρρυθμίσεων ενισχύεται η συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και επιστήμης για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής βιομηχανίας. Ο στόχος, συγκεκριμένα, μπορεί να επιτευχθεί με δράσεις όπως αυτές που προωθούνται από τη πλατφόρμα «Elevate Greece» για την ανάδειξη νεοσύστατων εταιρειών είτε μέσω του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Horizon» που προωθεί τη συνεργασία οικοσυστημάτων (E&A) με άλλες χώρες. Επιπλέον, περιλαμβάνονται επενδύσεις για την ανάπτυξη του Προγράμματος «Έρευνά, Δημιουργώ, Καινοτομώ» για τη χρηματοδότηση της έρευνας και των σχετικών υποδομών σε περιοχές που εμφανίζουν ανάπτυξη, τη δημιουργία τεχνολογικών πάρκων νέας γενιάς, τη ανάπτυξη ενός συστήματος για τη πολιτική προστασία με στόχο την άμεση ενημέρωση των θεσμικών οργάνων για περιστατικά φυσικών καταστροφών και τη προώθηση συνεργασιών μεταξύ του ερευνητικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος⁸⁹.

- Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας των βασικών τομέων της οικονομίας, όπως τουρισμός, ο πολιτισμός, η αγροδιατροφή, η μεταποίηση, καθώς και η βελτίωση των εθνικών μεταφορών και των υποδομών εφοδιαστικής αλυσίδας είναι οι βασικοί στόχοι του Άξονα. Οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις έχουν εστίασει ανα τομέα.

Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η σύνδεση του πολιτισμού με τον τουρισμό, ώστε να συμβάλει στη διαφοροποίηση του ελληνικού τουριστικού χαρτοφυλακίου, τη μείωση της εποχικότητας και την αύξηση των εσόδων. Προωθείται η βελτίωση του εξοπλισμού, των υποδομών, η προστασία και η αποκατάσταση των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς από τη κλιματική αλλαγή, η ανάπλαση και η αξιοποίηση εμβληματικών κτιρίων με σκοπό τη πολιτιστική εκμετάλλευσή τους και η προώθηση θεματικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Επιπλέον, σχεδιάζεται η στήριξη του Σύγχρονου Πολιτισμού με την ομαλή ένταξη επαγγελματιών στη βιομηχανία της καλλιτεχνικής δημιουργίας στην οικονομία και την ενίσχυση

---

⁸⁹ Βλ. Ελλάδα 2.0 (2021), “Πυλώνες & Άξονες”, <https://greece20.gov.gr/pylwne-aksone/> (Τελευταία Πρόσβαση 18/04/2022).

της εκπαίδευσης τους και τη διευκόλυνση της προσβασιμότητας σε πολιτιστικές υποδομές. Παράλληλα, συστήνεται η υιοθέτηση του πολιτισμού και της τέχνης σε πρακτικές αντιμετώπισης και θεραπείας ψυχικών διαταραχών, της προάσπισης της ευζωίας και της προστασία της ψυχικής υγείας⁹⁰.

Ο τομέας της αγροδιατροφής στηρίζει επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που προωθούν την έρευνα και ανάπτυξη, των αποτελεσματικών μεθόδων παραγωγής, τη διείσδυση των ελληνικών επιχειρήσεων στις διεθνείς αγορές και την ανάπτυξη ψηφιακών τεχνολογιών και μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον⁹¹.

Ο τομέας της μεταποίησης στηρίζει τους στόχους του προγράμματος «Βιομηχανία 4.0»⁹² σχετικά με τον τομέα της έξυπνης παραγωγής και της ανάπτυξης νέας γενιάς βιομηχανικών πάρκων μέσω ψηφιακά προηγμένου βιομηχανικού εξοπλισμού και συστημάτων ελέγχου της παραγωγής για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την ανάπτυξη των βιομηχανικών συνεργασιών.

Τέλος, όσον αφορά τις υποδομές ο άξονας στηρίζει τη συντήρηση και δημιουργία σύγχρονων, έξυπνων, και βιώσιμων υποδομών με σκοπό την ανάπτυξη υψηλής ποιότητας με λειτουργίες φιλικές προς τον χρήστη.

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών

Η προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας θα συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και της απασχόλησης με μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν στα εξής:

- Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.
- Μείωση της γραφειοκρατίας και του διοικητικού κόστους.
- Αύξηση του μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων.

---

⁹⁰ Βλ. Ελλάδα 2.0 (2021), “Πυλώνες & Άξονες”, <https://greece20.gov.gr/pylwnes-aksones/> (Τελευταία Πρόσβαση 18/04/2022).

⁹¹ Βλ. όπου παραπάνω.

⁹² Βλ. όπου παραπάνω.

- Ενίσχυση του εξαγωγικού και παραγωγικού προσανατολισμού της εθνικής οικονομίας. Απλούστευση του θεσμικού πλαισίου μέσω των κατάλληλων ρυθμιστικών και νομοθετικών παρεμβάσεων.
- Προώθηση δράσεων ψηφιακού μετασχηματισμού δομών και εργαλείων της δημόσιας διοίκησης⁹³.

---

⁹³ Βλ. Ελλάδα 2.0 (2021), “Πυλώνες & Άξονες”, <https://greece20.gov.gr/pylwne-aksone/> (Τελευταία Πρόσβαση 18/04/2022).

5.3 Έργα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης «Ελλάδα 2.0»

1^η Δέσμη Έργων

Τα πρώτα 12 σχέδια προς υλοποίηση από Ταμείο Ανάκαμψης εγκρίθηκαν τον Ιουλίου 2021 κατόπιν σχετικής εισήγησης της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού⁹⁴ από τον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, Θεόδωρο Σκυλακάκη, αρμόδιο για το Ταμείο Ανάκαμψης. Ο συνολικός προϋπολογισμός των σχεδίων είναι 1,42 δις.

Τα έργα αφορούν έργα σε υποδομές εκσυγχρονισμού του Δημοσίου τομέα, τη βελτίωση των συστημάτων ψηφιακών υπηρεσιών, τη ψηφιοποίηση των αρχείων, τη βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος μέσω του χωροταξικού σχεδιασμού, στο πρόγραμμα Ψηφιακή Μέριμνα το βόρειο τμήμα του αυτοκινητόδρομου Ε65 και στην αποκατάσταση και ανάδειξη των μνημείων της Ακρόπολης Αθηνών.

Συγκεκριμένα, στον εκσυγχρονισμό των υποδομών του δημοσίου τομέα περιλαμβάνονται:

- Βελτίωση του εξοπλισμού της ΑΑΔΕ.
- Μεταρρύθμιση του Δημοσιονομικού Συστήματος στην Κεντρική Διοίκηση και τη λοιπή Γενική Κυβέρνηση GOV-ERP.

Όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του Δημοσιονομικού Συστήματος επιδιώκεται η αναμόρφωση του συστήματος χρηματοοικονομικής και δημοσιονομικής διαχείρισης. Το σύστημα GOV-ERP (Enterprise Resource Planning) θα στηρίζει τη δημιουργία και ανάπτυξη ενός πληροφοριακού συστήματος επιχειρησιακού σχεδιασμού.

- Επέκταση και υποστήριξη του Εθνικού Δικτύου Τηλεπικοινωνιών – Σύζευξίς II, το οποίο έχει ήδη παρουσία σε 4500 σημεία σε όλη τη χώρα.
- Δικτυακή αναβάθμιση με οπτικές ίνες για το δίκτυο GRNET για το σύνολο των Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών φορέων της χώρας, το πανελλήνιο σχολικό

---

⁹⁴ Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού ιδρύθηκε ως αυτοτελής δημόσια υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών με στόχο τον συντονισμό της σύνταξης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και την υλοποίηση των προγραμμάτων του Ταμείου Ανάκαμψης.

δίκτυο, ένας σημαντικός αριθμός δημόσιων νοσοκομείων και άλλοι φορείς έρευνας και εκπαίδευσης.

Σχετικά με τη βελτίωση των υπηρεσιών του κράτους στους πολίτες:

- Ενιαία Ψηφιακή Υποδομή για την Εξυπηρέτηση Πολιτών και Επιχειρήσεων
- Υπηρεσίες Διαδικτύου για την επίτευξη της διαλειτουργικότητας μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων της Δημόσιας Διοίκησης

Στόχος αποτελεί η αύξηση των παρεχόμενων υπηρεσιών της πλατφόρμας gov.gr μέσω ενός πακέτου υπηρεσιών G2G Web services που διευκολύνει τη συναλλαγή μεταξύ φορέων του κράτους G2G, μεταξύ κράτους -πολιτών G2C, αλλά και κράτους –επιχειρήσεων (G2B).

- Αναβάθμιση της παροχής ανοιχτών δεδομένων, της πλατφόρμας data.gov.gr και παροχή σχετικών υπηρεσιών σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα

Στόχος μέσω του έργου αυτού είναι η ενίσχυση της διαφάνειας, της ανοιχτής διακυβέρνησης, της έρευνας και της επιχειρηματικής αξιοποίησης.

Επιπλέον εγκρίθηκαν έργα που αφορούν:

- Κατασκευή του τμήματος Τρίκαλα – Εγνατία του Αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας

Πρόκειται για το βόρειο τμήμα του Ε65 μήκους 70,5χλμ που ολοκληρώνει τον αυτοκινητόδρομο, ώστε να αναβαθμιστεί η σύνδεση της Δυτικής Μακεδονίας και της Ηπείρου με την Κεντρική Ελλάδα αλλά και το εξωτερικό μέσω της Εγνατίας Οδού. Αποτελεί ίσως την πιο ουσιαστική δράση για τη στήριξη της Δυτικής Μακεδονίας στην κρίσιμη περίοδο της απολιγνιτοποίησης⁹⁵.

- Ψηφιοποίηση Αρχείου Υποθηκοφυλακείων για το Εθνικό Κτηματολόγιο

Αφορά στην ψηφιοποίηση των αρχείων του συστήματος Μεταγραφών και Υποθηκών από όλα τα 390 υποθηκοφυλακεία της χώρας και την ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος μέσω του οποίου τα αρχεία θα είναι προσβάσιμα σε όλους.

⁹⁵ Βλ. Ελλάδα 2.0 (2021), “«Ελλάδα 2.0»: 36 νέα έργα προϋπολογισμού 1,34 δισ. ευρώ εντάχθηκαν στο Ταμείο Ανάκαμψης”, <https://greece20.gov.gr/ellada-2-0-36-nea-erga-proypologismoy-134-dis-evrw-entaxthikan-sto-tameio-anakampsis/> (Τελευταία Πρόσβαση: 09/04/2022).

- Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια και Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια που κατοχυρώνουν θεσμικά το πολεοδομικό πλαίσιο όπου βασίζεται η χωροθέτηση δημόσιων και ιδιωτικών έργων και επενδύσεων.
- Αποκατάσταση – Συντήρηση – Ανάδειξη μνημείων Ακρόπολης Αθηνών

Περιλαμβάνονται εργασίες αναστήλωσης στον Παρθενώνα και τα τείχη, συντήρηση μνημείων, διαμόρφωση της δυτικής πρόσβασης, φωτογραμμετρίες και 3D αποτυπώσεις κ.α.⁹⁶

ΕΡΓΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Βελτίωση του εξοπλισμού της ΑΑΔΕ	12,2 εκατ. ευρώ
Μεταρρύθμιση του Δημοσιονομικού Συστήματος στην Κεντρική Διοίκηση και τη λοιπή Γενική Κυβέρνηση GOV-ERP.	36,1 εκατ. ευρώ
Επέκταση και υποστήριξη του Εθνικού Δικτύου Τηλεπικοινωνιών – Σύζευξις ΙΙ, το οποίο έχει ήδη παρουσία σε 4500 σημεία σε όλη τη χώρα	32,1 εκατ.ευρώ
Δικτυακή αναβάθμιση με οπτικές ίνες για το δίκτυο GRNET για το σύνολο των Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών φορέων της χώρας, το πανελλήνιο σχολικό δίκτυο, ένας σημαντικός αριθμός δημόσιων νοσοκομείων και άλλοι φορείς έρευνας και εκπαίδευσης	30,5 εκατ.ευρώ
Ενιαία Ψηφιακή Υποδομή για την Εξυπηρέτηση Πολιτών και Επιχειρήσεων	69,4 εκατ.ευρώ
Υπηρεσίες Διαδικτύου για την επίτευξη της διαλειτουργικότητας μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων της Δημόσιας Διοίκησης	27,9 εκατ.ευρώ
Αναβάθμιση της παροχής ανοιχτών δεδομένων, της πλατφόρμας data.gov.gr και παροχή σχετικών υπηρεσιών σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα	5,5 εκατ.ευρώ
Κατασκευή του τμήματος Τρίκαλα – Εγνατία του Αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας	480 εκατ.ευρώ

⁹⁶ Βλ. Ελλάδα 2.0, “Τα πρώτα 12 έργα του Σχεδίου “Ελλάδα 2.0” από το Ταμείο Ανάκαμψης”, <https://greece20.gov.gr/ta-prwta-12-erga-tou-sxediou-ellada-2-0-apo-to-tameio-anakampsis/> (Τελευταία Πρόσβαση: 28/04/2022).

Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια και Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια που κατοχυρώνουν θεσμικά το πολεοδομικό πλαίσιο όπου βασίζεται η χωροθέτηση δημόσιων και ιδιωτικών έργων και επενδύσεων	345,2 εκατ.ευρώ
Αποκατάσταση – Συντήρηση – Ανάδειξη μνημείων Ακρόπολης Αθηνών	10 εκατ.ευρώ
Ψηφιακή Μέριμνα	129,2 εκατ.ευρώ
ΣΥΝΟΛΟ	1,42 δις.

Πίνακας 7: Τα πρώτα 12 έργα του Ταμείου Ανάκαμψης Πηγή: [Υπουργείο Οικονομικών](#)

- Ψηφιακή Μέριμνα

Μέσω του προγράμματος που βρίσκεται σε εξέλιξη παρέχεται - επιταγή (voucher) αξίας 200 ευρώ για μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές από 4-24 ετών, για την αγορά τεχνολογικού εξοπλισμού (tablet, laptop, desktop) σύμφωνα με εισοδηματικά και οικονομικά κριτήρια. Η ολοκλήρωση του προγράμματος το 2021 βοήθησε περισσότερο από μισό εκατομμύριο μαθητές και σπουδαστές.

Σε συνέχεια του προγράμματος δημιουργήθηκε το πρόγραμμα «Ψηφιακή Μέριμνα II» για το 2022, ώστε να ενισχυθούν νέες ειδικές κατηγορίες δικαιούχων με επιταγές, επίσης, αξίας 200 ευρώ. Στις κατηγορίες αυτές εντάχθηκαν εκπαιδευτικοί του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, καθώς και ανήλικοι και οικογένειες με εξαρτώμενα μέλη που φοιτούν σε εκπαιδευτικές δομές της χώρας που επλήγησαν από τις πυρκαγιές που εκδηλώθηκαν σε περιοχές της επικράτειας τον Ιούλιο και Αύγουστο του 2021.

2^η Δέσμη Έργων

Τον Οκτώβριο του 2021 εγκρίθηκαν επιπλέον 36 έργα με προϋπολογισμό 1,34 δις ευρώ. Τα έργα αυτά αφορούν το περιβάλλον, τη κλιματική αλλαγή, την ενέργεια, τη δικαιοσύνη, τις υποδομές των μεταφορών, καθώς και την έρευνα και καινοτομία τον πολιτισμό, τη δημόσια υγεία τον τομέα της αγροδιατροφής, τη βελτίωση υπηρεσιών του δημοσίου και τις δομές φιλοξενίας μεταναστών.

Συγκεκριμένα σχετικά με τον τομέα των Υποδομών και Μεταφορών συμπεριλαμβάνονται τα εξής:

- Προμήθεια 220 ηλεκτρικών λεωφορείων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη
- Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ΒΟΑΚ)

Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία και Συντήρηση του τμήματος Χερσόνησος-Νεάπολη, με Σύμπραξη Δημοσίου Ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ).

Σχετικά με την Ενέργεια:

- Διασύνδεση των Κυκλάδων με το ηπειρωτικό Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής ενέργειας Δ-Φάση

Σκοπός του έργου είναι να συμβάλλει στην αποκατάσταση της ασφάλειας και της σταθερότητας του ηλεκτρικού συστήματος των Κυκλάδων και συμβάλλει στη σταδιακή απόσυρση ρυπογόνων μονάδων καύσης πετρελαίου και την πλήρη αξιοποίηση του άφθονου δυναμικού σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Ένα μέρος του έργου περιλαμβάνει υποβρύχια καλώδια 353,2 χλμ. που θα συνδέσουν τον υποσταθμό GIS του Λαυρίου, με το νέο υποσταθμό GIS Νάξου μέσω Σερίφου, Μήλου, Φολεγάνδρου και Θήρας, καθώς και τους νέους υποσταθμούς των νησιών αυτών.

Περιβάλλον- Κλιματική κρίση-Διαχείριση πόρων

- Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης
- Αντιπλημμυρική θωράκιση

Το έργο περιλαμβάνει έργα αντιπλημμυρικής προστασίας στη πόλη του Λουτρακίου, όπου θα παρέμβουν σε 8 χείμαρρους και στο Ωραιόκαστρο Θεσσαλονίκης θα παρέμβουν σε χείμαρρους και ρέματα, ενώ προβλέπεται η κατασκευή δικτύου ομβρίων υδάτων που πέραν του Δήμου Ωραιόκαστρου, θωρακίζουν και περιοχές των δήμων Παύλου Μελά και Κορδελιού – Ευόσμου.

Παράλληλα, μέσω των έργων αντιπλημμυρικής προστασίας προβλέπεται αξιοποίηση των υδάτων για αρδευτικούς σκοπούς. Στο νομό Αιτωλοακαρνανίας θα υλοποιηθούν εγχειοβελτιωτικά έργα στις Παραλίμνιες περιοχές Αμβρακίας – Αμφιλοχίας και Βάλτου και έργα για την άρδευση 35.000 στρεμμάτων. Στην περιοχή της Ιεράπετρας Λασιθίου Κρήτης για την ανακαίνιση υφιστάμενου φράγματος και ταμιευτήρων Μπραμιάνου, την κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων στην περιοχή Γρα Λιγιάς και νέου φράγματος Μύρτου.

Έργα Ύδρευσης

- Ύδρευση Νομών Πρέβεζας – Άρτας – Λευκάδας

Πρόκειται για έργο που θα καλύψει τις υδρευτικές ανάγκες σε περιοχές των Δήμων Αρταίων, Νικολάου Σκουφά, Ζηρού και Πρέβεζας στην Περιφέρεια Ηπείρου, Λευκάδας και Μεγανησίου στα Ιόνια νησιά και Ακτίου-Βόνιτσας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

- Κατασκευή του φράγματος Τσικινιά στην Λέσβο

Το παρόν έργο είναι ύψιστης σημασίας για τη Λέσβο, καθώς πρόκειται να καλύψει τις ανάγκες ύδρευσης και άρδευσης του νησιού σε μεγάλο ποσοστό και της Μυτιλήνης.

Πολιτισμός

- Ανάπλαση του κτήματος Τατοΐου

Τα έργα που έχουν εγκριθεί αφορούν τα εξής:

- Έργα που αφορούν σε δίκτυα βασικών υποδομών αλλά και έργα λειτουργικότητας του χώρου
- Αναστήλωση και αποκατάσταση του θερινού ανακτόρου
- Συντήρηση κινητών αντικειμένων και προετοιμασία των αντικειμένων για έκθεση
- Τεκμηρίωση και ψηφιοποίηση κινητών μνημείων

- Συντήρηση και ψηφιοποίηση χαρτικού υλικού
- Αναβάθμιση των υποδομών, εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Οργανισμού Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (ΟΔΑΠ) στα κατά τόπους πωλητήρια και μέσω ψηφιακών εφαρμογών
- Προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή

Έχει εγκριθεί χρηματοδότηση για τα εξής:

- Σχεδιασμός Εθνικής Στρατηγικής για την προσαρμογή της πολιτιστικής κληρονομιάς στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής
- Συστήματα καταγραφής και παρακολούθησης της επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στις συνθήκες μικροπεριβάλλοντος για τη διατήρηση της επιφάνειας των υλικών των μνημείων

Δικαιοσύνη

- Μεταστέγαση των Δικαστικών Υπηρεσιών Πειραιά

Πρόκειται οι Δικαστικές Υπηρεσίες να μεταφερθούν σε ένα πιο σύγχρονο και ελάχιστης ενεργειακής κατανάλωσης Δικαστικό Μέγαρο. Μέχρι στιγμής το έργο βρίσκεται σε στασιμότητα, καθώς ο πρώτος μειοδοτικός διαγωνισμός στις 10/12/2021 που είχε κηρύξει το Ταμείο Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑΧΔΙΚ) του Υπουργείου Δικαιοσύνης απέβη άκαρπος διακυβεύοντας τη χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Αγροδιατροφή

- Εξωστρεφής Γεωργία

Το έργο προβλέπεται να συμβάλλει στην υποστήριξη και την ενίσχυση των εξαγωγών στον αγροδιατροφικό τομέα. Μερικές από τις δράσεις που συμπεριλαμβάνονται στο έργο και αφορούν τη δημιουργία και την αναβάθμιση ψηφιακών εφαρμογών είναι: Easy Agro expo για

την έκδοση πιστοποιητικών εξαγωγών, Business intelligence Εισαγωγών-Εξαγωγών, Σύστημα διαχείρισης εισαγωγών και ενδοκοινοτικού εμπορίου, Portal Greek Farms για τα ελληνικά προϊόντα.

Οργάνωση και ασφάλεια δομών υποδοχής και φιλοξενίας προσφύγων/μεταναστών

Χρηματοδοτείται η προμήθεια και εγκατάσταση στις 32 δομές υποδοχής της ενδοχώρας τριών επιμέρους συστημάτων. Συγκεκριμένα:

- Σύστημα τηλεπικοινωνιακών υποδομών με την επωνυμία «Ρέα»
- Σύστημα με την επωνυμία «Κένταυρος» για την εποπτεία των δομών
- Ειδικό σύστημα με την επωνυμία Υπερίων για την ασφάλεια εισόδου – εξόδου και ταυτοποίηση των φιλοξενουμένων στις δομές

Έρευνα- Καινοτομία -Επιχειρηματικότητα

Συνολικά πρόκειται να χρηματοδοτηθούν 49 ερευνητικά και επενδυτικά έργα. Συγκεκριμένα:

- 13 ερευνητικά έργα που έχουν λάβει Seal of Excellence από το Πρόγραμμα Horizon της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- 36 επενδυτικά σχέδια συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών οργανισμών που αναδείχθηκαν από τη συγχρηματοδοτούμενη δράση Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ

Βελτίωση των υπηρεσιών προς τους φορολογουμένους

Αναβάθμιση ηλεκτρονικού πληροφοριακού συστήματος ΑΑΔΕ

Αναβάθμιση Υποδομών και Υπηρεσιών Υγείας ως εξής:

- **Γενικό Νοσοκομείο Λαμίας:** Ανέγερση νέου κτιρίου για την επέκταση της ογκολογικής κλινικής και την ανάπτυξη νέου κέντρου ακτινοθεραπείας και τμήματος πυρηνικής στο Γ.Ν. Λαμίας, ένα σημαντικό έργο που θα επιτρέψει στους ασθενείς της ευρύτερης περιοχής να πραγματοποιούν τις αναγκαίες θεραπείες στον τόπο κατοικίας τους.

- **Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου:** Προσθήκη ορόφου για τη δημιουργία Ογκολογικής Κλινικής στο Γ΄ Κτήριο των Κλινικών του ΠΑΓΝΗ.
- **Γενικό Νοσοκομείο Ελευσίνας Θριάσιο:** Ανέγερση νέου κτιρίου διοικητικών υπηρεσιών για την απελευθέρωση χώρων ώστε να καταστεί εφικτή η ανάπτυξη νέων και επέκταση υπαρχόντων κλινικών.
- **Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο»:** Διαμόρφωση Πνευμονολογικής Κλινικής με τα αντίστοιχα εργαστήρια και γαστρεντερολογικό εργαστήριο.
- **Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ»:** Προσθήκη νέας πτέρυγας Μονάδας Βραχείας Νοσηλείας της Κλινικής Παθολογικής Ογκολογίας.
- **Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών Ευαγγελισμό :** Ανακαίνιση τμήματος του παλιού κτιρίου στο οποίο στεγάζονται τα εξωτερικά ιατρεία με στόχο την κτιριακή και ενεργειακή τους αναβάθμιση.
- **Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Πατρών:** Κατασκευή μεταλλικής πεζογέφυρας για τη σύνδεση του Νοσοκομείου με το νεόδμητο συγκρότημα 5 κτιρίων κλινικών λειτουργιών.
- **Στέγαση του Εθνικού Οργανισμού Διασφάλισης της Ποιότητας στην Υγεία (ΟΔΠΥ Α.Ε.) και της Ελληνικής Κεντρικής Αρχής Υγείας (ΚΕΣΥ).**
- **Βελτίωση Ποιότητας Υπηρεσιών Υγείας** που αφορά στην ανάπτυξη από τον ΟΔΠΥ Α.Ε. των εξής δράσεων:
  - «Εθνική Στρατηγική για τη Διασφάλιση της Ποιότητας, την Ασφάλεια των Ασθενών και τη Συμμετοχή των Ασθενών στην Παροχή Υπηρεσιών Υγείας»,
  - «Εθνικός Χάρτης Υγείας»,
  - «Εθνικές Πολιτικές Ποιότητας Φροντίδας και Ασφάλειας, Προτύπων, Διαδικασιών, Δεικτών και Κοινού Εθνικού Πλαισίου Αξιολόγησης».
- **Οργανωτικές μεταρρυθμίσεις στο σύστημα υγείας** που αποσκοπούν στη ανάπτυξη από το Κέντρο Τεκμηρίωσης και Κοστολόγησης Νοσοκομειακών Υπηρεσιών (ΚΕΤΕΚΝΥ) του Ελληνικού Συστήματος DRG (Σύστημα Διάγνωσης Ομοιογενών

Ομάδων)⁹⁷. (ΚΕΤΕΚΝΥ) του Ελληνικού Συστήματος DRG (Σύστημα Διάγνωσης Ομοιογενών Ομάδων)⁹⁸.

ΕΡΓΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Προμήθεια 220 ηλεκτρικών λεωφορείων	136,04 εκατ. ευρώ
Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ΒΟΑΚ)	90 εκατ. ευρώ
Διασύνδεση των Κυκλάδων με το ηπειρωτικό Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής ενέργειας Δ-Φάση	164,5 εκατ. ευρώ
Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης	248,1 εκατ. ευρώ
Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας στην πόλη του Λουτρακίου	24 εκατ. ευρώ
Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας στο Ωραιόκαστρο Θεσσαλονίκης	15 εκατ. ευρώ
Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας με αξιοποίηση των υδάτων για αρδευτικούς σκοπούς: Στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας όπου θα υλοποιηθούν εγγειοβελτιωτικά έργα στις Παραλίμνιες περιοχές Αμβρακίας – Αμφιλοχίας και Βάλτου.	70 εκατ. ευρώ
Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας με αξιοποίηση των υδάτων για αρδευτικούς σκοπούς. Στην περιοχή της Ιεράπετρας Λασιθίου Κρήτης	60 εκατ. ευρώ
Ύδρευση Νομών Πρέβεζας – Άρτας – Λευκάδας	133 εκατ. ευρώ

⁹⁷ Βλ. Ελλάδα 2.0 (2021), ««Ελλάδα 2.0»: 36 νέα έργα προϋπολογισμού 1,34 δις ευρώ εντάχθηκαν στο Ταμείο Ανάκαμψης», <https://greece20.gov.gr/ellada-2-0-36-nea-erga-proypologismoy-134-dis-evrw-entaxthikan-sto-tameio-anakamphis/> (Τελευταία Πρόσβαση: 09/04/2022).

⁹⁸ Βλ. όπου παραπάνω.

Κατασκευή του φράγματος Τσικνιά στην Λέσβο	106,8 εκατ. ευρώ
Ανάπλαση του κτήματος Τατοΐου	39,9 εκατ. ευρώ
Αναβάθμιση των υποδομών, εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Οργανισμού Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (ΟΔΑΠ) στα κατά τόπους πωλητήρια και μέσω ψηφιακών εφαρμογών	31 εκατ. ευρώ
Προστασία εμβληματικών τόπων και μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς από την κλιματική αλλαγή	4 εκατ. ευρώ
Μεταστέγαση των Δικαστικών Υπηρεσιών Πειραιά	64,3 εκατ. ευρώ
Εξωστρεφής Γεωργία	20,7 εκατ. ευρώ
Οργάνωση και ασφάλεια δομών υποδοχής και φιλοξενίας προσφύγων/μεταναστών	36,9 εκατ. ευρώ
13 ερευνητικά έργα που έχουν λάβει Seal of Excellence	18,2 εκατ. ευρώ
36 επενδυτικά σχέδια συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών οργανισμών	24,7 εκατ. ευρώ
Αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων	8 εκατ. ευρώ
Έργα αναβάθμισης υποδομών και υπηρεσιών της Δημόσιας Υγείας	43,2 εκατ. ευρώ
ΣΥΝΟΛΟ	1,34 δις. ευρώ

Πίνακας 7: 2^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης Πηγή: [Υπουργείο Οικονομικών](#)

3^η Δέσμη Έργων

Τον Ιανουάριο του 2022 εντάχθηκαν στο πρόγραμμα «Ελλάδα 2.0» 55 νέα έργα συνολικού προϋπολογισμού 3,35 δις. Σύμφωνα με το Δελτίο Τύπου που δημοσιεύτηκε στην επίσημη ιστοσελίδα του εθνικού σχεδίου τα έργα κατανέμονται ανα πυλώνα και προτεραιότητα ως εξής:

Πράσινη Μετάβαση

- Εξοικονομώ κατ' οίκον (κύκλοι 2021, 2022) για την ενεργειακή αναβάθμιση κύριων κατοικιών
- Εξοικονομώ κατ' οίκον (κύκλος 2020) για την ενεργειακή αναβάθμιση κύριων κατοικιών
- Ανακαίνιση Ολυμπιακού Αθλητικού Κέντρου Αθηνών (ΟΑΚΑ) – Επισκευή, συντήρηση και βελτίωση της λειτουργικής του απόδοσης
- Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης – Σχέδιο Προστασίας Δασών
- Πράσινα ΤΑΞΙ – Αντικατάσταση παλαιών, ρυπογόνων οχημάτων ΤΑΞΙ, με νέα, αμιγώς ηλεκτρικά, μηδενικών εκπομπών
- Ανακατασκευή του Κέντρου Υπερυψηλής Τάσης (ΚΥΤ) Κουμουνδούρου και Γραμμή Μεταφοράς 400kV ΚΥΤ Κουμουνδούρου – ΚΥΤ Κορίνθου
- Κατασκευή 13 Περιφερειακών Επιχειρησιακών Κέντρων Πολιτικής Προστασίας
- Αυτοτελείς μελέτες για τον καθορισμό Ζωνών Υποδοχής Συντελεστή Δόμησης (Ζ.Υ.Σ.) σε τουλάχιστον 50 Δημοτικές Ενότητες

ΕΡΓΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Εξοικονομώ κατ' οίκον (κύκλοι 2021, 2022)	1,35 δις. ευρώ
Εξοικονομώ κατ' οίκον (κύκλος 2020)	199,64 εκατ. ευρώ

Ανακαίνιση Ολυμπιακού Αθλητικού Κέντρου Αθηνών (ΟΑΚΑ)	56,43 εκατ. ευρώ
Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης	50 εκατ. ευρώ
Πράσινα ΤΑΞΙ – Αντικατάσταση παλαιών, ρυπογόνων οχημάτων ΤΑΞΙ, με νέα, αμιγώς ηλεκτρικά, μηδενικών εκπομπών	40,01 εκατ. ευρώ
Ανακατασκευή του Κέντρου Υπερυψηλής Τάσης (ΚΥΤ) Κουμουνδούρου και Γραμμή Μεταφοράς 400kV ΚΥΤ Κουμουνδούρου – ΚΥΤ Κορίνθου	30,10 εκατ. ευρώ
Κατασκευή 13 Περιφερειακών Επιχειρησιακών Κέντρων Πολιτικής Προστασίας	23,56 εκατ. ευρώ
Αυτοτελείς μελέτες για τον καθορισμό Ζωνών Υποδοχής Συντελεστή Δόμησης (Ζ.Υ.Σ.)	8,08 εκατ. ευρώ

Πίνακας 8: 3^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τη Πράσινη Μετάβαση Πηγή: [Υπουργείο Οικονομικών](#)

Ψηφιακή Μετάβαση

- Ψηφιοποίηση Αρχείων Πολεοδομικής Πληροφορίας. Αφορά στους φακέλους των αδειών δόμησης.
- Επιχορήγηση του Εθνικού Δικτύου Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας (ΕΔΥΤΕ Α.Ε.) για την ανάπτυξη νέου εθνικού υπολογιστικού συστήματος υψηλών επιδόσεων, το οποίο θα καλύψει τις ανάγκες της ερευνητικής και ακαδημαϊκής κοινότητας για τα επόμενα 5 έτη.
- Διασύνδεση των υφιστάμενων συστημάτων ενδοεπιχειρησιακού σχεδιασμού Enterprise Resource Planning (ERP) της Γενικής Κυβέρνησης με το Εθνικό Δίκτυο Ηλεκτρονικού Τιμολογίου

ΕΡΓΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Ψηφιοποίηση Αρχείων Πολεοδομικής Πληροφορίας	159,89 εκατ. ευρώ
Επιχορήγηση του Εθνικού Δικτύου Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας (ΕΔΥΤΕ Α.Ε.)	23 εκατ. ευρώ
Διασύνδεση των υφιστάμενων συστημάτων ενδοεπιχειρησιακού σχεδιασμού Enterprise Resource Planning (ERP) της Γενικής Κυβέρνησης με το Εθνικό Δίκτυο Ηλεκτρονικού Τιμολογίου	2,30 εκατ. ευρώ

Πίνακας 9: 3^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τη ψηφιακή μετάβαση Πηγή: [Υπουργείο Οικονομικών](#)

Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή

- Μεταρρύθμιση του συστήματος Clawback⁹⁹ και συμψηφισμός του με ερευνητικές και επενδυτικές δαπάνες.
- Προμήθεια και εγκατάσταση διαδραστικών συστημάτων μάθησης σε σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- Πρόγραμμα του ΟΑΕΔ επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 10.000 μακροχρόνια ανέργων, ηλικίας 45 ετών και άνω, σε περιοχές υψηλής ανεργίας.
- Στοχευμένο πρόγραμμα απασχόλησης του ΟΑΕΔ για ειδικές ομάδες πληθυσμού, με δυσκολία ανεύρεσης εκ νέου εργασίας.
- Προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανειδίκευσης (επαγγελματική κατάρτιση) σε κλάδους υψηλής ζήτησης, με έμφαση σε ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες.
- Πρόγραμμα προετοιμασίας/προεργασίας για 10.000 ανέργους νέους, ηλικίας 18 έως 30 ετών, σε εργασιακό περιβάλλον του ιδιωτικού τομέα για την ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

⁹⁹ Επιστροφή χρηματικού ποσού από τις φαρμακευτικές εταιρείες προς το δημόσιο, δηλαδή προς τον ΕΟΠΥΥ ή/και το Υπουργείο Υγείας. Υπολογίζεται από την υπέρβαση του ορίου της φαρμακευτικής δαπάνης του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. και της νοσοκομειακής φαρμακευτικής δαπάνης.

- Πρόγραμμα υποστήριξης ανέργων και εργοδοτών που επλήγησαν από τις επιπτώσεις της πανδημίας, με αξιοποίηση ειδικών, εργασιακών συμβούλων.
- Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 5.000 ανέργων στους τομείς της πράσινης οικονομίας του ΟΑΕΔ, με έμφαση στις γυναίκες.
- Ψηφιοποίηση του ιστορικού (αρχείου) ασφάλισης του e-EFKA, με κύριο στόχο την προστασία και διασφάλισή του, καθώς και την πρόσβαση στην πληροφορία από τα συστήματα του e-EFKA.
- Μετασχηματισμός των Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων σε ένα ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Παρακολούθησης της Αγοράς Εργασίας και εισαγωγή της ψηφιακής κάρτας εργασίας – ΑΡΙΑΔΝΗ.
- Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας: Πρακτική άσκηση και εργασία.
- Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας: Γλωσσική – διαπολιτισμική εκπαίδευση.
- Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας: Επαγγελματική Εκπαίδευση.
- Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας: Υπηρεσίες διερμηνείας.
- Κεντρικό Πληροφοριακό Σύστημα Σύζευξης προσφοράς και ζήτησης εργασίας, δηλαδή λειτουργία σύζευξης των χαρακτηριστικών των ανέργων με τα χαρακτηριστικά των ζητούμενων θέσεων εργασίας.
- E-learning και ψηφιοποίηση εκπαιδευτικού περιεχομένου (ΟΑΕΔ). Το έργο αφορά στον εκσυγχρονισμό του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης.
- Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας: Πιστοποίηση δεξιοτήτων.

- Επιτόπια παρακολούθηση για την αξιολόγηση του προγράμματος προώθησης της ένταξης προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας.
- FMIS: Πληροφοριακό Σύστημα Οικονομικής Διαχείρισης ΟΑΕΔ, το οποίο περιλαμβάνει υποσυστήματα διαχείρισης προμηθειών και μισθοδοσίας και προβλέπει διαλειτουργικότητα με τα λοιπά Πληροφοριακά Συστήματα του Οργανισμού.
- HRM: Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού ΟΑΕΔ, το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων: παρακολούθηση Οργανογράμματος φορέα, παρακολούθηση όλων των κατηγοριών προσωπικού, τίτλους σπουδών ή άλλων τυπικών προσόντων κ.λπ.
- Προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων εξειδικευμένα, ανά τομέα, π.χ. ψηφιακές δεξιότητες, πράσινες δεξιότητες κ.ά.

ΕΡΓΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Μεταρρύθμιση του συστήματος Clawback και συμψηφισμός του με ερευνητικές και επενδυτικές δαπάνες	250 εκατ. ευρώ
Προμήθεια και εγκατάσταση διαδραστικών συστημάτων μάθησης σε σχολικές μονάδες	148,68 εκατ. ευρώ
Πρόγραμμα του ΟΑΕΔ επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 10.000 μακροχρόνια ανέργων, ηλικίας 45 ετών και άνω, σε περιοχές υψηλής ανεργίας	119,70 εκατ. ευρώ
Στοχευμένο πρόγραμμα απασχόλησης του ΟΑΕΔ για ειδικές ομάδες πληθυσμού, με δυσκολία ανεύρεσης εκ νέου εργασίας	111,23 εκατ. ευρώ
Προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανειδίκευσης (επαγγελματική κατάρτιση) σε κλάδους υψηλής ζήτησης, με έμφαση σε ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες	101,74 εκατ. ευρώ
Πρόγραμμα προετοιμασίας/προεργασίας για 10.000 ανέργους νέους, ηλικίας 18 έως 30 ετών	68,04 εκατ. ευρώ
Πρόγραμμα υποστήριξης ανέργων και εργοδοτών που επλήγησαν από τις επιπτώσεις	54,72 εκατ. ευρώ

της πανδημίας, με αξιοποίηση ειδικών, εργασιακών συμβούλων	
Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 5.000 ανέργων στους τομείς της πράσινης οικονομίας του ΟΑΕΔ, με έμφαση στις γυναίκες	49,88 εκατ. ευρώ
Ψηφιοποίηση του ιστορικού (αρχείου) ασφάλισης του e-EFKA, με κύριο στόχο την προστασία και διασφάλισή του, καθώς και την πρόσβαση στην πληροφορία από τα συστήματα του e-EFKA	33,23 εκατ. ευρώ
Μετασχηματισμός των Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων σε ένα ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Παρακολούθησης της Αγοράς Εργασίας και εισαγωγή της ψηφιακής κάρτας εργασίας – ΑΡΙΑΔΝΗ	31 εκατ. ευρώ
Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας: Πρακτική άσκηση και εργασία	17,50 εκατ. ευρώ
Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας: Γλωσσική – διαπολιτισμική εκπαίδευση	7,34 εκατ. ευρώ
Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας: Επαγγελματική Εκπαίδευση	6,01 εκατ. ευρώ
Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας: Υπηρεσίες διερμηνείας	2,99 εκατ. ευρώ
Κεντρικό Πληροφοριακό Σύστημα Σύζευξης προσφοράς και ζήτησης εργασίας	2,70 εκατ. ευρώ
E-learning και ψηφιοποίηση εκπαιδευτικού περιεχομένου (ΟΑΕΔ)	868.000 ευρώ
Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας: Πιστοποίηση δεξιοτήτων	669.600 ευρώ
Επιτόπια παρακολούθηση για την αξιολόγηση του προγράμματος προώθησης της ένταξης προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας	508.400 ευρώ
FMIS: Πληροφοριακό Σύστημα Οικονομικής Διαχείρισης ΟΑΕΔ, το οποίο περιλαμβάνει υποσυστήματα διαχείρισης προμηθειών και	260.400 ευρώ

μισθοδοσίας και προβλέπει διαλειτουργικότητα με τα λοιπά Πληροφοριακά Συστήματα του Οργανισμού	
HRM: Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού ΟΑΕΔ	186.000 ευρώ

Πίνακας 10: 3^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής συνοχής Πηγή: [Υπουργείο Οικονομικών](#)

Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

- Αναβάθμιση της υποδομής τουριστικών λιμένων
- Ορεινός Τουρισμός. Θα αναπτυχθούν, περαιτέρω, οι εγκαταστάσεις ορεινού και χειμερινού τουρισμού (χιονοδρομικά κέντρα) και παράλληλα θα εκσυγχρονιστεί η κείμενη νομοθεσία ανέγερσης, αδειοδότησης και λειτουργίας των σχετικών υποδομών.
- Προγράμματα επανακατάρτισης και απόκτησης νέων δεξιοτήτων για 18.000 απασχολούμενους στον τομέα του τουρισμού.
- Τουρισμός υγείας και ευεξίας, με την αξιοποίηση ιαματικών πηγών.
- Καταδυτικός και υποβρύχιος τουρισμός. Το έργο αφορά στην προστασία και προώθηση του υποβρύχιου περιβάλλοντος και στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων (φυσικών και πολιτιστικών) που έχει η Ελλάδα, με βάση τις αρχές της αειφορίας.
- Διαχείριση προορισμών. Σχετίζεται με τη βελτίωση της διαχείρισης των προορισμών, μέσω της σύστασης και λειτουργίας Τοπικών/Περιφερειακών Οργανισμών διαχείρισης και προώθησης προορισμών και Παρατηρητηρίων βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.
- Προσβάσιμες παραλίες. Ανάπτυξη περίπου 250 παρεμβάσεων ημι-μόνιμων υποδομών σε παραλίες της χώρας, προκειμένου να βελτιωθεί η προσβασιμότητα ατόμων με κινητικά προβλήματα ή εμποδιζομένων ατόμων γενικότερα.
- Αγροτουρισμός και Γαστρονομία. Ανάπτυξη ενός Δικτύου (Συστήματος Διασύνδεσης) Αγροδιατροφής, Γαστρονομίας και Τουρισμού (Agri-Food, Gastronomy and Tourism Interconnection System – AGTIS), που θα λειτουργεί ως θεματικός Οργανισμός

Διαχείρισης/Μάρκετινγκ Προορισμού (DMO) της χώρας για τη γαστρονομία και τον αγροτουρισμό.

- Τεχνική βοήθεια ωρίμανσης έργων, με φορέα υλοποίησης το ΤΑΙΠΕΔ.
- Οργανωτική μεταρρύθμιση του σιδηροδρομικού τομέα. Αφορά στο μετασχηματισμό, θεσμικό και οργανωτικό, των δύο σιδηροδρομικών φορέων, ΟΣΕ Α.Ε. και ΕΡΓΑ ΟΣΕ Α.Ε.
- Ψηφιοποίηση φακέλων δανείων του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.
- Αποκατάσταση βορείου περιβόλου Κάστρου Μυτιλήνης.
- Επανεξέταση του χωροταξικού σχεδιασμού, βελτιστοποίηση της οργάνωσης και διοίκησης των δικαστηρίων, επικαιροποίηση και απλούστευση των δικαστικών διαδικασιών.
- Ανάπτυξη νέου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος για το Γενικό Χημείο του Κράτους.
- Εκφάνσεις μνημειακής ζωγραφικής (εργασίες αποκατάστασης τριών ναών και συντήρηση των τοιχογραφιών, των εικόνων και των λίθινων μελών) στην Χίο.
- Εξειδικευμένο γραφείο υποστήριξης για τη διαχείριση έργων του Υπουργείου Τουρισμού, τα οποία θα υλοποιηθούν μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης.
- Αποκατάσταση και ανάδειξη τεμένους Κουρσούμ Καστοριάς – διατηρητέο μνημείο.
- Θέσπιση πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης – κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ επιπέδων Δημόσιας Διοίκησης – Κεντρική Κυβέρνηση, Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και Τοπικές Αυτοδιοικήσεις.
- Οργάνωση γραφείου για τις υπηρεσίες της ΑΑΔΕ – Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Εγγράφων (Σ.Η.Δ.Ε.) στην ΑΑΔΕ.
- Αποκατάσταση Βυζαντινού Ναού Ταξιαρχών Μητροπόλεως και συντήρηση των τοιχογραφιών του.

- Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα για τις ανάγκες της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών της ΑΑΔΕ.
- Συντήρηση τοιχογραφιών Ιεράς Μονής Παναγίας Μαυριώτισσας Καστοριάς.
- Μελέτη για την αναβάθμιση των υποδομών και τον εκσυγχρονισμό της Διεύθυνσης Διαχείρισης Δημόσιου υλικού της ΑΑΔΕ στη Μαγουλέζα.

ΕΡΓΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Αναβάθμιση της υποδομής τουριστικών λιμένων	161,05 εκατ. ευρώ
Ορεινός Τουρισμός	56,57 εκατ. ευρώ
Προγράμματα επανακατάρτισης και απόκτησης νέων δεξιοτήτων για 18.000 απασχολούμενους στον τομέα του τουρισμού	43,97 εκατ. ευρώ
Τουρισμός υγείας και ευεξίας, με την αξιοποίηση ιαματικών πηγών	28,46 εκατ. ευρώ
Καταδυτικός και υποβρύχιος τουρισμός	22,05 εκατ. ευρώ
Διαχείριση προορισμών	18,45 εκατ. ευρώ
Προσβάσιμες παραλίες	17,21 εκατ. ευρώ
Αγροτουρισμός και Γαστρονομία	17,18 εκατ. ευρώ
Τεχνική βοήθεια ωρίμανσης έργων, με φορέα υλοποίησης το ΤΑΙΠΕΔ	10 εκατ. ευρώ
Οργανωτική μεταρρύθμιση του σιδηροδρομικού τομέα	6,20 εκατ. ευρώ
Ψηφιοποίηση φακέλων δανείων του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων	3,35 εκατ. ευρώ

Αποκατάσταση βορείου περιβόλου Κάστρου Μυτιλήνης	2,59 εκατ. ευρώ
Επανεξέταση του χωροταξικού σχεδιασμού, βελτιστοποίηση της οργάνωσης και διοίκησης των δικαστηρίων, επικαιροποίηση και απλούστευση των δικαστικών διαδικασιών	2,31 εκατ. ευρώ
Ανάπτυξη νέου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος για το Γενικό Χημείο του Κράτους	1,49 εκατ
Εκφάνσεις μνημειακής ζωγραφικής (εργασίες αποκατάστασης τριών ναών και συντήρηση των τοιχογραφιών, των εικόνων και των λίθινων μελών) στην Χίο	1,47 εκατ. ευρώ
Εξειδικευμένο γραφείο υποστήριξης για τη διαχείριση έργων του Υπουργείου Τουρισμού	1,04 εκατ. ευρώ
Αποκατάσταση και ανάδειξη τεμένους Κουρσούμ Καστοριάς – διατηρητέο μνημείο	1 εκατ. ευρώ
Θέσπιση πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης	992.000 ευρώ
Οργάνωση γραφείου για τις υπηρεσίες της ΑΑΔΕ – Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Εγγράφων (Σ.Η.Δ.Ε.) στην ΑΑΔΕ	800.208 ευρώ
Αποκατάσταση Βυζαντινού Ναού Ταξιαρχών Μητροπόλεως και συντήρηση των τοιχογραφιών του	800.000 ευρώ
Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα για τις ανάγκες της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών της ΑΑΔΕ	501.059 ευρώ
Συντήρηση τοιχογραφιών Ιεράς Μονής Παναγίας Μαυριώτισσας Καστοριάς	300.000 ευρώ
Μελέτη για την αναβάθμιση των υποδομών και τον εκσυγχρονισμό της Διεύθυνσης Διαχείρισης Δημόσιου υλικού της ΑΑΔΕ στη Μαγουλέζα	37.200 ευρώ

Πίνακας 11: 3^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα των ιδιωτικών επενδύσεων και τον μετασχηματισμό της οικονομίας Πηγή: [Υπουργείο Οικονομικών](#)

4^η Δέσμη Έργων

Σχήμα 3: Εγκεκριμένες δέσμες έργων του Ταμείου Ανάκαμψης Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Τον Μάιο εντάχθηκαν 57 ακόμη έργα συνολικού προϋπολογισμού 1,7 δισ. κατανεμημένα ανα πυλώνα. Πρόκειται για τη 4^η δέσμη έργων που εντάσσονται στο «Ελλάδα 2.0» με τον συνολικό αριθμό των έργων να ανέρχονται στα 230. Μεταξύ των πυλώνων το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης θα δοθεί για ιδιωτικές επενδύσεις με τα νέα έργα περιλαμβάνουν επιπλέον 500 εκ. ευρώ δάνεια για ιδιωτικές επενδύσεις μέσω επιχειρηματικών συμμετοχών, και 75 εκ. ευρώ επιδοτήσεις για μικρές και μεσαίες βιομηχανικές επιχειρήσεις ενισχύοντας την «έξυπνη μεταποίηση».

Στις 12 Μαΐου, μάλιστα, η Επιτροπή εξέδωσε επιπλέον 9 δισεκατομμύρια ευρώ σε μια συναλλαγή δύο δόσεων που αφορά νέο τριετές ομόλογο ύψους 6 δισ. ευρώ ληξιπρόθεσμο στις 4 Ιουλίου 2025 και 3 δισεκατομμύρια ευρώ ενός υπάρχοντος 30ετούς ομολόγου που λήγει στις 6 Ιουλίου 2051. Οι συναλλαγές προσέλκυσαν έντονο ενδιαφέρον από τους επενδυτές, καθώς το 30ετές ομόλογο υπερκαλύφθηκε πάνω από 16 φορές φορές με προσφορές άνω των 48 δισεκατομμυρίων ευρώ, καθιστώντας ‘τες ως τη μεγαλύτερη εγγραφή μέχρι σήμερα, στο πλαίσιο του του NextGenerationEU παρα τις ασταθείς συνθήκες της αγοράς. Με τη πώληση του Επιτροπή έχει πλέον καθιερώσει τις εκδόσεις της σε όλο το φάσμα των μακροπρόθεσμων ομολόγων (3 έως 30 έτη)¹⁰⁰.

Πράσινη Μετάβαση

¹⁰⁰ Money Review, “NextGenerationEU: Επιπλέον 9 δισ. ευρώ για τη στήριξη της ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας στην Ευρώπη”, <https://www.moneyreview.gr/business-and-finance/international/76990/nextgenerationeu-epipleon-9-dis-eyro-gia-ti-stirixi-tis-anakampsis-kai-tis-anthektikotitas-stin-eyropi/> (Τελευταία Πρόσβαση: 13/05/2022).

ΕΡΓΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Χρηματοδότηση αυτοτελών μελετών για χαρακτηρισμό δημοτικών οδών σε τουλάχιστον 120 Δημοτικές Ενότητες	36.854.598,25 ευρώ
Αυτοτελείς μελέτες για οριοθέτηση οικισμών προϋφισταμένων του 1923 ή κάτω των 2.000 κατοίκων σε τουλάχιστον 50 Δημοτικές Ενότητες	8.095.464 ευρώ
Στερέωση και αποκατάσταση του κτιρίου του Νέου Βουστασίου στο πρώην βασιλικό Κτήμα Τατοΐου & Επανάχρησή του ως Μουσείου	4.300.000 ευρώ
Επανάχρηση Ανακτόρου ως Μουσείου: Αφορά στην υλοποίηση της Μουσειολογικής και Μουσειογραφικής μελέτης, με σκοπό την οργάνωση της μόνιμης έκθεσης που θα δημιουργηθεί στο Ανάκτορο του πρώην Βασιλικού Κτήματος Τατοΐου	1.500.000 ευρώ

Πίνακας 12: 4^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα της πράσινης μετάβασης Πηγή: [Υπουργείο Οικονομικών](#)

Ψηφιακός Μετασχηματισμός:

ΕΡΓΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Αναβάθμιση Ταμειακών μηχανών, φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών και μηχανισμών ηλεκτρονικών πληρωμών	162.440.000 ευρώ
Ψηφιοποίηση του Διπλωματικού και Ιστορικού Αρχείου του Υπουργείου Εξωτερικών	24.600.000 ευρώ
Ψηφιοποίηση των αρχείων του συστήματος Μετανάστευσης και Ασύλου	20.057.000 ευρώ
Παγκόσμια Πλατφόρμα Ψηφιακού Κέντρου Ενημέρωσης: Το έργο αφορά στη συλλογή πληροφοριών από ανοιχτές πηγές από την Κεντρική Υπηρεσία και τις Αρχές του Εξωτερικού (Πρεσβείες, Μόνιμες	14.999.040 ευρώ

Αντιπροσωπείες και Προξενικές Αρχές) του Υπουργείου Εξωτερικών	
Σύστημα υποστήριξης Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού του Υπουργείου Εξωτερικών	5.000.000 ευρώ
Ανάπτυξη και λειτουργική υποστήριξη διαδικτυακής Πλατφόρμας Μητρώου Υποδομών και Φορέων Αγοράς Ηλεκτροκίνησης	255.000 ευρώ

Πίνακας 13: 4^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα του ψηφιακού μετασχηματισμού Πηγή: [Υπουργείο Οικονομικών](#)

Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή:

ΕΡΓΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Βελτίωση της ψηφιακής ετοιμότητας των νοσοκομείων: Στο πλαίσιο του έργου, θα ενισχυθεί η λειτουργία της δευτεροβάθμιας περίθαλψης, μέσω της αυτοματοποίησης πολλών διαδικασιών, π.χ. αναβάθμιση πληροφοριακών συστημάτων και υποδομών νοσοκομείων, ενιαίο σύστημα διαχείρισης και παρακολούθησης φαρμάκου κ.ά.	173.083.021,68 ευρώ
Σχεδιασμός και υλοποίηση του Ηλεκτρονικού Φακέλου Υγείας (EHR): Μέσα από αυτή την εφαρμογή θα δοθεί η δυνατότητα στους πολίτες και στους θεράποντες ιατρούς τους, να έχουν, με τήρηση των σχετικών πρωτοκόλλων, ηλεκτρονική πρόσβαση στο σύνολο των ιατρικών δεδομένων των ασθενών	55.884.220,80 ευρώ
Δευτερογενής πρόληψη – Προληπτικά διαγνωστικά τεστ μαστογραφίας κατά του καρκίνου	50.476.400 ευρώ
Πρόγραμμα ευαισθητοποίησης που αφορά στη διαφορετικότητα στους χώρους εργασίας και στην ισότητα των φύλων	47.082.866 ευρώ
Πιλοτικό πρόγραμμα προσωπικού βοηθού για την υποστήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες: Αφορά στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, της	39.483.000 ευρώ

ανεξάρτητης διαβίωσης, της απασχόλησης και της πρώιμης παιδικής παρέμβασης για άτομα και παιδιά με αναπηρίες	
Εθνικό Δίκτυο Τηλεϊατρικής (ΕΔΙΤ), με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των ιατρικών υπηρεσιών σε όλους τους πολίτες της χώρας	29.932.311,64 ευρώ
Δημιουργία νέων Στεγαστικών Μονάδων Ψυχικής Υγείας για την ενίσχυση της προσβασιμότητας του πληθυσμού σε υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας: κέντρα ημέρας, ιατρεία μνήμης, κέντρα συμβουλευτικής υποστήριξης κ.ά.	26.409.520 ευρώ
Πλατφόρμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ), με στόχο να εκσυγχρονιστεί ο τρόπος παροχής της ΕΕΚ, να ενισχυθεί η σύνδεση μεταξύ των εκπαιδευτικών προσόντων και των πραγματικών αναγκών της αγοράς εργασίας κ.ά	19.967.599,72
Δημιουργία νέων Μονάδων Ψυχικής Υγείας για την ενίσχυση της προσβασιμότητας του πληθυσμού σε υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας: οικοτροφεία για ασθενείς που βρίσκονται σε τελικό στάδιο άνοιας, για εφήβους με αυτισμό, για ενήλικες με αυτισμό κ.ά	19.833.800
ESchools: Ψηφιακές Υπηρεσίες για σχολεία. Έχει ως σκοπό τον επανασχεδιασμό, την αναβάθμιση, την επέκταση, και την πλήρη διαλειτουργικότητα των υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων που λειτουργούν σήμερα για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα ή/και την αντικατάσταση αυτών από νέα, όπου κριθεί απαραίτητο	14.025.843,36 ευρώ
Σύστημα Ψηφιοποίησης & Διαχείρισης Εγγράφων στην Κεντρική Υπηρεσία ΥΜΑ & Αποκεντρωμένων Διοικήσεων	7.719.000 ευρώ
Δράσεις αντιμετώπισης των μακροπρόθεσμων συνεπειών της πανδημίας COVID-19 (long COVID-effect) στην Ψυχική Υγεία	3.100.000 ευρώ
Ψηφιοποίηση και αποθήκευση αρχείων ΟΑΕΔ: Αφορά στη στοχευμένη αρχειοθέτηση του έγχαρτου αρχείου του ΟΑΕΔ, με την τοποθέτησή του σε ένα κοινό σημείο και την υιοθέτηση καινοτόμων διαδικασιών αποθήκευσης – logistics	2.064.600 ευρώ

Επαγγελματική Εκπαίδευση (Βασικές/Ψηφιακές/Τεχνικές Δεξιότητες), στο πλαίσιο της δράσης: Ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών και της ευαισθητοποίησής τους, μέσω της κατάρτισής τους, προκειμένου να ενταχθούν στον Εθνικό Μηχανισμό Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων	835.660,08 ευρώ
Ψηφιοποίηση και αποθήκευση αρχείων ΟΑΕΔ: Ψηφιοποίηση αρχείου του κτιριακού αποθέματος του ΟΑΕΔ (ιδιότητα κτίρια, οικισμοί εργατικών κατοικιών κ.ο.κ.), το οποίο αφορά οικοδομικά αρχεία, σχέδια κ.ά.	279.000 ευρώ

Πίνακας 14: 4^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής συνοχής Πηγή: [Υπουργείο Οικονομικών](#)

Ιδιωτικές Επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας:

ΕΡΓΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Πρόγραμμα κινητοποίησης νέων επενδύσεων μέσω επιχειρηματικών συμμετοχών. Αφορά στη χρήση δανείων, στο πλαίσιο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, με σκοπό τη διευκόλυνση της παροχής οικονομικών κινήτρων στον ιδιωτικό τομέα και την προώθηση των ιδιωτικών επενδύσεων, μέσω επιχειρηματικών συμμετοχών	500.000.000 ευρώ
Παρεμβάσεις σε 13 περιφερειακά αεροδρόμια (Κέρκυρας, Καβάλας, Κεφαλονιάς, Ζακύνθου, Άκτιου, Χανίων, Ρόδου, Σαντορίνης, Μυκόνου, Κω, Σκιάθου, Μυτιλήνης και Σάμου), με σκοπό τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ασφαλείας της Αεροπορίας – EASA	133.998.290 ευρώ
Μουσείο Εναλίων Αρχαιοτήτων στον Πειραιά	77.563.212,46 ευρώ
Έξυπνη Μεταποίηση: Αφορά στη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του κλάδου της βιομηχανίας	75.181.171,20 ευρώ

Αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού του Δημόσιου Τομέα, π.χ. μέσω της θεσμοθέτησης της τηλεργασίας	24.536.256,96 ευρώ
Εκπαίδευση Υποψηφίων/Σπουδαστών Δικαστών	20.795.031,36 ευρώ
Εισαγωγή νέων, σύγχρονων και διαλειτουργικών, ηλεκτρονικών εργαλείων ελέγχου. Καθιέρωση προγραμμάτων ενημέρωσης και διάχυσης πληροφοριών και εγκατάσταση σταθμών ελέγχου παράνομου εμπορίου	18.151.449,86 ευρώ
Αποκατάσταση και επαναλειτουργία Εθνικού Θεάτρου Ρόδου	16.800.000 ευρώ
Δημιουργία ηλεκτρονικού εργαλείου για τον στρατηγικό προγραμματισμό στελέχωσης του Δημόσιου Τομέα, βασισμένο σε τεχνολογίες Τεχνητής Νοημοσύνης	11.708.543,76 ευρώ
Ανάπλαση, αντιδιαβρωτική προστασία της χερσαίας λιμενικής ζώνης Χερσονήσου και προστασία λιμένα έναντι προσάμμωσης	8.000.000 ευρώ
Μέτρα αντιμετώπισης βραχοπτώσεων στους Δελφούς, με σκοπό την προστασία των μνημείων στον αρχαιολογικό χώρο και την ασφαλή πρόσβαση του κοινού	7.715.000 ευρώ
Έργα προστασίας ακτογραμμής ανατολικά του λιμένα Σητείας	4.070.000 ευρώ
Αποκατάσταση του νεοκλασικού σχολείου της Μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου και ανάδειξη του περιβάλλοντος αρχαιολογικού χώρου – β' φάση	3.500.000 ευρώ
Αντιπλημμυρικά έργα στο Μινωικό Ανάκτορο των Μαλίων της Κρήτης	3.360.000 ευρώ
Αντιπλημμυρικά έργα στον αρχαιολογικό χώρο του Δίου Πιερίας	2.250.000 ευρώ
Συντήρηση και ανάδειξη νότιου και δυτικού πρानούς αρχαιολογικού χώρου ιερού των Καβείρων στη Λήμνο	2.200.000 ευρώ
Αποκατάσταση του ιστορικού κτιρίου «Ξενοδοχείο Λέρος» στο Λακκί της Λέρου – β' φάση	2.197.323,43 ευρώ

Στερέωση και αποκατάσταση κεντρικού τμήματος του Ενετικού Λιμένα της Ναυπάκτου	1.775.000 ευρώ
Δημιουργία Συστήματος Τεχνολογίας Πληροφοριών που θα υποστηρίζει την παρακολούθηση των στρατηγικών επενδύσεων	1.733.520 ευρώ
Διαμόρφωση – Ανάδειξη του Παλαιοχριστιανικού Κοιμητηρίου στη θέση «Γλυφάδα» Πυθαγορείου Σάμου	1.600.000 ευρώ
Αποκατάσταση του Οθωμανικού Αρχοντικού Χασάν Μπέη στη Μεσαιωνική πόλη Ρόδου	1.500.000 ευρώ
Αποκατάσταση Σεισμόπληκτων Μεσαιωνικών Οχυρώσεων Κω: ΝΑ Προμαχώνας και Τμήματα επί της οδού Ιπποκράτους	1.335.600 ευρώ
Διεθνείς εκθέσεις βιβλίου – Ενίσχυση της διεθνούς παρουσίας	1.279.200,01 ευρώ
Αναβάθμιση – επέκταση κρηπιδώματος λιμανιού Πάργας	1.200.000 ευρώ
Διαμόρφωση υπαίθριου μουσείου στο Μόλο των Μύλων της πόλης της Ρόδου	1.000.000 ευρώ
Ψηφιακό σύστημα διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού και μισθοδοσίας της ΑΑΔΕ	994.132 ευρώ
Αποκατάσταση και ανάδειξη Παναγίας Χωριανής στο Κάστρο Χάλκης	660.000 ευρώ
Αποκατάσταση Πύλης Βασιλικής Β' Αλκίσωνος στον αρχαιολογικό χώρο της Νικόπολης	606.000 ευρώ
Λύμενες κατασκευές πολιτιστικών εκδηλώσεων στον αύλειο χώρο του Ωδείου Ηρώδου του Αττικού	540.640 ευρώ
Ανακατασκευή Ιταλικής Στοάς – Υπαίθρια Γλυπτοθήκη στο Κάστρο Νεραντζιάς Κω	534.000 ευρώ
Επισκευσιμότητα και προβολή του φρουρίου του Αγίου Νικολάου της πόλης της Ρόδου	500.000 ευρώ
Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Ιστορικού Νεκροταφείου του Μουράτ Ρείς στην πόλη της Ρόδου	400.000 ευρώ

Πίνακας 15: 4^η Δέσμη έργων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα των ιδιωτικών επενδύσεων και τον μετασχηματισμό της οικονομίας Πηγή: [Υπουργείο Οικονομικών](#)

5.4 Συνεκτικότητα και Συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα

5.4.1 Εθνική Στρατηγική και Εθνικά Σχέδια Δράσης

Η σύνταξη του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης βασίστηκε σε ήδη υπάρχουσες στρατηγικές και σχέδια που στόχευαν πριν τη κρίση της πανδημίας σε μακροπρόθεσμες θετικά αποτελέσματα για την οικονομία και κοινωνία. Οι στόχοι, οι μεταρρυθμίσεις και οι πολιτικές που περιγράφει το σχέδιο είναι απόλυτα ευθυγραμμισμένα και συμβατά με τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις ώστε να συμπληρώσουν τα ήδη καταρτισμένα σχέδια με παρόμοιο ή ίδιο περιεχόμενο.

Το «Ελλάδα 2.0» θεωρείται αναπόσπαστο κομμάτι του ετήσιου προγράμματος της κυβέρνησης, στο Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής 2021 (ΕΣΚΥΠ)¹⁰¹. Με το άρθρο 48 του Ν. Νόμος 4622/2019 θεσπίστηκε το Σχέδιο, ενώ πρώτη φορά εκδόθηκε το 2020 με συνεργασία της προεδρίας της κυβέρνησης και τα Υπουργεία. Δημοσιεύεται σε ετήσια βάση και αφορά το συνολικό σχέδιο πολιτικής του επόμενου έτους. Στο σχέδιο του 2021 περιλαμβάνονται οι περισσότερες πολιτικές του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Επίσης, στο Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων (ΕΣΜ), βασίζονται οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης. Μερικές έχουν αναπροσαρμοστεί, άλλες έχουν παραμείνει ίδιες, ενώ έχουν προστεθεί και νέες. Σύμφωνα με την έκθεση του Εθνικού Σχεδίου «Ελλάδα 2.0», το ποσοστό των νέων μεταρρυθμίσεων κυμαίνεται μεταξύ 5-10% και προβλέπεται στην επόμενη τακτική αναθεώρηση του ΕΣΜ να προστεθούν.

Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)

Το «Ελλάδα 2.0» ενσωματώνει τις προτεραιότητες και τους στόχους του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ). Προωθείται μέσω των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων της πράσινης μετάβασης στην επίτευξη των στόχων για τη μετάβαση προς ένα

---

¹⁰¹ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), “Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων”, σελ. 73, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

ενεργειακό σύστημα χαμηλών εκπομπών άνθρακα, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την αύξηση του μεριδίου ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα έως το 2030, προωθώντας ταυτόχρονα την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη.¹⁰²

Εθνικό Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Στη συνέχεια, το σχέδιο παρουσιάζει συνοχή Εθνικό Σχέδιο Δίκαιης μετάβασης. Η Ελλάδα έχει δεσμευθεί για πλήρη κατάργηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη έως το 2028 για περιοχές που πλήττονται και κυρίως για τη Δυτική Μακεδονία και Μεγαλόπολη. Έτσι, έχει εγκρίνει το Εθνικό Σχέδιο Δίκαιης Μετάβασης, το οποίο αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο με ένα συνδυασμό παρεμβάσεων και μέτρων για την οικονομική και παραγωγική διαφοροποίηση των περιοχών που επηρεάζονται από τον άνθρακα, που καθορίζονται στο ευρύτερο πλαίσιο του ΕΣΕΚ, της Στρατηγικής Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ και του Ενεργειακού Χάρτη Πορείας για το 2050.

Οι στόχοι του Εθνικού Σχεδίου για τη Δίκαιη Μετάβαση συνδέονται με τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο ανάκαμψης καλύπτοντας όλους τους πυλώνες με στόχο τη δίκαιη κοινωνικοοικονομική μετάβαση και αναζωογόνηση των περιοχών που πλήττονται από άνθρακα, τη προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, και τη προώθηση της κοινωνικής συνοχής και του βιοτικού επιπέδου για τους πολίτες, τους κατοίκους και τους επισκέπτες αυτών των περιοχών¹⁰³.

Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία - Έκθεση επιτροπής Πισσαρίδη-

Σημαντικό ρόλο κατά τη κατάρτιση των στόχων και των προτεραιοτήτων του σχεδίου ανάκαμψης έπαιξε το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, το οποίο εκπονήθηκε από την ανεξάρτητη επιστημονική επιτροπή με επικεφαλής τον καθηγητή Χριστόφορο Πισσαρίδη. Η επιτροπή συγκροτήθηκε μετά από απόφαση του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και εκπόνησε μια ολοκληρωμένη αναπτυξιακή μελέτη της ελληνικής οικονομίας.

¹⁰² Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), “Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων”, σελ. 74, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

¹⁰³ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 74.

Οι συστάσεις της έκθεσης προάγουν προσανατολίζονται στη συστηματική αύξηση του κατά κεφαλήν πραγματικού εισοδήματος, ώστε αυτό να συγκλίνει σταδιακά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, καθώς και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και η βελτίωση των περιβαλλοντικών αποδόσεων. Συγκεκριμένα, κεντρικοί στόχοι αποτελούν ετήσια αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά ποσοστό της τάξης του 3,5% για την επόμενη δεκαετία, κατά μέσο όρο. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί μέσω της ετήσιας αύξησης της απασχόλησης κατά 1% και της ετήσιας αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας κατά 2,5%. Με την επίτευξη αυτών, το 2030 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης αναμένεται να ανέλθει στο 81% της ΕΕ (από το 67% το 2019) ενώ η ανεργία θα μειωθεί στο 7% (από το 17,2% το 2019). Επιπλέον, προβλέπεται να ενισχυθεί η εξωστρέφεια. Οι εξαγωγές θα αυξηθούν κατά 90%, ενώ το μερίδιο των εξαγωγών στο ΑΕΠ θα ανέλθει στο 50,5%, από το 37,2% το 2019¹⁰⁴.

Τα σχέδια δράσης καλύπτουν και τους τέσσερις πυλώνες του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης. Η πράσινη μετάβαση ενσωματώνει τις προτεραιότητες της έκθεσης ως προς την ουδετερότητα του κλίματος έως το 2050 και την επίτευξη των στόχων της ΕΣΕΚ και της ΕΕ για το 2030. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός περιλαμβάνει τις συστάσεις της έκθεσης της επιτροπής Πισσαρίδη για τον εκσυγχρονισμό και τη ψηφιοποίηση των υπηρεσιών και δεξιοτήτων του δημόσιου τομέα, καθώς και των επιχειρήσεων.

Στη συνέχεια, ο πυλώνας για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη κοινωνική συνοχή ενσωματώνει τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, την αναβάθμιση της εθνικής εκπαίδευσης, της κατάρτισης και του σχηματισμού συστημάτων δεξιοτήτων και τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της προσβασιμότητας σε υψηλής ποιότητας και αποτελεσματικές υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής μέριμνας¹⁰⁵.

Τέλος, ο τελευταίος πυλώνας ενσωματώνει ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω μεταρρυθμίσεων στη φορολογία και τη δημόσια διοίκηση, στο σύστημα δικαιοσύνης και στις κεφαλαιαγορές μέσω

---

¹⁰⁴ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2020), “Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία – Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη”, <https://government.gov.gr/schedio-anaptixis-gia-tin-elliniki-ikonomia/> (Τελευταία Πρόσβαση: 09/04/2022).

¹⁰⁵ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), “Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων”, σελ. 76, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

της ενίσχυσης της καινοτομίας και του εξαγωγικού προσανατολισμού των επιχειρήσεων και μέσω της ενίσχυσης των βασικών τομέων της εθνικής οικονομίας.¹⁰⁶

Στη τελική έκθεση ενσωματώθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις για την επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων. Συγκεκριμένα προτάθηκε η δημιουργία στοχευμένων προγραμμάτων κατάρτισης και εκπαίδευσης μέσω του ΟΑΕΔ, ώστε άνεργοι άνω των 6 μηνών να μη μένουν στο περιθώριο. Τα προγράμματα έχουν ήδη ξεκινήσει με τη χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης με προϋπολογισμό 100.000 τον Μάρτιο του 2022 για 80.000 ανέργους για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους σε ειδικότητες υψηλής ζήτησης, με έμφαση σε ψηφιακές και «πράσινες» δεξιότητες, τα οποία θα οδηγούν σε πιστοποίηση μέσω ανεξάρτητων φορέων πιστοποίησης. Παράλληλα, σημαντική είναι η συμβολή των πρόσθετων προγραμμάτων, όπως το «Ανοικτό πρόγραμμα 100.000 νέων επιδοτούμενων θέσεων εργασίας» που τέθηκε σε ισχύ τον Οκτώβριο του 2020 και συνεχίζει να βρίσκεται σε ισχύ καθώς το πρόγραμμα ενισχύθηκε στις αρχές του 2022 με επιπλέον 50.000 θέσεις εργασίας. Επίσης, το «Ανοικτό πρόγραμμα νέων θέσεων εργασίας για την πρώτη πρόσληψη νέων ηλικίας 18-29 ετών – «Πρώτο Ένσημο. που τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2022 θα συμβάλει στην απορρόφηση νέων από 18-29 ετών χωρίς προηγούμενη προϋπηρεσία.

Παράλληλα προτάθηκε η ενίσχυση της έμφυλης ισότητας μέσω μέτρων που θα αφορούν την επέκταση του συστήματος μητρικής άδειας και την ευελιξία αυτού μετά το τοκετό, καθώς η παροχή πατρικής άδειας. Με τον νόμο 4808/2021 τέθηκαν σε εφαρμογή νέες διατάξεις που θεσπίζουν νέες άδειες για τους εργαζόμενους γονείς και φροντιστές, όπως η θεσμοθέτηση του δικαιώματος απουσίας δύο φορές το χρόνο του γονέα για λόγους ανωτέρας βίας ή η επιλογή ευέλικτης εργασίας, όπως η τηλεργασία ή το ευέλικτο ωράριο εργασίας. Μάλιστα, οι πατέρες παιδιών που γεννήθηκαν από τις 19 Ιουνίου 2021 (ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης) και μετά, δικαιούνται να λάβουν άδεια πατρότητας διάρκειας 14 ημερών.

Επίσης, προτάθηκε η παροχή φορολογικών κινήτρων για όσα νοικοκυριά επενδύουν μακροπρόθεσμα σε εταιρείες εισηγμένες με τη κατάργηση του φόρου 1% επί των μετοχικών κεφαλαίων που αντλούν εταιρείες από το Χρηματιστήριο Αθηνών. Προβλέπεται, επίσης, η

---

¹⁰⁶ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων σελ. 76, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

παροχή κινήτρων για συγχωνεύσεις και εξαγορές εταιρειών, καθώς ο μεγάλος αριθμός των μικρών ελληνικών επιχειρήσεων δεν μπορεί να ενισχύσει ικανοποιητικά τη παραγωγή και τις εξαγωγές. Μέχρι στιγμής έχει κατατεθεί στη Βουλή νομοσχέδιο, στο οποίο θεσπίζονται φορολογικά κίνητρα που αφορούν στους μετασχηματισμούς επιχειρήσεων και στις 17 Μαΐου προβλέπεται η επεξεργασία του.

Τέλος, προτάθηκε κατά το ευρωπαϊκό πρότυπο η δημιουργία εξειδικευμένων τμημάτων στα δικαστήρια για υποθέσεις σημαντικού οικονομικού ενδιαφέροντος με ανώτατο όριο 12 μηνών έως την απόφαση. Το γεγονός αυτό δικαιολογείται δεδομένου ότι η Ελλάδα κατατάσσεται παγκοσμίως στις χώρες που καθυστερεί την απονομή δικαιοσύνης.

Η έκθεση της επιτροπής Πισσαρίδη θέτει καίρια ζητήματα και στόχους λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες της χώρας, προσπαθώντας να ευθυγραμμιστεί με τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις. Παράλληλα, εστιάζει στην αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης για τη χρηματοδότηση κυρίως ιδιωτικών επενδύσεων. Στην έκθεση γίνεται εκτενής αναφορά στο τρόπο υλοποίησης καθιστώντας τις προτάσεις αυτές ως καίριες και ακριβείς. Προϋπόθεση στην υλοποίηση των προτάσεων αποτελεί η συντονισμένη θεσμική και δημόσια αντιμετώπιση.

Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)

Το Εθνικό Σχέδιο για την Ανάκαμψη και την Ανθεκτικότητα λειτουργεί συμπληρωματικά με το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (2021-2027). Το ΕΣΠΑ θα συμβάλλει ενεργά στη κάλυψη των νέων εθνικών στρατηγικών στόχων συμπληρωματικά με τα Τομεακά Προγράμματα και με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε χωρικής ενότητας/ περιφέρειας.¹⁰⁷ Προκειμένου η χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης να λειτουργήσει συμπληρωματικά με το ΕΣΠΑ 2021-2027 θα πρέπει οι πόροι των Ταμείων να λειτουργήσουν προσθετικά και όχι ανταγωνιστικά, ώστε να εξασφαλισθεί η ισόρροπη ανάπτυξη των περιφερειών. Θα πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνέργειες ανάμεσα στα δύο Ταμεία δεδομένου ότι το Ταμείο Ανάκαμψης δεν έχει ως προτεραιότητα τη περιφερειοποίησης και συνιστά πρόκληση για τη Πολιτική Συνοχής της χώρας. Καταδεικνύεται, επομένως, η αναγκαιότητα για στοχευμένες

---

¹⁰⁷ Βλ.Μπαπαλιούτας Λ. (2007), “Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης”, Τόμος Α, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 482.

παρεμβάσεις των προγραμμάτων Πολιτικής Συνοχής για τον αποτελεσματικό συντονισμό και τη συνεργασία ανάμεσα σε τοπικές κοινότητες, περιφερειακές αρχές και κεντρική διοίκηση και την επίτευξη των στρατηγικών στόχων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο¹⁰⁸.

Συγκεκριμένα οι στόχοι του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2021 – 2027 διαρθρώνεται σε 5 κύριους Στόχους Πολιτικής (ΣΠ), και έναν Ειδικό Στόχο για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης που ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Πιο συγκεκριμένα:

- ΣΠ1 - Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ

Ο ΣΠ1 συνδέεται άμεσα με τους πυλώνες της Ψηφιακής Μετάβασης και των Ιδιωτικών επενδύσεων και τον μετασχηματισμό της οικονομίας του Σχεδίου Ανάκαμψης. Στόχος είναι στόχο τη συστηματική ενίσχυση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας της εθνικής οικονομίας, καθώς και τη στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία¹⁰⁹.

- ΣΠ2 - Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησής της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων

---

¹⁰⁸ Βλ. Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2021), “ Η νέα πολιτική συνοχής και η Ελλάδα | Άρθρο του Γ.Γ. Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ Δημήτρη Σκάλκου στον Οικονομικό Ταχυδρόμο”, <https://www.mindev.gov.gr/%CE%B7-%CE%BD%CE%AD%CE%B1-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%BF%CF%87%CE%AE%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-%CE%AC%CF%81/> (Τελευταία Πρόσβαση 15/05/2022).

¹⁰⁹ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 77.

Ο ΣΠ2 συνδέεται με τις προτεραιότητες της Πράσινης Μετάβασης, καθώς περιλαμβάνουν και εξειδικεύουν τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).¹¹⁰

- ΣΠ3 - Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων

Ο συγκεκριμένος στόχος πολιτικής συνδέεται με τρεις πυλώνες του Σχεδίου Ανάκαμψης. Μέσω της Πράσινης Μετάβασης, του Ψηφιακού Μετασχηματισμού και των Ιδιωτικών Επενδύσεων και Μετασχηματισμού της Οικονομίας προάγονται επενδύσεις για την αυξημένη συνδεσιμότητα των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων σε ευρυζωνικά δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας και για την εγκατάσταση και λειτουργία δικτύων νέας γενιάς, την ολοκλήρωση ολοκλήρωση και τη διασύνδεση υποδομών για επιβάτες και τη δημιουργία ασφαλών οδικών δικτύων. Τέλος, προωθείται η μείωση των ρύπων και η δημιουργία βιώσιμων μεταφορών.¹¹¹

- ΣΠ4 Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

Το «Ελλάδα 2.0» ενσωματώνει μέσω του πυλώνα «Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή» τους στόχους για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, τη βελτίωση της μακροχρόνιας απασχολησιμότητας και της παραγωγικότητας του τοπικού εργατικού δυναμικού. Συμβάλλει, επίσης, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας, της προσβασιμότητας και της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, για τον εκσυγχρονισμό των μηχανισμών κοινωνικής μέριμνας και αλληλεγγύης και για την εξασφάλιση ίσης πρόσβασης όλων των πολιτών.¹¹²

- ΣΠ5 Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

---

¹¹⁰ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων σελ. 78, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

¹¹¹ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 78.

¹¹² Βλ. όπου παραπάνω σελ. 78-79.

Ο στόχος αυτός καλύπτει τους πυλώνες της Πράσινης Μετάβασης και των Ιδιωτικών επενδύσεων του Σχεδίου. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνει αφορούν τη βιώσιμη εδαφική ανάκαμψη, καθώς ο στόχος πολιτικής έχει εστιάσει στην εφαρμογή ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών, με την αξιοποίηση των εργαλείων των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ), και εφαρμογή σε περιοχές με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα χαρακτηριστικά τους (αναπτυξιακές προοπτικές, περιβαλλοντικές προκλήσεις, κοινωνικό-οικονομική βαρύτητα κ.ο.κ.).¹¹³

Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής Εγγυήσεων για τη Νεολαία

Η Ελλάδα έχοντας καταγράψει τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας στην ΕΕ, το 2013 υπέβαλε το Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής, το οποίο επικαιροποιήθηκε το 2014 έχοντας ως βάση το ΕΣΠΑ 2014-2020 στο Σχέδιο Δράσης για τη Δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας και Υποστήριξη των Ανέργων.

Όλοι οι πυλώνες που περιλαμβάνει το σχέδιο για την ανάκαμψη περιλαμβάνουν επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων. Συγκεκριμένα, προωθείται η δημιουργία προοπτικών για την αύξηση της μακροχρόνιας απασχόλησης της παραγωγικότητας της εργασίας, μέσω του εκσυγχρονισμού και της αναβάθμισης των συστημάτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) και του σχηματισμού δεξιοτήτων (skilling, reskilling, upskilling). Επιπλέον, περιλαμβάνεται η βελτίωση της ψηφιοποίησης του Οργανισμού Απασχόλησης του Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) και τον εκσυγχρονισμό των μηχανισμών διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας.¹¹⁴

Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020 – 2025

---

¹¹³ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), “Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας-Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων”, σελ. 79, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

¹¹⁴ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 80.

Το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων του σχεδίου για την ανάκαμψη ευθυγραμμίζεται πλήρως με τη Βίβλο του Ψηφιακού Μετασχηματισμού, η οποία έχει θέσει τη βάση τις βάσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ελλάδας.

Συγκεκριμένα, το σχέδιο περιλαμβάνει επέκταση της σύνδεσης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων σε ευρυζωνικά δίκτυα υψηλής ταχύτητας και χωρητικότητας, την εγκατάσταση δικτύων νέας γενιάς σε ολόκληρη τη χώρα, τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα, την τεχνολογική και ψηφιακή αναβάθμιση των επιχειρήσεων και την ενίσχυση της τεχνολογικής ετοιμότητας και των ψηφιακών δεξιοτήτων τους¹¹⁵.

Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συνδέεται άμεσα με τους στόχους και τις προτεραιότητες της Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» της Ε.Ε. και της Πολιτικής Συνοχής για την Προγραμματική Περίοδο 2014 –2020. Βασικοί στόχοι του Εθνικής Στρατηγικής αποτελούν έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία για την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και η δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης.

Στο σχέδιο για την ανάκαμψη περιλαμβάνονται μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενσωματώνουν τους στόχους αυτούς. Παράλληλα περιλαμβάνουν δράσεις για την ενεργειακή μετάβαση και τη συνολική αναβάθμιση των ενεργειακών υποδομών, τη βελτίωση της ανθεκτικότητας των φυσικών και αστικών οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή, και την αύξηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας των βασικών τομέων για την εθνική οικονομία, όπως ο πολιτισμός, ο τουρισμός, η γεωργία, η μεταποίηση και οι μεταφορές / εφοδιαστική αλυσίδα¹¹⁶.

---

¹¹⁵ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων σελ. 81, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

¹¹⁶ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 81.

Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση (2016 – 2020)

Το σχέδιο ανάκαμψης συνδέεται με την Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη εκπαίδευση μέσω του πυλώνα για την «Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή». Προτεραιότητα δίνεται στη βελτίωση του συστήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τη λειτουργία των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και τις διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες. Ταυτόχρονα, προβλέπεται η ενίσχυση των δεσμών της επιχειρηματικότητας και της παραγωγής με τις επιστημονικές γνώσεις, την τεχνολογία και την καινοτομία¹¹⁷.

Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη

Η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη αναφέρεται στη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης πολιτών τρίτων χωρών μέσω ενός ολοκληρωμένου σχεδίου, εναρμονισμένου με το ευρωπαϊκές αρχές. Το σχέδιο ανάκαμψης ενσωματώνει τους στόχους της εθνικής στρατηγικής με τη προσπάθεια για διευκόλυνση της ένταξης των μεταναστών στη κοινωνία. Προβλέπεται η ένταξη τους στην αγορά εργασίας και της παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών σχετικά με τη διάγνωση δεξιοτήτων, τη διαβούλευση, την εκπαίδευση και την επανειδίκευση/αναβάθμιση δεξιοτήτων. Σημαντική κρίνεται, επίσης, η αναβάθμιση των υπηρεσιών της Υπηρεσίας Ασύλου, τη προσπάθεια για ψηφιοποίηση και βελτίωση στη διαχείριση των αιτήσεων ασύλου και του ελέγχου των μεταναστευτικών ροών.¹¹⁸

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσεις για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ καταρτίστηκε το 2020. Αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αναφορικά με τα δικαιώματα και τις δράσεις για ομαλή κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρία. Το «Ελλάδα 2.0» περιλαμβάνει επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για η διευκόλυνση της πρόσβασης των ΑμεΑ σε λειτουργίες και υπηρεσίες που απαιτούνται στη καθημερινότητα. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται, επίσης, στην ομαλή ένταξη των ατόμων με

---

¹¹⁷ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 81.

¹¹⁸ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας-Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων, σελ. 82, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

αναπηρία στην αγορά εργασίας και στη προσβασιμότητα του εκπαιδευτικού περιεχομένου και εξοπλισμού, και την απασχόληση των ΑμεΑ¹¹⁹.

Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών στόχο έχει να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα του τομέα των μεταφορών και τη δημιουργία βιώσιμων υποδομών και υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών στην Ελλάδα. Το «Ελλάδα 2.0» θα λειτουργήσει συμπληρωματικά στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών για την επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων. Οι στόχοι έχουν προτεραιότητα την ανάπτυξη του τομέα των μεταφορών και την ανάπτυξη σύγχρονων, βιώσιμων, προσβάσιμων και ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή μεταφορικών υποδομών. Παράλληλα, προωθείται η βιώσιμη αστική κινητικότητα στις πόλεις και τις μητροπολιτικές περιοχές και η στροφή σε πιο φιλικά στο περιβάλλον μεταφορικά μέσα, καθώς και η διασύνδεση όλων των περιοχών της Ελλάδας¹²⁰.

Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων

Ο Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσεων με στόχο την έγκαιρη και αποτελεσματική διαχείριση των κρίσεων και των κινδύνων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, λόγω φυσικών, τεχνολογικών ή άλλων καταστροφών και απειλών.

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναγνωρίζει την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας απέναντι σε κάθε είδους απειλές. Προωθεί μέσω ειδικών παρεμβάσεων την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των φυσικών και των αστικών οικοσυστημάτων απέναντι στην κλιματική αλλαγή, καθώς και την ενίσχυση των μηχανισμών έγκαιρης πρόγνωσης και αντιμετώπισης.

---

¹¹⁹ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 82.

¹²⁰ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων, σελ. 82, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

Επίσης, περιλαμβάνει προβλέψεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση κινδύνων και ρίσκων σχετικών με τη δημόσια υγεία και τις τεχνολογικές και μεταφορικές υποδομές.¹²¹

---

¹²¹ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 83.

5.5 Μηχανισμοί αποτελεσματικής εφαρμογής του Σχεδίου

Τα κράτη μέλη είναι αρμόδια κατά την εφαρμογή του Μηχανισμού να μεριμνήσουν για την λειτουργία ενός αποτελεσματικού και αποδοτικού εσωτερικού ελέγχου και να ανακτούν τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ή μη ορθώς χρησιμοποιηθέντα ποσά. Τα κράτη μέλη μπορούν να βασίζονται στα εθνικά συστήματα δημοσιονομικής διαχείρισης που διαθέτουν. Θα πρέπει να συλλέγουν τυποποιημένες κατηγορίες δεδομένων και πληροφορίες που επιτρέπουν την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση σοβαρών παρατυπιών, όπως της απάτης, της διαφθοράς και της σύγκρουσης συμφερόντων, σε σχέση με τα μέτρα που υποστηρίζονται από τον μηχανισμό. Η Επιτροπή θα πρέπει να καταστήσει διαθέσιμο ένα σύστημα πληροφοριών και παρακολούθησης, συμπεριλαμβανομένου ενός ενιαίου εργαλείου άντλησης δεδομένων και βαθμονόμησης κινδύνου, για την πρόσβαση και την ανάλυση των εν λόγω δεδομένων και πληροφοριών, με σκοπό τη γενικευμένη εφαρμογή από τα κράτη μέλη.¹²²

5.5.1 Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) των Δράσεων και Έργων του Ταμείου Ανάκαμψης

Αρμοδιότητες και Εμπλεκόμενοι Φορείς

Το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και τέθηκε σε εφαρμογή με την με την υπ' αριθμ. 119126 ΕΞ 2021/28.09.2021 (Β' 4498) απόφαση του αρμόδιου Υπουργού. Η εφαρμογή της καθίσταται υποχρεωτική από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην υλοποίηση, παρακολούθηση και τον έλεγχο των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Το ΣΔΕ διασφαλίζει πως σε περιπτώσεις που επενδύσεις ή μεταρρυθμίσεις λαμβάνουν κονδύλια και από πρόσθετα προγράμματα της ΕΕ εμποδίζει τη διπλή χρηματοδότηση και διακρίνει τις δαπάνες από κάθε πρόγραμμα. Το ΣΔΕ βρίσκεται, επίσης, υπό την άμεση διαχείριση των ελληνικών αρχών. Συγκεκριμένα, από την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης (ΕΥΣΤΑ), η οποία έχει τη συνολική

---

¹²² Βλ. Προοίμιο παρ.54 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

ευθύνη της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην έκθεση του «Ελλάδα 2.0» βασικοί στόχοι του ΣΔΕ είναι οι εξής:

- Να διασφαλίσει ότι η υλοποίηση των έργων ευθυγραμμίζεται με το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, όπως εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.
- Να διασφαλίσει ότι η υλοποίηση των έργων συμμορφώνεται με το εθνικό και το ενωσιακό ρυθμιστικό πλαίσιο και ότι αποφεύγονται περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων, διαφθοράς, απάτης και διπλής χρηματοδότησης.
- Να παρέχει το πλαίσιο για την ενεργό παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων, και τον τυχόν εντοπισμό περιπτώσεων καθυστερήσεων, προκειμένου να ληφθούν τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα.
- Να παρέχει το πλαίσιο για τον έλεγχο των έργων και των Δικαιούχων/Φορέων Υλοποίησης (ΦΥ).
- Να επιβεβαιώσει την αποδοτική και αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- Να επιβεβαιώσει και να αναφέρει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) την επιτυχή ολοκλήρωση των συμφωνημένων οροσήμων και στόχων

Μέσω του ΣΔΕ κατανέμονται αρμοδιότητες και ευθύνες σε άλλους Φορείς/Αρχές σχετικά τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την εφαρμογή και τον έλεγχο των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης. Οι Φορείς/Αρχές που επιφορτίζονται με τις αρμοδιότητες αυτές είναι οι εξής:

- Οι Φορείς Υλοποίησης (ΦΥ), οι οποίοι αναλαμβάνουν τη διαχείριση και την εφαρμογή των εγκεκριμένων έργων.
- Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης (ΕΥΣΤΑ), η οποία είναι ο κύριος εθνικός φορέας που είναι επιφορτισμένος με τον συνολικό συντονισμό και την παρακολούθηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- Τα εμπλεκόμενα υπουργεία, τα οποία θα συντάξουν και θα υποβάλουν προτάσεις για μεταρρυθμίσεις και επενδυτικά σχέδια που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- Την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ), η οποία θα διενεργήσει τους ελέγχους προκειμένου να παράσχει διαβεβαίωση ως προς την επίτευξη των ορόσημων/ στόχων και την αποτελεσματική λειτουργία του ΣΔΕ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Άλλοι Εμπλεκόμενοι Εθνικοί Φορείς

Εκτός του πλαισίου του ΣΔΕ εμπλέκονται εθνικοί δημοσιονομικοί μηχανισμοί ελέγχου που δημιουργήθηκαν για τη διαφύλαξη των οικονομικών συμφερόντων σύμφωνα με την αρχή της δημοσιονομικής διαχείρισης.

Οι εθνικοί δημοσιονομικοί μηχανισμοί ελέγχου είναι οι εξής:

- Το Δημόσιο Λογιστικό (Νόμος 4270/2014) που ευθυγραμμίζει την εθνική νομοθεσία με τις γενικές απαιτήσεις του πλαισίου οικονομικής εποπτείας της ΕΕ
- Το πλαίσιο για τις Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (Νόμος 4412/2016) όπως ισχύει
- Το μηχανισμό ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων (Νόμος 4152/2013)
- Τη διαχείριση των καταγγελιών που προβλέπονται στον Νόμο 4622/2019

Οι υφιστάμενοι μηχανισμοί έχουν ξεκινήσει να εφαρμόζονται στους αρμόδιους κατά περίπτωση Φορείς. Αναλυτικότερα:

- **Η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών (ΓΔΟΥ)**

Οι ΓΔΟΥ είναι εγκατεστημένες σε όλα τα Υπουργεία και διασφαλίζουν τα οικονομικά συμφέροντα της χώρας, ενώ εκτελούν καθολικό έλεγχο νομιμότητας και κανονικότητας κατά τη διαδικασία δημιουργίας δαπανών. Όσον αφορά τον νόμο για το Δημόσιο Λογιστικό, αυτός θέτει το δημοσιονομικό πλαίσιο του κράτους και υιοθετήθηκε από τα κράτη μέλη κατόπιν σχετικής οδηγίας. Το ΓΔΟΥ είναι επιπλέον αρμόδια για τη συνολική χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και για την εκτέλεση του προϋπολογισμού, την παροχή ακριβών πληροφοριών σχετικά με τον προϋπολογισμό του υπουργείου στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (ΓΛΚ) του Υπουργείου Οικονομικών είναι υπεύθυνη για τη δημοσιονομική πειθαρχία όλων των οργανισμών της Γενικής Κυβέρνησης που βρίσκονται υπό την εποπτεία του και για την έγκαιρη και ακριβή αναφορά στο ΓΛΚ των δημοσιονομικών δεδομένων τους. Τέλος, πιστοποιεί, μεταξύ άλλων, τη νομιμότητα, την κανονικότητα και την ουσιαστική ισχύ

των μελλοντικών δαπανών και διασφαλίζει τη προστασία των οικονομικών συμφερόντων του Κράτους¹²³.

- **Η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων - ΕΣΠΑ (ΓΔΔΕ)** ως υπεύθυνη για την εγγραφή, την εποπτεία, τον συντονισμό και την εκτέλεση των Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων.

- **Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού (ΓΓΣ)**

Κατέχει συντονιστικό ρόλο στην εφαρμογή των πολιτικών οικονομικής ανάπτυξης της Γενικής Κυβέρνησης. Με τον νόμο 4622/2019 στο πλαίσιο του «Ελλάδα 2.0» παρακολουθεί την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και ενημερώνει την ΕΥΣΤΑ μέσω τακτικών και/ή έκτακτων αναφορών.¹²⁴

- **Το Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΣ)** ως ανώτατο χρηματοπιστωτικό δικαστήριο σε συνεργασία με το ελεγκτικό ίδρυμα που διαθέτει προσφέρουν συμβουλευτικές και ελεγκτικές αρμοδιότητες σχετικά με τον έλεγχο των δαπανών του κράτους και των τοπικών υπηρεσιών ή άλλων φορέων που υπόκεινται στον έλεγχό του με ειδικούς νόμους, συμβάσεις ελέγχου μεγάλης οικονομικής αξίας που συνάπτονται από το κράτος ή νομικό πρόσωπο ή ισοδύναμο με το κράτος και έλεγχο των λογαριασμών δημοσίων υπόλογων και τοπικών κυβερνητικών φορέων¹²⁵.

- **Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ)**

Με τον 4622/2019 η αρχή ορίζεται ως η Ελληνική Υπηρεσία Συντονισμού Καταπολέμησης της Απάτης (AFCOS) και διασφαλίζει τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF). Στην ουσία δέχεται και εξετάζει καταγγελίες σχετικά με την καταπολέμηση της απάτης στα Διαρθρωτικά Ταμεία.

- **Η Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων (ΚΕΜΚΕ)**

---

¹²³ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων, σελ. 792, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

¹²⁴ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων, σελ. 72, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

¹²⁵ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 792.

Η ΚΕΜΚΕ επιβλέπει και παρακολουθεί την πρόοδο όλων των υποθέσεων κρατικών ενισχύσεων και συντονίζει θέματα σε εθνικό επίπεδο, συμμετέχοντας στη διαμόρφωση πολιτικής για τις κρατικές ενισχύσεις και διασφαλίζοντας τη συμβατότητά της με το δίκαιο της ΕΕ¹²⁶.

- **Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ)**

Η αρχή έχει αναλάβει επίλυση διαφορών που προκύπτουν κατά τη φάση που προηγείται της σύναψης συμβάσεων για δημόσια έργα, προμήθειες και υπηρεσίες, μετά την κατάθεση προκαταρκτικής έφεσης.

5.5.2 Το Πληροφοριακό Σύστημα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΠΣ ΤΑΑ) και ο Ιστότοπος της ΕΥΣΤΑ

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης έχει δημιουργηθεί το Πληροφοριακό Σύστημα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την υλοποίηση, παρακολούθηση και έλεγχο των δράσεων και των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης. Το Πληροφοριακό Σύστημα αναπτύσσεται στην υπάρχουσα πλατφόρμα του ΟΠΣ «ΕΣΠΑ» του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και το διαχειρίζονται τα αρμόδια Υπουργεία και οι αρμόδιοι Φορείς.

Το Πληροφοριακό Σύστημα αποτελεί ένα εργαλείο για τη καταχώρηση των στοιχείων των έργων και την αποτελεσματική διαχείριση τους με στόχο να διασφαλιστεί η αξιοπιστία των καταχωρημένων δεδομένων και η διαφάνεια. Επιπλέον, υποστηρίζει τις διαδικασίες του ΣΔΕ για παρακολούθηση, επαληθεύσεις και ελέγχου και περιλαμβάνει όλες τις τυποποιημένες κατηγορίες δεδομένων που προβλέπονται στο άρθρο 22 του Κανονισμού για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Πρόκειται για τα δεδομένα εφαρμογής που

---

¹²⁶ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 793.

υποστηρίζουν την οικονομική διαχείριση και εφαρμογή οροσήμων και στόχων, καθώς και τα δεδομένα για τους τελικούς παραλήπτες κονδυλίων, ενώ παράγει τις απαραίτητες αναφορές¹²⁷.

Το ΠΣ του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα είναι διαλειτουργικό με άλλα ΠΣ του Δημόσιου Τομέα, όπως το Σύστημα ΠΔΕ (e-pde), τα ΠΣ για τις Κρατικές Ενισχύσεις, το Εθνικό Σύστημα Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), την Πύλη Διαφάνειας ΔΙΑΥΓΕΙΑ και τα ΠΣ των ΦΥ. Η διαλειτουργικότητα των ΠΣ θα παρέχει μέγιστο συντονισμό με άλλους εμπλεκόμενους φορείς, θα μειώσει το διοικητικό φόρτο και θα εξασφαλίσει μεγαλύτερη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στη διαδικασία διαχείρισης και ελέγχου. Επίσης, είναι προσβάσιμο από όλα τα εμπλεκόμενα κοινοτικά όργανα (Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, OLAF και το Γραφείο του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα), καθώς και στην ΕΔΕΛ.¹²⁸

Η ΕΥΣΤΑ θα χρησιμοποιεί τον ιστότοπο αυτό, όπου θα μπορεί να καταχωρεί κάθε πληροφορία που σχετίζεται με τη περιγραφή των έργων, των σχετικών εγγράφων, ενημερώσεων προόδου πληροφοριών σχετικά με το νομικό πλαίσιο για την υποβολή των σχετικών εγγράφων και δελτίων των έργων¹²⁹. Με αυτό το τρόπο επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι όλα τα εμπλεκόμενα μέρη έχουν τις απαραίτητες πληροφορίες για την εκτέλεση των καθηκόντων του, ενώ παράλληλα θα διασφαλιστεί υψηλό επίπεδο διαφάνειας για το ΣΔΕ¹³⁰.

---

¹²⁷ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), “Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων”, σελ. 810, https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

¹²⁸ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων, σελ. 811, https://greece20.gov.gr/wpcontent/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

¹²⁹ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 811.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Σχέδια για την Ανάκαμψη και την Ανθεκτικότητα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

6.1 Αιτούμενα και διαθέσιμα ποσά

Σύμφωνα με στοιχεία της Επιτροπής μέχρι στιγμής 24 κράτη μέλη έχουν υποβάλλει τα εθνικά τους σχέδια για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα. Συγκεκριμένα τα κράτη αυτά είναι το Βέλγιο, η Τσεχία, η Δανία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Γαλλία, η Κροατία, η Ιταλία, η Ιρλανδία, η Κύπρος, Λετονία, η Λιθουανία, η Λουξεμβούργο, η Ουγγαρία, η Αυστρία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβενία, η Σλοβακία, η Φινλανδία και η Σουηδία και η Βουλγαρία.

Σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα, όλες οι χώρες που έχουν υποβάλλει τα σχέδιά τους μέχρι στιγμής ζήτησαν το εκτιμώμενο πλήρες ποσό των επιχορηγήσεων ή μεγαλύτερο ποσό με εξαίρεση τη Σουηδία και τη Λετονία. Το 70% των επιχορηγήσεων θα δεσμευτεί για τα έτη 2021-2022 λαμβάνοντας υπόψη την ανεργία κάθε κράτους το 2015-2019, το αντίστροφο κατά κεφαλήν ΑΕΠ και το μερίδιο του πληθυσμού. Το υπόλοιπο 30% θα δεσμευτεί πλήρως μέχρι τα τέλη του 2023 με βάση τη μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά τη διάρκεια του 2020, τη συνολική μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά την περίοδο 2020-2021, το αντίστροφο κατά κεφαλήν ΑΕΠ και το μερίδιο πληθυσμού.

Μέχρι στιγμής επτά χώρες έχουν ζητήσει δάνεια. Από αυτές τις επτά χώρες, η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ρουμανία έχουν ζητήσει το πλήρες ποσό των δανείων που έχουν στη διάθεσή τους, ενώ η Κύπρος, η Πολωνία, η Πορτογαλία και η Σλοβενία έχουν ζητήσει μεταξύ 16% και 37% των δανείων που έχουν στη διάθεσή τους. Τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν δάνεια μέχρι τις 31 Αυγούστου 2023 σύμφωνα με όσα προβλέπει το άρθρο 14 του Κανονισμού για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Οι συγκεκριμένες εκτιμήσεις βασίζονται στις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2021, ενώ τα τελικά ποσά θα υπολογιστούν έως τις 30 Ιουνίου 2022 χρησιμοποιώντας τα πραγματικά δεδομένα του ΑΕΠ.

Member State	(A) Amounts requested(*)		(B) Pre-financing (13% of A)	(C) Pre-financing (B) as a ratio to 2021 GDP(**)	(D) Maximum financial allocation: - Max total grants €312,5 billion in 2018 prices - Max total loans €360 billion in 2018 prices	
	Grants	Loan			Max grants per Member State in current prices (***)	Max loans per Member State in current prices (****)
Belgium	Max	0	€767 Mn	0,16%	€5.9 Bn	€32.8 Bn
Bulgaria	-	-	-	-	€6.3 Bn	€4.2 Bn
Czechia	Max	0	€923 Mn	0,40%	€7.1 Bn	€14.3 Bn
Denmark	Max	0	€208 Mn	0,06%	€1.6 Bn	€21.9 Bn
Germany	Max	0	€3328 Mn	0,10%	€25.6 Bn	€240.9 Bn
Estonia	-	-	-	-	€1.0 Bn	€1.9 Bn
Ireland	Max	0	€130 Mn	0,03%	€1.0 Bn	€18.7 Bn
Greece	Max	Max	€3926 Mn	2,28%	€17.8 Bn	€12.4 Bn
Spain	Max	0	€9035 Mn	0,75%	€69.5 Bn	€84.8 Bn
France	Max	0	€5122 Mn	0,21%	€39.4 Bn	€168.4 Bn
Croatia	Max	0	€819 Mn	1,56%	€6.3 Bn	€3.7 Bn
Italy	Max	Max	€24921 Mn	1,44%	€68.9 Bn	€122.8 Bn
Cyprus	Max	€227 Mn	€159.51 Mn	0,73%	€1.0 Bn	€1.5 Bn
Latvia	€1.8 Bn	0	€234 Mn	0,75%	€2.0 Bn	€2.0 Bn
Lithuania	Max	0	€286 Mn	0,56%	€2.2 Bn	€3.2 Bn
Luxembourg	Max	0	€13 Mn	0,02%	€0.1 Bn	€2.7 Bn
Hungary	Max	0	€93 Mn	0,65%	€7.2 Bn	€9.7 Bn
Malta	NA		NA	NA	€0.3 Bn	€0.9 Bn
Netherlands	NA		NA	NA	€6.0 Bn	€55.3 Bn
Austria	Max	0	€455 Mn	0,12%	€3.5 Bn	€27.2 Bn
Poland	Max	€12.1 Bn	€4680 Mn	0,86%	€23.9 Bn	€34.8 Bn
Portugal	Max	€2.7 Bn	€2158 Mn	1,01%	€13.9 Bn	€14.2 Bn
Romania	Max	Max	€3796 Mn	1,63%	€14.2 Bn	€15.0 Bn
Slovenia	Max	€700 Bn	€325 Mn	0,66%	€1.8 Bn	€3.2 Bn
Slovakia	Max	0	€819 Mn	0,84%	€6.3 Bn	€6.3 Bn
Finland	Max	0	€273 Mn	0,11%	€2.1 Bn	€16.4 Bn
Sweden	€3.2 Bn	0	€416 Mn	0,08%	€3.3 Bn	€33.2 Bn
Total	€324.3 Bn	€165.9 Bn	€62.4 Bn	-	€338.2 Bn	€952.4 Bn

Πίνακας 16: Συνολικά ποσά που έχουν αιτηθεί τα κράτη μέλη Πηγή: [Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#)

6.2 Κατηγοριοποίηση των επενδύσεων

6.2.1 Ψηφιακή και Πράσινη μετάβαση

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σκόπιμο θα ήταν να εξεταστούν οι πρωτεύοντες στόχοι που θέτει κάθε εθνικό σχέδιο ανάκαμψης, εφόσον έχει ήδη αναλυθεί η διανομή των πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης. Βασικότεροι πυλώνες του Ταμείου είναι η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση που πρέπει να επιτευχθεί από τα κράτη μέλη σε ποσοστό που αγγίζει τουλάχιστον το 37% και το 20% αντίστοιχα.

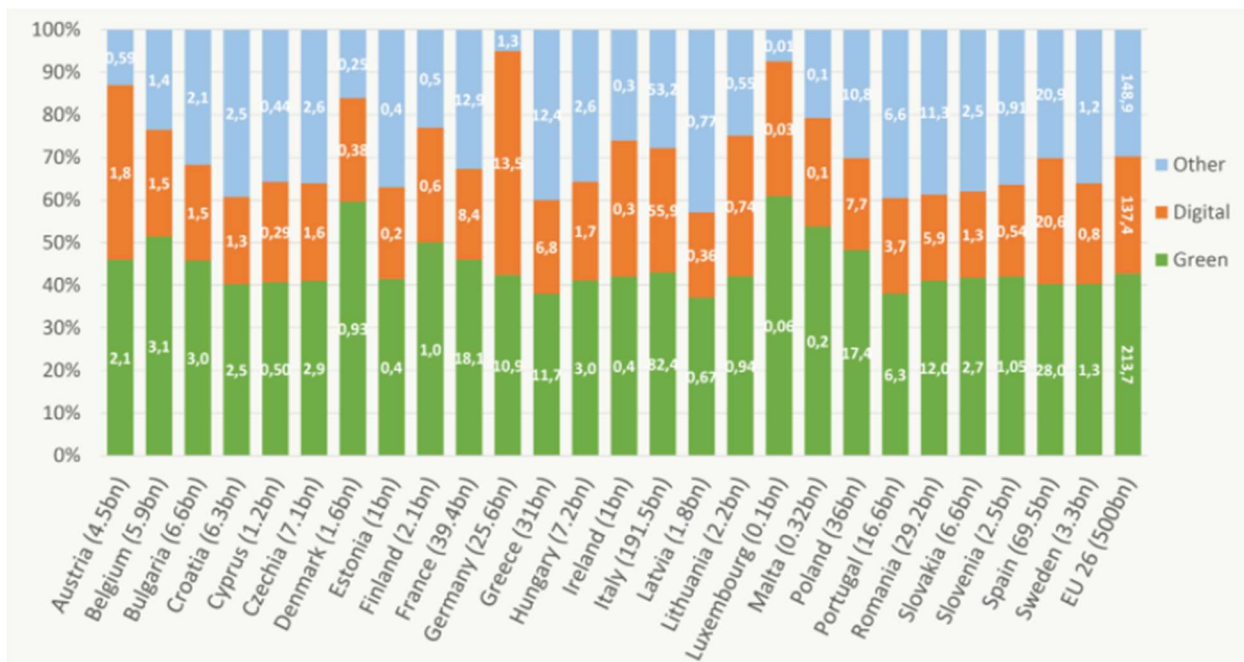
Η πρόεδρος της Επιτροπής στην ομιλία της στην Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 8 Ιουνίου 2021 τόνισε πως τα κράτη μέλη πρόκειται να επενδύσουν μέσω των εθνικών σχεδίων περίπου 50 δισεκατομμύρια ευρώ στην καθαρή ενέργεια, όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και το πράσινο υδρογόνο. Επιπλέον 50 δισ. ευρώ προορίζονται για την ανακαίνιση κάθε είδους κτιριακών εγκαταστάσεων, ενώ τουλάχιστον 85 δισεκατομμύρια ευρώ θα χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση των βιώσιμων μεταφορών, όπως ψηφιακές σιδηροδρομικές υποδομές ή οι σταθμοί φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

Τέλος, όλα τα κράτη μέλη θα επενδύσουν στη ψηφιοποίηση σε ποσοστό μεγαλύτερο του ελάχιστου 20% που προβλέπει ο Κανονισμός, ιδίως σε διασυνοριακούς διαδρόμους 5G, στην ανάπτυξη ευρυζωνικής σύνδεσης σε αγροτικές περιοχές και στη ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών και ανάπτυξη της επόμενης γενιάς μικροεπεξεργαστών¹³¹.

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Bruegel παρατηρούνται διαφορές μεταξύ των κρατών μελών ως προς το ύψος των δαπανών που έχουν σχεδιαστεί για τη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Τα κράτη που λαμβάνουν μικρότερα ποσά από το Ταμείο Ανάκαμψης ως μερίδιο του ΑΕΠ, όπως η Γερμανία, το Λουξεμβούργο και η Δανία φαίνεται να επενδύουν περισσότερο στη πράσινη και ψηφιακή ανάπτυξη σε σύγκριση με τις χώρες που λαμβάνουν μεγαλύτερα ποσά και επενδύουν περισσότερο σε άλλους τομείς.

---

¹³¹ Βλ. European Commission (2021), “Speech by President von der Leyen at the European Parliament Plenary on the European Parliament's scrutiny on the ongoing assessment by the Commission and the Council of the national recovery and resilience plans”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_21_2887 (Τελευταία Πρόσβαση: 19/04/2022).

Σχήμα 2: Συνολική κατανομή πόρων στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης Σημείωση: οι αριθμοί σε αγκύλες μετά τα ονόματα των χωρών υποδεικνύουν το συνολικό ποσό € του σχεδίου που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης, ενώ οι αριθμοί πάνω από τις γραμμές δείχνουν την αξία € των στοιχείων (σε δισεκατομμύρια). Για την Ιταλία, περιλαμβάνονται τόσο οι επιχορηγήσεις όσο και τα δάνεια RRF. Υπάρχει κάποια επικάλυψη μεταξύ των πράσινων και των ψηφιακών δαπανών, αλλά το επίπεδο λεπτομέρειας στα περισσότερα εθνικά σχέδια δεν μας επιτρέπει να λογοδοτήσουμε σωστά αυτές τις επικαλύψεις. Αυτό το σχήμα αναφέρει τους πράσινους και ψηφιακούς αριθμούς της επικεφαλίδας και δεν λαμβάνει υπόψη τις επικαλύψεις τους Πηγή: [Bruegel](#)

6.2.2 Κατηγοριοποίηση των επενδύσεων σύμφωνα με τους έξι πυλώνες

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στοχεύει σε τομείς πολιτικής με ευρωπαϊκή σημασία, οι οποίοι διαρθρώνονται σε έξι πυλώνες σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού ως εξής:

- πράσινη μετάβαση
- ψηφιακός μετασχηματισμός
- έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα
- έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜΜΕ
- κοινωνική και εδαφική συνοχή
- υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις
- πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες

Τα ποσά που διατίθενται από κάθε κράτος μέλος σε επενδύσεις για την επίτευξη των στόχων αυτών, έχουν συγκεντρωθεί και απεικονιστεί στην έρευνα του Ινστιτούτου Bruegel. Το Ινστιτούτο σημειώνει πως το βασικό πρόβλημα με την ταξινόμηση που ακολουθεί είναι ότι πολλοί πυλώνες αλληλοεπικαλύπτονται. Παραδείγματος χάριν, όπως εξηγεί η «απανθρακοποίηση της βιομηχανίας» προωθεί την πράσινη μετάβαση (1ος πυλώνας) και τη βιώσιμη ανάπτυξη (3ος πυλώνας). Η «Παροχή ψηφιακού εξοπλισμού για εκπαιδευτικούς» υποστηρίζει τον ψηφιακό μετασχηματισμό (2ος πυλώνας) και την εκπαιδευτική πολιτική (6ος πυλώνας). Είναι επίσης δύσκολο να κατηγοριοποιηθεί κάποιο πρόγραμμα που στοχεύει στην επιδότηση για τις προσλήψεις ατόμων με αναπηρία, για παράδειγμα, επειδή θα

μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς (3ος πυλώνας) ή κοινωνική συνοχή (4ος πυλώνας) ή ακόμη και ως κοινωνική ανθεκτικότητα (5ος πυλώνας) . Επιπλέον, ορισμένα από τα έργα προωθούν τόσο την πράσινη μετάβαση όσο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, όπως η «υποστήριξη της αεροναυπηγικής βιομηχανίας», αν και το πλήρες ποσό μιας συγκεκριμένης κατηγορίας ή υποκατηγορίας δεν είναι πράσινο ή ψηφιακό. Για τα περισσότερα επενδυτικά στοιχεία, τα πράσινα και τα ψηφιακά στοιχεία είναι μόνο μερικά.

	1	1&2	1&3	1&4	1&5	1&6	2	2&2	2&3	2&4	2&5	2&6	3	3&4	3&5	3&6	4	4&4
Belgium	2.66		0.92				1.09		0.12		0.08		0.54					0.40
Cyprus	0.09		0.36				0.09						0.43					
Denmark	1.30		0.13				0.09											
France	7.97		12.22				5.20		0.52				3.74					2.63
Germany	2.52		8.74				2.80		3.14		7.29	1.44						0.50
Greece	1.19	0.30	4.04		1.60		1.77		1.18	0.22	0.38	1.63	2.57	0.17	0.31	0.37		0.41
Hungary	1.18		1.81						0.81		2.53	0.66						0.22
Italy	54.88	3.71	18.62		6.00		14.76		18.46		13.91	2.90	15.67	4.41	0.52	1.20		10.92
Luxembourg	0.04								0.00		0.02		0.01					0.02
Poland	20.63						4.90						4.70					
Portugal	1.58		2.09		0.39		2.46						3.60					0.83
Slovakia	1.13		1.17				1.10	0.00	0.02		0.04		0.73		0.26			
Slovenia		0.09	0.84		0.36	0.01	0.20				0.08	0.07	0.26			0.14		0.18
Spain	10.55	2.42	17.92	0.30			9.72				4.32	3.59	9.55					2.69
EU total	105.71	6.51	68.87	0.30	8.35	0.01	44.17	0.00	24.24	0.22	28.65	10.29	41.80	4.58	1.08	1.72	18.82	0.30

Note: Definitions of the categories: 1) green transition; 2) digital transformation; 3) smart, sustainable and inclusive growth; 4) social and territorial cohesion; 5) health, and economic, social and institutional resilience; 6) policies for the next generation. We selected one or two main pillars for each spending item and thus two numbers are indicated when we selected two pillars. U refers to 'uncategorised'.

Πίνακας 17: Ποσά που διατίθενται για τους έξι πυλώνες που θεσπίζονται από τον Κανονισμό για την ίδρυση του Ταμείου Ανάκαμψης (δισ. ευρώ) Πηγή: [Bruegel](#)

6.3 Κατηγοριοποίηση των επενδύσεων σύμφωνα με τους εμβληματικούς τομείς που ορίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προτρέψει τα κράτη μέλη να καταρτίσουν σχέδια με έμφαση σε εμβληματικές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που θα ενισχύσουν τη ψηφιακή οικονομία και τις ευρυζωνικές υποδομές, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας.

- Ανάπτυξη ταχέων ευρυζωνικών υπηρεσιών σε όλες τις περιφέρειες και τα νοικοκυριά, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων οπτικών ινών και 5G (Power Up)
- Εκσυγχρονισμός και ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και των δημόσιων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών συστημάτων και των συστημάτων υγείας (Modernise)
- Αύξηση των ευρωπαϊκών βιομηχανικών ικανοτήτων cloud δεδομένων και ανάπτυξη των πλέον ισχυρών, πρωτοπόρων και βιώσιμων επεξεργαστών (Scale Up)
- Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων (Reskill and Upskill)
- Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων (Recharge and Refuel)
- Προώθηση ανθεκτικών καθαρών τεχνολογιών για την επιτάχυνση της χρήσης βιώσιμων, προσβάσιμων και «έξυπνων» μεταφορών, σταθμών φόρτισης και ανεφοδιασμού και επέκτασης των δημόσιων μεταφορών (Connect)

Το Ινστιτούτο Bruegel προσθέτει 3 ακόμη κατηγορίες, διότι η ταξινόμηση δεν περιλαμβάνει όλους τους πράσινους και ψηφιακούς στόχους και δεν διαθέτει όλους τους μη πράσινους και μη ψηφιακούς στόχους όπως στη περίπτωση της κοινωνικής ένταξης ή της έρευνας. Στις προαναφερθείσες 7 κατηγορίες ο βαθμός επικάλυψης τους είναι μικρός, ώστε κάθε αποτέλεσμα να μπορεί να κατηγοριοποιηθεί ξεχωριστά διατηρώντας ένα καλό επίπεδο βεβαιότητας του αποτελέσματος. Οι 3 πρόσθετες κατηγορίες είναι οι εξής:

- Άλλες πράσινες
- Άλλες ψηφιακές
- Χωρίς κατηγορία

	1.Power up	2.Renovate	3.Recharge and refuel	4.Connect	5.Modernise	6.Scale-Up	7.Reskill and upskill	8.Other green	9.Other digital	Uncategorised
Belgium	0.61	1.07	0.88	0.18	0.59		0.70			1.90
Cyprus	0.36		0.09	0.05	0.13		0.09			0.51
Denmark	0.39	0.83	0.22	0.01	0.07	0.01	0.00			0.03
France	3.68	7.33	6.78	0.24	3.01	1.80	8.08	2.29	0.39	8.05
Germany	3.32	2.52	5.93	2.20	7.89	0.75	1.47		1.90	1.98
Greece	1.83	2.82	1.05	0.58	2.73	0.06	2.41			6.70
Hungary	1.05		1.81		0.07		1.47			2.81
Italy	15.07	19.42	35.44	12.73	12.43	1.00	20.07	18.17	0.50	56.67
Luxembourg		0.02	0.03	0.01	0.00	0.01	0.01	0.01		0.00
Poland	13.49		7.30	4.90	4.54	0.25	1.41			4.08
Portugal	1.23	0.61	0.97		0.98		1.88	1.26	0.92	8.80
Slovakia	0.75	0.74	0.80	0.04	1.12		1.62			1.48
Slovenia	0.30	0.09	0.29	0.05	0.25		0.13			1.44
Spain	4.72	6.82	13.20	10.64	5.38		7.32			21.44
EU total	46.79	42.27	74.79	31.64	39.21	3.88	46.65	21.72	3.70	115.89

Πίνακας 18: Ποσά για την υλοποίηση των σχεδίων ανάκαμψης σύμφωνα με τους εμβληματικούς τομείς που θεσπίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (δισ. ευρώ) Πηγή: [Bruegel](#)

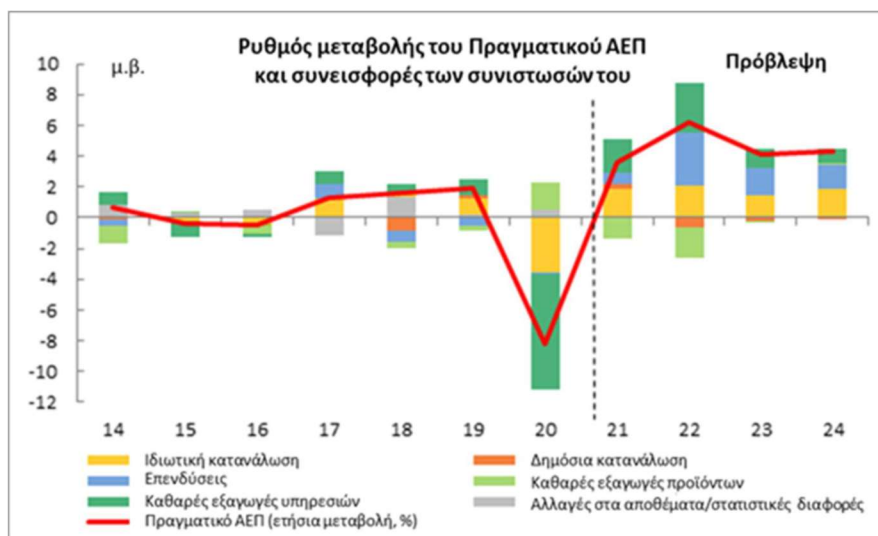
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Εκτιμήσεις και προβλέψεις για την αποτελεσματικότητα του Ταμείου Ανάκαμψης σε Ελλάδα και ΕΕ

7.1 Η επίδραση του Ταμείου Ανάκαμψης στην Ελλάδα

Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ελλάδας αποτελείται από 106 επενδυτικά μέτρα και 68 μεταρρυθμίσεις. Για την επίτευξη των στόχων που ορίζει η ΕΕ προβλέπεται διατεθούν 17,77 δισ. ευρώ σε επιχορηγήσεις και 12,73 δισ. ευρώ σε δάνεια. Το σχέδιο θα υποστηρίξει τους κλιματικούς στόχους σε ποσοστό 37,5% και το 23,3% του σχεδίου θα προωθήσει την ψηφιακή μετάβαση.

Μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα 2020-2026

Σχήμα 3: Συνολική επίδραση του σχεδίου Πηγή: [“Ελλάδα 2.0” Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας](#)

Σύμφωνα με την Έκθεση του σχεδίου «Ελλάδα 2.0» προβλέπεται μεσοπρόθεσμα το πραγματικό ΑΕΠ της Ελλάδας να αυξηθεί τη περίοδο 2022-2024 κατά μέσο όρο 1,3 ποσοστιαίες μονάδες.

Για το 2022 το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να ανέλθει στο 6,2%. Η συμβολή του εθνικού σχεδίου αναμένεται να αυξήσει τη συνολική ζήτηση. Η ιδιωτική κατανάλωση και η εγχώρια προβλέπεται να προσθέσει 4,9 ποσοστιαίες μονάδες στην αύξηση του ΑΕΠ, ενώ η δημόσια κατανάλωση αναμένεται να μειωθεί σε σύγκριση με το 2021 λόγω των επιδράσεων βάσης (base effects) από τις υψηλές κυβερνητικές δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν το 2021 για την αντιμετώπιση της πανδημίας (-3,0%).

Παράλληλα, αναμένεται να αυξηθεί η απασχόληση κατά 2,3%, λόγω της αύξησης των θέσεων εργασίας σε ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, ενώ η ανεργία θα κυμαίνεται στα επίπεδα που ίσχυαν πριν τη πανδημία του κορωνοϊού. Όσον αφορά τη συμβολή του εξωτερικού τομέα στο ΑΕΠ προβλέπεται τα έσοδα από τον τουρισμό να αγγίξουν το 80% αυτών του 2019, ενώ προβλέπεται αύξηση και στις καθαρές εξαγωγές. Αξιοσημείωτη είναι, τέλος, η πρόβλεψη για αύξηση του πληθωρισμού εξαιτίας της αύξησης της ζήτησης βάσει του ΕνΔΤΚ.

Η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας από το 2023 και μετά αναμένεται να είναι σταθερή με το ΑΕΠ να έχει μειωμένο ρυθμό ανάπτυξης, λόγω του ότι αναμένεται να ανακτήσει το ποσό των ζημιών που υπέστη από τις συνέπειες της πανδημίας. Το 2023 και 2024 το ποσοστό του ΑΕΠ προβλέπεται να υπερβεί το 4% στηριζόμενο κυρίως στην αύξηση της εγχώριας ζήτησης, των επενδύσεων και της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Μακροπρόθεσμα αποτελέσματα

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά ότι το ΑΕΠ της Ελλάδας με την εφαρμογή του εθνικού σχεδίου για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα θα αυξηθεί κατά 2,1% σε 3,3% έως το 2026. Αυτή η τόνωση της οικονομίας δύναται να δημιουργήσει έως 62.000 νέες θέσεις εργασίας. Η Ελλάδα, επίσης, μπορεί να επωφεληθεί σημαντικά από δευτερογενείς συνέπειες, που προκύπτουν από τα Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας άλλων κρατών μελών, για παράδειγμα μέσω των εξαγωγών. Αυτές οι δευτερογενείς επιπτώσεις αντιστοιχούν σε 0,3 ποσοστιαίες μονάδες του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος το 2026, καταδεικνύοντας την αποτελεσματικότητα της συντονισμένης δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο¹³².

---

¹³² Βλ. European Commission (2021), “Greece’s recovery and resilience plan”
<https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/greece->

Τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα του εθνικού σχεδίου στην ελληνική οικονομία εξετάζονται, επίσης, από τη Τράπεζα της Ελλάδος σύμφωνα με το υπόδειγμα Γενικής Ισορροπίας (Dynamic Stochastic General Equilibrium model - DSGE) και από το Συμβούλιο Οικονομικών Εμπειρογνομώνων με τη χρήση του μακροοικονομικού υποδείγματος (QUEST) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η έκθεση του σχεδίου «Ελλάδα 2.0» παρουσιάζει τα αποτελέσματα και των δύο αναλύσεων, τα αποτελέσματα των οποίων βρίσκονται σε συμφωνία.

Η Τράπεζα της Ελλάδος διαχωρίζει τα αποτελέσματα του Σχεδίου σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη αφορά την επίδραση των δανείων και των επιχορηγήσεων στην οικονομία και η δεύτερη την επίδραση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Τα δάνεια και οι επιχορηγήσεις συνεισφέρουν στην προσωρινή επέκταση της οικονομίας για την ανάκαμψη από τη πανδημία του κορωνοϊού, ενώ οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις θα θέσουν τις βάσεις για μια συνεχώς παραγωγική οικονομία. Συγκεκριμένα, η οικονομική ανάκαμψη ως αποτέλεσμα της απορρόφησης των επιχορηγήσεων και των δανείων προβλέπεται ως το 2026 να αυξήσει το ποσοστό του πραγματικού ΑΕΠ περίπου 4,3%, ενώ ο μέσος όρος του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης για τη περίοδο 2021-2026 υπολογίζεται περίπου 0,7 ποσοστιαίες μονάδες.

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αναμένεται να συμβάλλουν στην άνοδο του πραγματικού ΑΕΠ κατά 0,45 ποσοστιαίες μονάδες για τη περίοδο 2021-2026. Μακροπρόθεσμα με χρονικό ορίζοντα εικοσαετίας αναμένεται τα επίπεδα του πραγματικού προϊόντος, της ιδιωτικής επένδυσης και της απασχόλησης κατά 6%, 8,5% και 4%, αντίστοιχα¹³³. Η διατήρηση, μάλιστα, των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων μακροπρόθεσμα θα μπορούσε να οδηγήσει σε αύξηση του ΑΕΠ κατά 6,5% έως το 2040 σε σύγκριση με τα επίπεδα πριν την εφαρμογή του μηχανισμού, καθώς θα ενισχύονταν η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και η ικανότητα του ιδιωτικού τομέα να στηρίζει την ανάπτυξη σε βάθος χρόνου μέσω νέων παραγωγικών επενδυτικών σχεδίων και νέων θέσεων εργασίας. Τέλος, σύμφωνα με όσα παρουσιάζονται στην έκθεση του σχεδίου οι μεταρρυθμίσεις θα συμβάλλουν στην αύξηση των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά περίπου 2,5 ποσοστιαίες μονάδες μακροπρόθεσμα.

[recovery-and-resilience-plan_en#:~:text=The%20plan%20will%20lift%20Greece's,States%2C%20for%20instance%20through%20exports.](#) (Τελευταία Πρόσβαση: 23/12/2022).

¹³³ Βλ. Miliaropoulos D., Papageorgiou D., Vasardani M., Vourvachaki E. (2021), “The Impact of the Recovery and Resilience Facility on the Greek Economy”, Bank of Greece, σελ. 8 <https://www2.aueb.gr/conferences/Crete2021/Slides/PapageorgiouD.pdf> (Τελευταία Πρόσβαση: 04/01/2022).

Επιπλέον, η ΤτΕ διενήργησε μια επιπλέον άσκηση με στόχο τη ποσοτικοποίηση των αποτελεσμάτων της ψηφιοποίησης του δημοσίου τομέα, καθώς αυτή θα οδηγήσει σε ανακατανομή της εργασίας με πιο παραγωγικό τρόπο που απέχει από τον έως τώρα γραφειοκρατικό τρόπο λειτουργίας του. Βασικό συμπέρασμα της άσκησης πως οι εκτιμήσεις πρόκειται να οδηγήσουν σε αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,9% μακροπρόθεσμα, ενώ τα συνολικά οφέλη εκτιμώνται άνω του 10%.

Τέλος, οι εκτιμήσεις της ΤτΕ για το μέγεθος της επίδρασης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που συμπεριλαμβάνονται στο Σχέδιο, θα πρέπει να θεωρηθούν ως ένα κατώτατο όριο για την πραγματική επίδραση του Σχεδίου στην ελληνική οικονομία¹³⁴.

---

¹³⁴ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία (2021), “Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων”, σελ. 837, , https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022).

Μεταβλητή	2021	2022	2023	2024	2025	2026	10 έτη	20 έτη
Πραγματικό ΑΕΠ	1,61	3,98	4,78	5,55	6,27	6,90	7,00	6,55
Ιδιωτικές Επενδύσεις	7,18	13,32	17,70	20,35	21,15	19,75	8,70	4,77
Απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα	1,24	2,26	2,70	3,16	3,58	3,93	3,92	3,65
Φορολογικά έσοδα/ ΑΕΠ	1,09	1,74	2,09	2,38	2,62	2,80	2,56	2,80

Πίνακας 19: Η συνολική επίδραση του Εθνικού Σχεδίου «Ελλάδα 2.0» Σημείωση: Όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας με εξαίρεση τον λόγο του κρατικού προϋπολογισμού προς το ΑΕΠ και του εμπορικού ισοζυγίου προς το ΑΕΠ, όπου οι μεταβολές εκφράζονται σε ποσοστιαίες μονάδες Πηγή: [“Ελλάδα 2.0” Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας](#)

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από το Συμβούλιο Οικονομικών Συμβούλων (ΣΟΕ) προκύπτει ότι από τη συνολική εφαρμογή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας το πραγματικό ΑΕΠ μακροπρόθεσμα μέχρι το 2026 δύναται να αυξηθεί κατά 7,3%. Για τη χρονική περίοδο 2021-2026 κατά μέσο όρο η θετική συμβολή στο ΑΕΠ υπολογίζεται ως 1,2 ποσοστιαίες μονάδες. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με όσα παραθέτονται στην έκθεση του σχεδίου συνολικά η συνολική επίδραση του σχεδίου μετά από 6 χρόνια, αναμένεται να αυξήσει την απασχόληση κατά 2,64%, ενώ ο λόγος προϋπολογισμού προς ΑΕΠ της κυβέρνησης αναμένεται να βελτιωθεί κατά 1,62 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ η αυξημένη εξωτερική ανταγωνιστικότητα της οικονομίας αναμένεται να αυξήσει τις εξαγωγές κατά 8,29% και να βελτιώσει τον δείκτη εμπορικού ισοζυγίου προς ΑΕΠ κατά 0,56 έως το 2026.

Σε σύγκριση με την ανάλυση που πραγματοποίησε η ΤτΕ, η οποία εκτιμά ότι η μακροπρόθεσμη επίδραση στο ΑΕΠ θα είναι 6,55%, αυξανόμενη σε περισσότερο από 10% όταν

προστεθεί και η επιπλέον επίδραση της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης, το ΣΟΕ προβλέπει μια μεγαλύτερη οικονομική επίδραση, λόγω του υποδείγματος που εστιάζει σε μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν δυνητικά το ανθρώπινο κεφάλαιο και κατά συνέπεια την αγορά εργασίας.

Μεταβλητή	2021	2022	2023	2024	2025	2026	10 έτη	20 έτη
Πραγματικό ΑΕΠ	1,64	2,63	3,80	4,91	6,03	7,27	9,65	18,57
Ιδιωτικές Επενδύσεις	3,86	4,04	4,85	5,86	6,98	8,20	7,45	15,73
Απασχόληση	0,75	1,18	1,63	2,00	2,35	2,64	2,82	4,59
Πραγματικοί Μισθοί	0,64	1,96	3,08	4,08	4,95	5,53	7,48	13,31
Κρατικός προϋπολογισμός/ ΑΕΠ	0,35	0,71	1,14	1,38	1,52	1,62	0,96	0,49
Εξαγωγές	1,73	3,96	5,29	6,28	7,23	8,29	11,52	18,44
Εμπορικό Ισοζύγιο/ ΑΕΠ	0,15	0,59	0,69	0,66	0,61	0,56	0,77	0,38

Πίνακας 20: Συνολικά αποτελέσματα της επίδρασης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης. Σημείωση: Όλες οι μεταβλητές είναι εκφρασμένες σε ποσοστιαίες μεταβολές από τις τιμές μακροχρόνιας ισορροπίας με εξαίρεση το λόγο του κρατικού προϋπολογισμού προς το ΑΕΠ και του εμπορικού ισοζυγίου προς το ΑΕΠ, όπου οι μεταβολές εκφράζονται σε ποσοστιαίες μονάδες. Πηγή: [“Ελλάδα 2.0” Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας](#)

7.2 Η επίδραση του Ταμείου Ανάκαμψης στην ΕΕ

7.2.1 Μακροοικονομικός Αντίκτυπος

Η Οικονομική Επιτροπή προβλέπει στην εαρινή έκθεση του 2021 πως η συμβολή του Ταμείου Ανάκαμψης θα βοηθήσει τα περισσότερα κράτη μέλη να φτάσουν τα προ πανδημικά επίπεδα ΑΕΠ μέχρι το τέλος του 2022. Από τη πρόβλεψη αυτή εξαιρείται η Ιταλία, ενώ η Δανία, η Σουηδία, η Λιθουανία, και η Ρουμανία προβλέπεται να το πετύχουν μέχρι το τέλος του 2021. Συνολικά, η οικονομία της ΕΕ αναμένεται να αναπτυχθεί κατά 4,2% το 2021 και κατά 4,4% το 2022.¹³⁵

Οι εαρινές προβλέψεις περιλαμβάνουν, επίσης, τους πιθανούς κινδύνους που πιθανολογείται να προκύψουν στον πληθωρισμό κατά το στάδιο της ανάκαμψης στην ΕΕ, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο σε περιπτώσεις παρατεταμένης εφαρμογής περιορισμών στη προσφορά. Οι υποθέσεις δικαιολογούνται αν ληφθεί υπόψη η επιστολή της Ευρωπαϊκής Κατασκευαστικής Βιομηχανίας προς την Επιτροπή εκφράζοντας την ανησυχία για την σημαντική αύξηση των τιμών των πρώτων υλών και προϊόντων που σχετίζονται με τις κατασκευές, επηρεάζοντας αρνητικά τις κατασκευαστικές εταιρείες σε ολόκληρη την ΕΕ, γιατί το γεγονός αυτό θα μπορούσε να υπονομεύσει τις πιθανές επιπτώσεις της ευρωπαϊκά προγράμματα ανάκαμψης.¹³⁶

Η Επιτροπή, επίσης, στηρίζει πως οι επιχορηγήσεις αντιπροσωπεύουν μια πρόσθετη πηγή δημόσιων εσόδων για εθνικές κυβερνήσεις, οι οποίες θα επηρεάσουν άμεσα το δημοσιονομικό ισοζύγιο. Αυτό σημαίνει ότι θα αυξηθεί η συνολική ζήτηση και η δυναμική ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα, ειδικά εάν οι δαπάνες χρησιμοποιηθούν για να αυξήσουν το φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο και συνοδεύονται από σημαντικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις¹³⁷.

---

¹³⁵ Βλ. European Commission (2021), “Spring 2021 Economic Forecast: Rolling up sleeves”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_2351 (Τελευταία Πρόσβαση: 10/01/2022).

¹³⁶ Βλ. European Parliament (2021), “Recovery and Resilience Plans - An overview”, p. 7, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/659657/IPOL_IDA\(2021\)659657_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/659657/IPOL_IDA(2021)659657_EN.pdf) (Τελευταία Πρόσβαση 10/01/2022).

¹³⁷ Βλ. όπου παραπάνω σελ. 8.

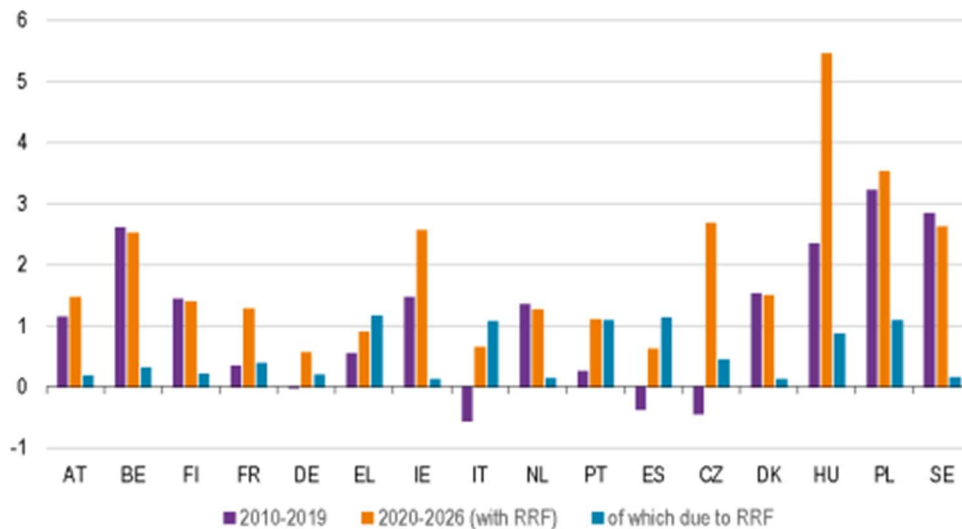

Σύμφωνα με προσομοιώσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας μέσω του μακροοικονομικού μοντέλου «EAGLE» που έχει προσαρμοστεί κατά τρόπο που απεικονίζει τις ιδιαιτερότητες του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αντανακλάται ο μέγιστος δυνατός μακροοικονομικός αντίκτυπος. Συγκεκριμένα, προβλέπεται πως η χρήση όλων των επιχορηγήσεων και δανείων για παραγωγικές δημόσιες επενδύσεις δύναται να οδηγήσει σε μεγάλη αύξηση της παραγωγής που μπορεί να διατηρηθεί μετά το πέρας της εξαετίας.

Βραχυπρόθεσμα, οι δημόσιες επενδύσεις αναμένεται να αυξήσουν τη ζήτηση των τελικών αγαθών και κατά συνέπεια τη ζήτηση εργασίας και κεφαλαίου. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, την αύξηση του εισοδήματος από την εργασία και του αποθέματος ιδιωτικού κεφαλαίου, ενισχύοντας την εγχώρια κατανάλωση και επένδυση. Μεσοπρόθεσμα, τα κεφάλαια θα μπορούσαν να αυξήσουν την πραγματική παραγωγή στη ζώνη του ευρώ κατά περίπου 1,5% του ΑΕΠ. Μακροπρόθεσμα, οι δημόσιες επενδύσεις μπορούν να αυξήσουν την παραγωγικότητα της εγχώριας οικονομίας μέσω της συσσώρευσης κρατικού κεφαλαίου. Ταυτόχρονα, η αύξηση του δημόσιου κεφαλαίου μειώνει το οριακό κόστος των επιχειρήσεων και κατά συνέπεια μειώνει τις πληθωριστικές τάσεις.

Τα κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης, σύμφωνα με την ΕΚΤ, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του υφιστάμενου χρέους ή των πληρωμών των τόκων και τη χρηματοδότηση πρόσθετων κρατικών δαπανών. Η προσομοίωση προϋποθέτει, ότι τα δάνεια χρησιμοποιούνται για την αντικατάσταση του υπάρχοντος δημόσιου χρέους, ενώ οι επιχορηγήσεις χρησιμοποιούνται για την αποπληρωμή του υπάρχοντος δημόσιου χρέους. Η προσομοίωση, μάλιστα, δείχνει πως σε χώρες με υψηλό χρέος που χρησιμοποιούν επιχορηγήσεις για την αποπληρωμή του υπάρχοντος χρέους, η επίδραση στην παραγωγή είναι υψηλότερη από ό,τι για δάνεια. Επίσης, η άνοδος του ονομαστικού ΑΕΠ σε συνδυασμό με τα χαμηλά ονομαστικά επιτόκια που θα ισχύουν τα επόμενα έτη, εκτιμάται ότι θα βοηθήσουν σημαντικά στην αποκλιμάκωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ.

Το Ινστιτούτο ΙΜΚ προβλέπει επίσης, πως η αξιοποίηση των πόρων για πρόσθετες δημόσιες επενδύσεις, αυξάνει μελλοντικά το δημόσιο απόθεμα κεφαλαίου στην ευρωζώνη, όπως φαίνεται στο αντίστοιχο διάγραμμα. Επιπλέον, συμπεραίνεται πως θετικότερες επιδράσεις θα έχει το μερίδιο χρηματοδότησης που αναλογεί στις χώρες της Νότιας Ευρώπης που έχουν πληγεί περισσότερο, καθώς τα κέρδη από το ΑΕΠ και η μείωση ανάληψης του κινδύνου θα αντισταθμίσει τις οικονομικές αποκλίσεις σε σχέση με τις χώρες που επλήγησαν σε μικρότερο ποσοστό. Επίσης, το Ταμείο αναμένεται να οδηγήσει σε χαμηλότερους δείκτες δημόσιου χρέους μεταξύ 2,0 και 4,4 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τη βασική τιμή για τις χώρες της Νότιας Ευρώπης το 2023.

Source: IMK calculations based on NiGEM.

Σχήμα 4: Μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του δημοσίου κεφαλαίου Πηγή: [Ινστιτούτο Μακροοικονομικής Πολιτικής \(IMK\)](#)

Σύμφωνα με τους Alcidi, Gros και Corti¹³⁸, υπάρχουν δύο βασικοί κίνδυνοι που ενδεχομένως να επηρεάσουν τον θετικό οικονομικό αντίκτυπο του μέσου. Πρώτον, το παραδοσιακά αργό ποσοστό απορρόφησης των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών κεφαλαίων, που σύμφωνα με προηγούμενες εμπειρίες, οι πόροι απορροφώνται σε ολόκληρο το ποσοστό τουλάχιστον τρία χρόνια μετά τη προγραμματισμένη περίοδο. Εντοπίζονται αρκετοί κίνδυνοι ως προς τη δυνατότητα των κρατών μελών να μπορέσουν να απορροφήσουν τα κονδύλια μέχρι το 2026. Παρ' όλα αυτά η προβλεπόμενη ταχύτητα των εκταμιεύσεων από το Ταμείο Ανάκαμψης κρίνεται σημαντικά ταχύτερη από εκείνη που έχει παρατηρηθεί για τα διαρθρωτικά ταμεία στον κανονικό προϋπολογισμό της ΕΕ.

Δεύτερον, η περιορισμένη ικανότητα των εθνικών κυβερνήσεων να διαθέτουν μεγάλο ποσοστό των πόρων σε δημόσιες επενδύσεις. Σύμφωνα με προσομοιώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που παρουσιάστηκαν τον Μάιο του 2020 ταυτόχρονα με τη πρόταση για το Ταμείο Ανάκαμψης, προβλέφθηκε πως θα μπορούσε να αυξήσει το επίπεδο του πραγματικού ΑΕΠ κατά μέσο όρο σε ποσοστό 2% έως το 2024. Το αποτέλεσμα αυτό στηρίχθηκε στην υπόθεση πως όλα τα κράτη μέλη θα χρησιμοποιήσουν το 100% των επιχορηγήσεων, καθώς και το 50% των δανείων για δημόσιες επενδύσεις. Με προϋπόθεση ότι πρόκειται να γίνει απορρόφηση 100%, λοιπόν, οι ετήσιες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να υπερδιπλασιαστούν για χώρες όπως η Ελλάδα, η Βουλγαρία, η Πορτογαλία, η Κροατία και η Ισπανία, ενώ για άλλες 11 χώρες προβλέπεται αύξηση που αγγίζει το 40% έως και το 90%. Παρ' όλα αυτά είναι αμφίβολο κατά πόσο αυτό το σενάριο μπορεί να αποδειχθεί ρεαλιστικό. Σύμφωνα με ιστορικά στοιχεία, οι αυξήσεις των δημοσίων δαπανών συνήθως δεν υπερβαίνουν το 10%-20% ετησίως. Η προσπάθεια για την επίτευξη μεγαλύτερου ποσοστού δημοσίων επενδύσεων, πολύ πιθανόν, να οδηγήσει σε αναποτελεσματικότητα και αδυναμία διατήρησης του μετά το πέρας της εξαετίας.

Συμπερασματικά, λοιπόν, τα αποτελέσματα των προσομοιώσεων για τον αντίκτυπο του Ταμείου Ανάκαμψης σε μακροοικονομικό επίπεδο, προβλέπουν πως το μέσο θα συμβάλλει αποτελεσματικά στην συνολική οικονομική ανάκαμψη της ΕΕ μετά τη πανδημία. Το Ταμείο έχει σχεδιαστεί κατά τρόπο που παρέχει ιδιαίτερη βοήθεια στις χώρες που έχουν πληγεί περισσότερο,

---

¹³⁸ Βλ. Alcidi, C., Gros, D., Corti, F., (2020), "Who will really benefit from the Next Generation EU Funds?" CEPS, PI2020-25, October. https://www.ceps.eu/download/publication/?id=30497&pdf=PI2020-25_Next-Generation-EU_funds.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022).

αποτέλεσμα να αποτρέπει τις περαιτέρω οικονομικές αποκλίσεις σε σχέση με τα κράτη των οποίων το ΑΕΠ επηρεάστηκε σε μικρότερο βαθμό. Οι πόροι του Ταμείου θα διατεθούν σε μεγαλύτερο ποσοστό για δημόσιες επενδύσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να αυξήσουν την πραγματική παραγωγή στη ζώνη του ευρώ κατά περίπου 1,5% του ΑΕΠ¹³⁹. Έτσι, θα αυξηθεί το δημόσιο απόθεμα κεφαλαίου οδηγώντας προς μια βιώσιμη οικονομική ανάκαμψη που θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση των επερχόμενων προκλήσεων.

Το Ταμείο Ανάκαμψης αποτελεί μόνο το πρώτο βήμα μιας πολιτικής με μακροπρόθεσμα αποτελέσματα. Υπάρχουν αρκετοί κίνδυνοι όσον αφορά την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων και τη διάρκεια τους μετά το πέρας της εξαετίας. Ωστόσο, οι προοπτικές είναι θετικές, καθώς οι χώρες με υψηλό χρέος, που έχουν περιορισμένη ικανότητα να απορροφούν κεφάλαια για επενδύσεις, μπορούν να κάνουν χρήση των επιχορηγήσεων για τη μείωση του χρέους ή των δανείων για αντικατάσταση του χρέους, ενώ η αύξηση των δημοσίων επενδύσεων θα μπορούσαν να διατηρηθούν μακροχρόνια εφόσον οι πόροι χρησιμοποιηθούν και για την ευρύτερη δημοσιονομική στήριξη, όπως τη στήριξη των ιδιωτικών επιχειρήσεων και επενδύσεων και τη βελτίωση της ρευστότητας.

---

¹³⁹Βλ. European Commission (2021), “The EU’s 2021-2027 long-term budget & NextGenerationEU”, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d3e77637-a963-11eb-9585-01aa75ed71a1/language-en> (Τελευταία Πρόσβαση: 19/04/2022).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

Ρωσο-ουκρανικός πόλεμος: Μια νέα πρόκληση για την οικονομική ανάκαμψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

8.1 Οι επιπτώσεις του πολέμου στην Ευρωζώνη

Η Ευρώπη μετά τη πανδημία του Covid-19 έρχεται αντιμέτωπη με μία νέα σειρά προκλήσεων οικονομικής και κοινωνικής φύσεως. Ο Ρωσο-ουκρανικός πόλεμος έχει διαρκέσει μέχρι στιγμής περισσότερο από δύο μήνες με τη Δύση να αδυνατεί να δώσει τέλος στην εισβολή της Ρωσίας. Οι οικονομικές κυρώσεις που έχουν επιβληθεί στη Ρωσία μέχρι στιγμής προκαλούν νέους οικονομικούς κινδύνους για την ΕΕ, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό του ενεργειακού εφοδιασμού της προερχόταν από τη Ρωσία. Μέσα σε ένα κλίμα που θυμίζει την εποχή του Ψυχρού Πολέμου, η Ευρώπη καλείται για μια ακόμη φορά να ανταπεξέλθει στην νέα κρίση που έχει δημιουργηθεί αναπροσαρμόζοντας την οικονομική της πολιτική και θεσπίζοντας νέες προτεραιότητες.

Σύμφωνα με υποθέσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που βασίζονται σε δεδομένα μέχρι τη 2^η Μαρτίου 2022, βραχυπρόθεσμα εξαιτίας των κυρώσεων αναμένεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη ζώνη του ευρώ με τη διακοπή του ενεργειακού ανεφοδιασμού από τη Ρωσία και την άνοδο των τιμών στα καύσιμα. Οι τιμές του φυσικού αερίου έχουν αυξηθεί κατά 52% από την αρχή του έτους και οι τιμές του πετρελαίου κατά 64%¹⁴⁰. Η άνοδος των τιμών της ενέργειας επιφέρει μείωση στην αγοραστική δύναμη των καταναλωτών, ενώ η άνοδος του πληθωρισμού στα τρόφιμα που εξάγουν η Ρωσία και η Ουκρανία δημιουργούν μεγαλύτερη αβεβαιότητα.

Γεγονός είναι πως η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ μετριάστηκε στο 0,3%, ήδη, από τέταρτο τρίμηνο του 2021 λόγω συμφόρησης στην προσφορά, της μείωσης στη κατανάλωση,

---

¹⁴⁰ Βλ. Ομιλία της Christine Lagarde, Προέδρου της ΕΚΤ, σε εκδήλωση που διοργάνωσε η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (2022), “ Παραμένοντας ανθεκτικοί σε περιόδους αβεβαιότητας”, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2022/html/ecb.sp220330~49ddaafb85.el.html> (Τελευταία Πρόσβαση: 17/04/2022).

των αυστηρότερων μέτρων κατά της πανδημίας στο τέλος του έτους και των υψηλότερων τιμών ενέργειας επηρέασαν το πρώτο τρίμηνο του 2022. Παράλληλα, οι προβλέψεις του Δεκεμβρίου για τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια έχουν αναθεωρηθεί κατά 50-60 μονάδες δεδομένης της αυστηροποίησης της παγκόσμιας νομισματικής πολιτικής λόγω της ανόδου του πληθωρισμού, ενώ για τα μακροπρόθεσμα κρατικά ομόλογα η απόκλιση ήταν 60-70 μονάδες. Αντίθετα, οι επενδύσεις και η δημόσια κατανάλωση συνέβαλαν θετικά στην ανάπτυξη και η οικονομική δραστηριότητα επέστρεψε στο προ πανδημίας επίπεδο.

Για το 2022, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ προβλέπεται κατά μέσο όρο 3,7% το 2022, 2,8% το 2023 και 1,6% το 2024¹⁴¹. Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις του Ευρωσυστήματος για το 2022, το ποσοστό του ΑΕΠ αναθεωρήθηκε λόγω του πολέμου και μειώθηκε κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες. Η ανάπτυξη το 2023 αναθεωρήθηκε προς τα κάτω κατά 0,1 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ το 2024 παραμένει αμετάβλητη.

Euro area real GDP growth

(quarter-on-quarter percentage changes, seasonally and working day-adjusted quarterly data)

Σχήμα 5: Αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ Σημείωση: Τα δεδομένα είναι εποχιακά και προσαρμοσμένα στις εργάσιμες ημέρες. Τα ιστορικά δεδομένα ενδέχεται να διαφέρουν από τις πιο πρόσφατες δημοσιεύσεις της Eurostat λόγω των δημοσιοποιήσεων δεδομένων μετά την καταληκτική ημερομηνία για τις προβλέψεις. Η κατακόρυφη γραμμή δείχνει την έναρξη του οριζόντα προβολής. Πηγή: [Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα](#)

¹⁴¹ Βλ. European Central Bank (2022), “ECB staff macroeconomic projections for the euro area, Overview”, https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202203_ecbstaff~44f998dfd7.en.html#toc5 (Τελευταία Πρόσβαση: 14/04/2022).

Ο πληθωρισμός αναμένεται στο 5,2% κατά μέσο όρο το 2022, 2,1% το 2023 και 1,9% το 2024. Βραχυπρόθεσμα θα ασκηθεί μεγάλη πίεση στην αγορά εξαιτίας της ανόδου των τιμών στα προϊόντα πετρελαίου, φυσικού αερίου, καθώς και στις εξαγωγές τροφίμων σε βασικά εξαγωγικά προϊόντα της Ρωσίας και της Ουκρανίας. Η Ρωσία και η Ουκρανία εξάγουν σιτηρά σε ποσοστό σχεδόν 30% παγκοσμίως, ενώ η Λευκορωσία και η Ρωσία κατέχουν περίπου το ένα τρίτο της παγκόσμιας παραγωγής ποτάσας, που αποτελεί βασικό συστατικό για τη παραγωγή λιπασμάτων¹⁴². Τον Φεβρουάριο του 2022 ο πληθωρισμός άγγιξε το 5,8% με 32% αύξηση να παρατηρείται στο φυσικό αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια, ενώ 4,1% αυξήθηκε ο πληθωρισμός στην αγορά τροφίμων¹⁴³.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προβλέπει πως η οικονομία της ευρωζώνης θα επηρεαστεί σημαντικά από τον Ρωσο-ουκρανικό πόλεμο μέσω τριών βασικών καναλιών: του εμπορίου, των εμπορευμάτων και της εμπιστοσύνης.

Οι κυρώσεις που έχουν εφαρμοστεί στη Ρωσία σύμφωνα με τις προβλέψεις της ΕΚΤ εκ μέρους της Δύσης επηρεάζουν το εμπόριο. Ο αποκλεισμός των Ρωσικών τραπεζών από το διεθνές σύστημα SWIFT βλάπτουν τις εμπορικές συναλλαγές των ρωσικών επιχειρήσεων, ενώ έχουν απαγορευτεί οι εισαγωγές και οι εξαγωγές. Ο αντίκτυπος στο ΑΕΠ της Ρωσίας είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με τον αντίκτυπο στην ευρωζώνη, ωστόσο σημαντικά θα επηρεαστούν οι χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης που είχαν αναπτύξει μεγαλύτερους εμπορικούς δεσμούς με τη Ρωσία.

Επιπλέον, οι τιμές των εμπορευμάτων εκτοξεύτηκαν μετά την έναρξη του πολέμου, των οποίων η άνοδος είχε ξεκινήσει ήδη από το 2021 εξαιτίας των αυξανόμενων γεωπολιτικών εντάσεων. Εντός της Ευρωζώνης 35% του φυσικού αερίου και 20% του πετρελαίου της το 2020 προέρχεται από τη Ρωσία. οι καταναλωτές είναι όλο και πιο απρόθυμοι να αγοράσουν ρωσικό

---

¹⁴² Βλ. Ομιλία της Christine Lagarde, Προέδρου της ΕΚΤ, σε εκδήλωση που διοργάνωσε η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (2022), “Παραμένοντας ανθεκτικοί σε περιόδους αβεβαιότητας”, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2022/html/ecb.sp220330~49ddaafb85.el.html> (Τελευταία Πρόσβαση: 17/04/2022).

¹⁴³ Βλ. European Central Bank (2022), “ECB staff macroeconomic projections for the euro area, Overview”, https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202203_ecbstaff~44f998dfd7.en.html#toc5 (Τελευταία Πρόσβαση: 14/04/2022).

πετρέλαιο, οι μεγάλες εταιρείες εκχωρούν ρωσικά περιουσιακά στοιχεία πετρέλαιο, ενώ οι τράπεζες και οι ασφαλιστικές εταιρείες είναι όλο και πιο απρόθυμες να χρηματοδοτήσουν και να ασφαλίσουν το εμπόριο ρωσικών εμπορευμάτων¹⁴⁴.

Τέλος, σε παγκόσμιο επίπεδο ο πόλεμος αυξάνει την αστάθεια και τα ασφάλιστρα κινδύνου στις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές¹⁴⁵. Η ευρωζώνη δεν θα μείνει ακλόνητη υπό αυτές τις συνθήκες αβεβαιότητας και πολέμου που αναμένεται να επηρεάσουν τις επενδύσεις.

8.2 Η αντίδραση της ΕΕ στις νέες προκλήσεις

Η ΕΕ έχει εγκρίνει πέντε δέσμες κυρώσεων κατά της Ρωσίας έπειτα από την εισβολή της στην Ουκρανία. Στόχος της ΕΕ είναι κυρίως η οικονομική αποδυνάμωση της Ρωσίας και η περιθωριοποίησή της από το διεθνές οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον.

Στις 23 Φεβρουαρίου εφαρμόστηκαν ατομικές κυρώσεις κατά μελών της ρωσικής Κρατικής Δούμας που ψήφισαν υπέρ της αναγνώρισης των εκτός κυβερνητικού ελέγχου περιοχών των περιφερειών Ντονέτσκ και Λουχάνσκ, περιορισμοί στις οικονομικές σχέσεις με τις εκτός κυβερνητικού ελέγχου περιοχές των περιφερειών Ντονέτσκ και Λουχάνσκ και περιορισμοί στην πρόσβαση της Ρωσίας στις κεφαλαιαγορές και στις χρηματοπιστωτικές αγορές και υπηρεσίες της ΕΕ.

Οι επόμενες κυρώσεις ακολούθησαν μία μέρα μετά την εισβολή της Ρωσίας στα Ουκρανικά εδάφη στις 25 Φεβρουαρίου. Εφαρμόστηκαν ατομικές κυρώσεις κατά του Vladimir Putin, του Sergey Lavron και μελών της ρωσικής Κρατικής Δούμας και του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας της Ρωσίας. Ακολούθησαν οικονομικές κυρώσεις που καλύπτουν τον χρηματοπιστωτικό τομέα και τους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και της τεχνολογίας, καθώς και αναστολή των διατάξεων που αφορούν την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων για Ρώσους διπλωμάτες και άλλους Ρώσους αξιωματούχους και επιχειρηματίες.

---

¹⁴⁴ Βλ. European Central Bank (2022), “ECB staff macroeconomic projections for the euro area, Overview”, https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202203_ecbstaff-44f998dfd7.en.html#toc5 (Τελευταία Πρόσβαση: 14/04/2022).

¹⁴⁵ Βλ. όπου παραπάνω.

Στις 28 Φεβρουαρίου ακολούθησαν αυστηρότερες κυρώσεις που οδηγούν στην απομόνωση και τη ταυτόχρονη αποδυνάμωση της ρωσικής οικονομίας. Συγκεκριμένα, εφαρμόστηκε λείσιμο του εναέριου χώρου της ΕΕ σε όλα τα ρωσικά αεροσκάφη απαγόρευση των συναλλαγών με την Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας, αποκλεισμός επτά ρωσικών τραπεζών από το σύστημα SWIFT, απαγόρευση της παροχής τραπεζογραμματίων σε ευρώ στη Ρωσία, αναστολή της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης στην ΕΕ των κρατικών μέσων ενημέρωσης Russia Today και Sputnik και ατομικές κυρώσεις κατά Λευκορώσων ως αντίδραση στην εμπλοκή της Λευκορωσίας στη στρατιωτική εισβολή της Ρωσίας.

Στις 15 Μαρτίου εφαρμόστηκαν ατομικές κυρώσεις κατά του Roman Abramovich και του German Khan, μεταξύ άλλων απαγόρευση όλων των συναλλαγών με ορισμένες κρατικές επιχειρήσεις απαγόρευση της παροχής υπηρεσιών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή οντότητα της Ρωσίας απαγόρευση νέων επενδύσεων στον ενεργειακό τομέα της Ρωσίας απαγόρευση εξαγωγών προς τη Ρωσία ειδών πολυτελείας και απαγόρευση των εισαγωγών σιδήρου και χάλυβα από τη Ρωσία στην ΕΕ.

Τέλος η 5^η και τελευταία δέσμη κυρώσεων εφαρμόστηκε στις 8 Απριλίου και περιλαμβάνει απαγόρευση εισαγωγών άνθρακα και άλλων στερεών ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία κλείσιμο των λιμένων της ΕΕ για τα ρωσικά πλοία απαγόρευση εισόδου ρωσικών και λευκορωσικών οδικών μεταφορέων στην ΕΕ απαγόρευση εισαγωγών ξύλου, τσιμέντου, θαλασσινών και ποτών από τη Ρωσία απαγόρευση εξαγωγών καυσίμων αεριωθουμένων και άλλων αγαθών στη Ρωσία σειρά στοχευμένων οικονομικών μέτρων, καθώς και κυρώσεις κατά 217 προσώπων και 18 οντοτήτων.

Οι κυρώσεις της ΕΕ γίνονται ολοένα και πιο αυστηρές, καθώς η ρωσική πλευρά δεν δείχνει έτοιμη να συνεργαστεί για την εύρεση μιας κοινής μέσης λύσης παρά τις προσπάθειες διαπραγμάτευσης μεταξύ του Ουκρανού και Ρώσου ηγέτη. Η ΕΕ, ήδη, βρίσκεται στο στάδιο δημιουργίας ενός σχεδίου που θα εξασφαλίσει τον ενεργειακό της ανεφοδιασμό στο εξής. Οι ευρωπαίοι ηγέτες στη διάσκεψη των Βερσαλιών στις 10-11 Μαΐου κάλεσαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει, έως τα τέλη Μαΐου 2022, για να καταστήσει την ΕΕ ανεξάρτητη από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα.

Το σχέδιο αυτό, με την ονομασία «REPowerEU: κοινή ευρωπαϊκή δράση για πιο οικονομικά προσιτή, εξασφαλισμένη και βιώσιμη ενέργεια» πρόκειται να συμβάλει στην

αντιμετώπιση της αύξησης των τιμών της ενέργειας στην Ευρώπη, την επιτάχυνση της χρήσης ανανεώσιμων αερίων και την αντικατάσταση του φυσικού αερίου στη θέρμανση και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε μειωθεί η ζήτηση από τη Ρωσία.¹⁴⁶ Στη συνέχεια, στη διάσκεψη του Συμβουλίου στις 25 Μαρτίου συζητήθηκαν τρόποι αντιμετώπισης και εύρεσης λύσεων σε όλα τα τρέχοντα ζητήματα, όπως την ασφάλεια και την άμυνα, την ενέργεια, τα οικονομικά ζητήματα, τον COVID-19 και τις εξωτερικές σχέσεις.

Στις 18 Μαΐου 2022 παρουσιάστηκε ολοκληρωμένα το σχέδιο «REPowerEU» από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στο επίκεντρο του σχεδίου βρίσκεται το Ταμείο Ανάκαμψης στηρίζοντας τον συντονισμένο σχεδιασμό και χρηματοδοτώντας διασυνοριακές και εθνικές υποδομές, καθώς και ενεργειακά έργα και μεταρρυθμίσεις. Μάλιστα, προτείνονται στοχευμένες τροποποιήσεις του Κανονισμού για τη θέσπιση του Μηχανισμού, ώστε να ενσωματωθούν ειδικά κεφάλαια REPowerEU στα υφιστάμενα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας των κρατών μελών, πέραν του μεγάλου αριθμού σχετικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ήδη περιλαμβάνονται στα Εθνικά Σχέδια Ανάκαμψης. Τη διαδικασία αυτή θα τροφοδοτήσουν οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις στον κύκλο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2022.¹⁴⁷

8.3 Πως η νέα κρίση επηρεάζει την αποτελεσματικότητα του Ταμείου Ανάκαμψης

Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δημιουργήθηκε με στόχο τη στήριξη των ευρωπαϊκών οικονομιών στη μετα-Covid εποχή, την αντιμετώπιση των παραγωγικών και επενδυτικών κενών και την ενίσχυση της ανάπτυξης και της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας. Οι επενδύσεις και οι νέες μεταρρυθμίσεις που θα κινητοποιηθούν μέσω των διαθέσιμων πόρων θα θωρακίσουν τις ευρωπαϊκές οικονομίες μεσοπρόθεσμα, δημιουργώντας ένα αντίβαρο στις συνθήκες του στασιμοπληθωρισμού που ο πόλεμος απειλεί να δημιουργήσει.

---

¹⁴⁶ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), “REPowerEU: κοινή ευρωπαϊκή δράση για πιο οικονομικά προσιτή, εξασφαλισμένη και βιώσιμη ενέργεια”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_22_1511 (Τελευταία Πρόσβαση: 15/04/2022).

¹⁴⁷ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), “REPowerEU: ένα σχέδιο για ταχεία μείωση της εξάρτησης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα και την επιτάχυνση της πράσινης μετάβαση”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_22_3131 (Τελευταία Πρόσβαση: 15/06/2022)

Η οικονομία στη ζώνη του ευρώ στηρίζεται από τη συνεισφορά του Ταμείου Ανάκαμψης και του NextGenerationEU γενικότερα στη μετα-Covid εποχή και διαθέτει ισχυρά μέτρα για τη στήριξη της αγοράς εργασίας, ενώ τα προσωρινά μέτρα κρατικής στήριξης αποσύρονται και η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να αποκατασταθεί τα επόμενα τρίμηνα. Ωστόσο, οι βραχυπρόθεσμες συνέπειες από την απότομη άνοδο των τιμών και των κυρώσεων μπορεί να αντισταθμιστεί δημοσιονομικών πολιτικών που θα εφαρμοστούν σε εθνικό επίπεδο, όπως οι μειώσεις των φόρων και οι επιχορηγήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης¹⁴⁸. Επίσης, μέσω του Ταμείου θα δοθεί ώθηση στις δημόσιες επενδύσεις και η δημόσια κατανάλωση προβλέπεται να συμβάλλουν θετικά στην ανάπτυξη, η οποία μεσοπρόθεσμα αναμένεται να στραφεί σε γενικές γραμμές στην πορεία που αναμενόταν στις προ-πανδημικές προβλέψεις.

Παρόλα αυτά οι συνθήκες παραμένουν αβέβαιες και οι οικονομίες δεν έχουν προλάβει να ανακάμψει μετά τη πανδημία του κορωνοϊού, η οποία ακόμη δεν έχει ξεπεραστεί. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η έγκαιρη υλοποίηση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων του Ταμείου Ανάκαμψης είναι κρίσιμη, ώστε να ανακάμψουν οι οικονομίες και να αντέξουν τις πληθωριστικές πιέσεις στα ενεργειακά και καταναλωτικά αγαθά. Παράλληλα, ο ΟΟΣΑ τονίζει πως οι κυβερνήσεις θα αντιμετωπίσουν το πρόβλημα του προϋπολογισμού των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών ενόψει των ανατιμήσεων με τα μέτρα που έχουν ήδη λάβει και θα συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση θετικά.

Μέχρι στιγμής, έχει επηρεαστεί αρνητικά το διαθέσιμο εισόδημα των καταναλωτών και έχει μειωθεί η αγοραστική τους δύναμη, ενώ το κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων αυξάνεται λόγω του πληθωρισμού προσφοράς, με αποτέλεσμα της αύξησης των τιμών να μετατίθεται στους καταναλωτές.

Κρίνεται, λοιπόν, απαραίτητο να αναδιαρθρωθούν οι αλυσίδες προσφοράς και να αναδιοργανωθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός, ενώ πιθανό φαίνεται κατά τη πράσινη μετάβαση να ασκηθεί πίεση για τη χρήση ορισμένων μεταλλευμάτων και ορυκτών που ήδη βρίσκονται σε

---

¹⁴⁸ Βλ. Ομιλία της Christine Lagarde, Προέδρου της ΕΚΤ, σε εκδήλωση που διοργάνωσε η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (2022), “Παραμένοντας ανθεκτικοί σε περιόδους αβεβαιότητας”, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2022/html/ecb.sp220330~49ddaafb85.el.html> (Τελευταία Πρόσβαση: 17/04/2022).

έλλειψη. Επίσης, παρα τις προβλέψεις αβέβαιο παραμένει κατά πόσο θα αυξηθεί ο πληθωρισμός, καθώς εξαρτάται άμεσα από τη διάρκεια του πολέμου¹⁴⁹.

Συνεπώς, η αποτελεσματικότητα του Ταμείου Ανάκαμψης δεν είναι εφικτό υπό τις παρούσες συνθήκες να επηρεαστεί, καθώς τα ποσά και η λειτουργία του ταμείου έχει εξασφαλιστεί, ενώ οι πρώτες δόσεις, ήδη, έχουν αρχίσει να εκταμιεύονται. Την ομαλή αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης θα μπορούσε ενδεχομένως να διαταράξει μόνο η δυσπιστία του ιδιωτικού τομέα να αναλάβει νέο ρίσκο για επενδύσεις μέσα σε ένα κλίμα οικονομικής αβεβαιότητας ακαθόριστης διάρκειας. Παρ'όλα αυτά, καθώς οι διαταραχές της προσφοράς υποχωρούν, οι επενδύσεις αναμένεται να διατηρήσουν μια δυναμική πορεία ανάπτυξης. Επιπλέον, οι υψηλότερες δαπάνες που σχετίζονται με την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές της ευρωπαϊκής οικονομίας θα δώσουν πρόσθετη ώθηση στις επιχειρηματικές επενδύσεις μεσοπρόθεσμα.¹⁵⁰ Τα κίνητρα που δίνονται για την αξιοποίηση των πόρων δεν φαίνεται να δημιουργούν αμφιβολίες ως προς την αξιοποίηση νέων ευκαιριών.

---

¹⁴⁹ Βλ. Ομιλία της Christine Lagarde, Προέδρου της ΕΚΤ, σε εκδήλωση που διοργάνωσε η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (2022), “Παραμένοντας ανθεκτικοί σε περιόδους αβεβαιότητας”, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2022/html/ecb.sp220330~49ddaafb85.el.html> (Τελευταία Πρόσβαση: 17/04/2022).

¹⁵⁰ Βλ. European Central Bank (2022), “ECB staff macroeconomic projections for the euro area, Overview”, https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202203_ecbstaff~44f998dfd7.en.html#to c5 (Τελευταία Πρόσβαση: 14/04/2022).

Επίλογος

Η εξάπλωση της πανδημίας του Covid-19 αποτέλεσε μια πρωτόγνωρη και δύσκολη κατάσταση στη σύγχρονη εποχή. Ο τομέας της δημόσιας υγείας τέθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και η Ευρωπαϊκή Ένωση υπέστη μεγάλο πλήγμα σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενεργοποίησε άμεσα τα αντανakλαστικά της για την έγκαιρη αντιμετώπιση της νέας κρίσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το ξέσπασμα του κορωνοϊού δημιούργησε ένα προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθούν οι ευρωπαϊκές οικονομίες και τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης. Πολύ σύντομα, πρότεινε τη δημιουργία ενός σχεδίου για την ανάκαμψη της Ευρώπης και θεσμοθέτησε ένα προσωρινό μέσο στήριξης των οικονομιών από τις επιπτώσεις της πανδημίας, το NextGenerationEU, βασικός πυλώνας του οποίου αποτελεί ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελεί μια πρωτοπόρα στρατηγική για την επανεκκίνηση της οικονομίας για το διάστημα 2021-2026 μέσω της χρηματοδότησης των κρατών μελών. Σκοπός του νέου μηχανισμού στήριξης είναι να αναδιαμορφώσει τις βασικές πολιτικές της ΕΕ και να εξασφαλίσει μακροπρόθεσμα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη για την υλοποίηση νέων επενδύσεων και διαθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η χρηματοδότηση εξασφαλίζεται στα κράτη μέλη με τη μορφή επιχορηγήσεων και δανείων και κατόπιν κατάρτισης ενός σχεδίου ανάκαμψης προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες ανάγκες της εκάστοτε χώρας.

Το πακέτο στήριξης θέτει νέες κατευθύνσεις και έχει ως προτεραιότητα τη ψηφιακή και πράσινη μετάβαση που ανέκαθεν αποτελούσαν βασικούς στόχους της ΕΕ. Η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών κρίνεται αναγκαία τα τελευταία χρόνια για τον εκσυγχρονισμό των λειτουργιών και των διεργασιών της καθημερινότητας μας, ενώ η πράσινη μετάβαση θέτει τις βάσεις για τη καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Ταυτόχρονα, επιδιώκει τη κοινωνική και εδαφική συνοχή, τη θωράκιση του τομέα της υγείας και τη δημιουργία νέων πολιτικών για την εκπαίδευση και τη κατάρτιση της επόμενης γενιάς πολιτών της ΕΕ.

Από τη παρούσα ανάλυση προκύπτει πως τα νέα μέτρα στήριξης των οικονομιών είναι φιλόδοξα και θέτουν νέες βάσεις και κατευθύνσεις για τη μελλοντική ευημερία της Ευρώπης μετά τη δραματική οικονομική κρίση που έχει επιφέρει η πανδημία του Covid-19.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί η μελέτη του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης «Ελλάδα 2.0», όπου αναλυτικά εκτέθηκαν όλα τα προγράμματα από τα οποία προβλέπεται να αξιοποιηθούν οι πόροι από το κοινοτικό Ταμείο Ανάκαμψης. Οι προοπτικές προβλέπονται ευοίωνες για μια μακροπρόθεσμη ανάπτυξη που θα ανατρέψει σε ικανοποιητικό βαθμό τις παθογένειες του ελληνικού διοικητικού συστήματος και θα συμβάλει στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, της απασχόλησης και της εκπαίδευσης πληρώνοντας όλες τις σύγχρονες προδιαγραφές ενός αποτελεσματικού κράτους. Τα δάνεια και οι επιχορηγήσεις θα συμβάλλουν στην προσωρινή επέκταση της οικονομίας για την ανάκαμψη από τη πανδημία του κορωνοϊού. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις θα θέσουν τις βάσεις προς τη μετάβαση σε μια συνεχόμενη παραγωγική οικονομία που θα συνδυάζει τη ψηφιοποίηση, τη προστασία του περιβάλλοντος, τη κοινωνική συνοχή και τη δικαιοσύνη.

Μέσω του «Ελλάδα 2.0» δίνεται η ευκαιρία στη κυβέρνηση να προχωρήσει στον μετασχηματισμό του παραγωγικού μοντέλου της χώρας προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό, πράσινο και ψηφιοποιημένο κράτος. Στο σχέδιο, έμφαση δίνεται στην ενίσχυση δευτερογενή τομέα με νέες τεχνολογίες, της εγχώριας ζήτησης, των επενδύσεων και της ιδιωτικής κατανάλωσης, υποστηρίζοντας το δόγμα «παράγω-εξάγω»¹⁵¹. Μελλοντικά η ελληνική οικονομία αναμένεται να επέλθει σε μια νέα τροχιά ανάπτυξης, καθώς μέχρι το 2026 προβλέπεται η άνοδος του ΑΕΠ να αγγίξει το 6,5% και να επιδράσει θετικά στη μείωση του χρέους, της ανεργίας και στην αύξηση των δημοσίων εσόδων. Στοχεύει στην ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων και στην αξιοποίηση των Συμπράξεων του Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα και των Εταιρειών Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών για τη πραγματοποίηση δημόσιων επενδύσεων. Επίσης, συμβάλλει βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας στην υγεία, την εκπαίδευση, το δίκτυο κοινωνικής προστασίας, τη δικαιοσύνη και την επαγγελματικό κατάρτιση.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης όντας πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους της ΕΕ και τον Κανονισμό του Ταμείου Ανάκαμψης δρα υπό το πρίσμα των τεσσάρων πυλώνων που αφορούν τη πράσινη μετάβαση, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη κοινωνική συνοχή και, τέλος, τις ιδιωτικές επενδύσεις, τον οικονομικό και θεσμικό μετασχηματισμό.

---

¹⁵¹ Βλ. Λιάργκοβας Π. (2020), “Δέκα χρόνια κρίση, τρία μνημόνια και μια πανδημία”, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, σελ. 277.

Ως προς τη πράσινη μετάβαση, η Ελλάδα στοχεύει στη μείωση του ενεργειακού κόστους και στην αντιμετώπιση ενεργειακής φτώχειας μέσω μιας σειράς δράσεων που αφορούν την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, τη διασύνδεση των ελληνικών νησιών και τη καλύτερη αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Περιλαμβάνονται, επίσης, έργα για τη καλύτερη διαχείριση της βιοποικιλότητας και του περιβάλλοντος από έντονα καιρικά φαινόμενα και πυρκαγιές, ενώ έχουν δημιουργηθεί έργα για την αναδάσωση, την αναμόρφωση των δασικών χαρτών και την ανάπλαση περιοχών υψηλής περιβαλλοντικής και αναπτυξιακής αξίας.

Όσον αφορά τον ψηφιακό μετασχηματισμό, το Σχέδιο θα συμβάλλει στην ανάπτυξη δικτύων 5G, στη προεγκατάσταση οπτικών ινών σε κτίρια και στο ψηφιακό μετασχηματισμό επιχειρήσεων μέσω της παροχής εξ αποστάσεων εργασίας, νέων τεχνολογιών για ηλεκτρονικές πληρωμές, της απόκτησης ηλεκτρονικού εξοπλισμού cloud κλπ. Επιδιώκεται, μεταξύ άλλων, η αναβάθμιση των ψηφιακών υποδομών της Δημόσιας Διοίκησης, η ψηφιοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών και των συναλλαγών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις για τη μείωση της γραφειοκρατίας, η εξασφάλιση διασύνδεσης μεταξύ φορέων του Δημοσίου και η ανάπτυξη προγραμμάτων ψηφιακής κατάρτισης.

Στον τομέα της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής συνοχής δημιουργούνται ευκαιρίες για τον σχεδιασμό σύγχρονων πολιτικών για την ενίσχυση της απασχόλησης, τη προώθηση ερευνητικών προγραμμάτων, τη βελτίωση των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και τη παροχή ψηφιακού εξοπλισμού σε σχολεία και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Παράλληλα, μπορεί να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα και η αποτελεσματικότητα των συστημάτων υγείας, καθώς και η ενίσχυση του δικτύου κοινωνικής προστασίας για την οικονομική και κοινωνική ένταξη ευάλωτων ομάδων.

Σε ό,τι αφορά τις ιδιωτικές επενδύσεις και τον θεσμικό μετασχηματισμό, οι νέες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα συμβάλλουν στη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, του λαθρεμπορίου, στη διευκόλυνση των φορολογικών ελέγχων και των συναλλαγών με το Δημόσιο. Παράλληλα, χρηματοδοτείται η καινοτομία, η ανάπτυξη ενός σύγχρονου Συστήματος Ενδοεπιχειρησιακού Σχεδιασμού (ERP) για την υποστήριξη της δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής διαχείρισης σε επίπεδο Κεντρικής κυβέρνησης και άλλων φορέων. Επιπλέον, νέες δράσεις θα ενισχύσουν την ελληνική κεφαλαιαγορά, το τουριστικό προϊόν, τον πολιτισμό και το δίκτυο οδικών μεταφορών.

Η επιτυχία του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης, ωστόσο, και η επιτυχής απορρόφηση των πόρων θα εξαρτηθεί από την σωστή και έγκαιρη υλοποίηση τους υπό την επίβλεψη του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου, καθώς και από τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων σε όλους τους τομείς του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα.

Σε κοινή τροχιά κινούνται και τα Εθνικά Σχέδια Ανάκαμψης των υπόλοιπων κρατών, ενώ σημαντικό είναι πως οι πόροι κατανέμονται βάσει των ιδιαίτερων αναγκών κάθε κράτους και, εφόσον, έχουν ληφθεί υπόψη συγκεκριμένα κριτήρια. Το Ταμείο παρέχει ιδιαίτερη βοήθεια στις χώρες που έχουν πληγεί περισσότερο, ώστε να αποτραπούν οι περαιτέρω οικονομικές αποκλίσεις σε σχέση με τα κράτη των οποίων το ΑΕΠ επηρεάστηκε σε μικρότερο βαθμό.

Σχετικά με την αξιοποίηση των πόρων διαπιστώθηκε πως οι αναπτυγμένες χώρες της ΕΕ αφιέρωσαν μεγαλύτερο μέρος των πόρων του Ταμείου προς αξιοποίηση της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού, σε σύγκριση με τις λιγότερο προηγμένες χώρες. Οι πόροι του Ταμείου θα διατεθούν κατά κύριο λόγο για δημόσιες επενδύσεις, ώστε να αυξηθεί το δημόσιο απόθεμα κεφαλαίου και να οδηγήσει σε χαμηλότερους δείκτες χρέους με πολλαπλά οφέλη για τις πληγμένες οικονομίες, όπως η μείωση των πληθωριστικών τάσεων, η αύξηση της ζήτησης, της εγχώριας κατανάλωσης, των ιδιωτικών επενδύσεων και τη μείωση της ανεργίας.

Οι προοπτικές για την αποτελεσματικότητα του Ταμείου Ανάκαμψης είναι θετικές, καθώς οι χώρες με υψηλό χρέος, που έχουν περιορισμένη ικανότητα να απορροφούν κεφάλαια για επενδύσεις, μπορούν να κάνουν χρήση των επιχορηγήσεων για τη μείωση του χρέους τους, ενώ μέσω των δανείων αν και βραχυπρόθεσμα το χρέος αυξάνεται, μεσοπρόθεσμα θα διαπιστώσουν τη μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ εξαιτίας των μόνιμων πρόσθετων δημοσίων εσόδων. Ωστόσο, δεν πρέπει να αγνοηθούν οι κίνδυνοι που ενέχονται στις προβλέψεις για τη δυνατότητα της έγκαιρης απορρόφησης των πόρων και τη διατήρηση των αποτελεσμάτων μετά το πέρας της εξαετίας δεδομένου ότι οι πόροι θα αξιοποιηθούν στο μέγιστο βαθμό. Προκειμένου, λοιπόν, να αποφευχθεί μια δημοσιονομική επιβάρυνση σκόπιμο είναι οι πόροι να συμβάλλουν στην αύξηση των ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων και κατά συνέπεια στους ρυθμούς της οικονομικής μεγέθυνσης.

Μέχρι στιγμής έχουν εκταμιευθεί τα ποσά της προχρηματοδότησης, ενώ σταδιακά εκταμιεύονται και οι πρώτες δόσεις με την Ελλάδα να λαμβάνει πρώτη από όλα τα κράτη μέλη στις 08/04/2022 τη 1^η δόση των 3,6 δισ. ευρώ. Στη συνέχεια ακολούθησαν η Ιταλία στις

13/04/2022 με την εκταμίευση 21 δισ. και η Πορτογαλία με την εκταμίευση 1,16 δισ. στις 09/05/2022.

Ωστόσο, οι εξελίξεις στην Ευρώπη το τελευταίο διάστημα με την έναρξη του Ρώσο-ουκρανικού πολέμου θέτουν την οικονομία για μια ακόμη φορά αντιμέτωπη με νέους κινδύνους και θέτουν υπό αμφισβήτηση τις προβλέψεις για τον βαθμό της αποτελεσματικότητας του Ταμείου Ανάκαμψης. Οι οικονομικές κυρώσεις που επέβαλε η ΕΕ στη Ρωσία για να σταματήσει τον πόλεμο, το κλείσιμο των επιχειρήσεων στη Ρωσία, και η άνοδος του πληθωρισμού στα προϊόντα ενέργειας, στα τρόφιμα και στις πρώτες ύλες έχει οδηγήσει σε πρωτοφανή άνοδο του πληθωρισμού και σε μια από τις κρισιμότερες περιόδους στη σύγχρονη παγκόσμια ιστορία.

Παρ' όλα αυτά, η ΕΕ για μια ακόμη φορά φαίνεται έτοιμη να αντιμετωπίσει τη νέα κρίση που προέκυψε πριν προλάβει να παρέλθει η πανδημία, υιοθετώντας μέτρα για τη προστασία της ΕΕ τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Ωστόσο, το μέλλον προβλέπεται αβέβαιο με τη διάρκεια του πολέμου να αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για το ποσοστό που θα αγγίξει ο πληθωρισμός και ο ρυθμός ανάπτυξης. Σε κάθε περίπτωση, η έγκαιρη και σωστή αξιοποίηση των πόρων για τη κινητοποίηση νέων επενδύσεων και την εφαρμογή νέων μεταρρυθμίσεων αποτελεί τη βασικότερη προϋπόθεση για να λειτουργήσει το Ταμείο Ανάκαμψης ως αντίβαρο στις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις του πολέμου.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ελληνικές

1. Ανακοίνωση της Επιτροπής Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19, (2020/C 91 I/01) της 20.3.2020,σελ.1-3 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0320\(03\)&from=EI](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0320(03)&from=EI) (Τελευταία Πρόσβαση: 06/04/2022)
2. Ανακοίνωση της Επιτροπής της 13ης Μαρτίου 2020, COM(2020) 112, Final σελ..1, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9935256/3-01072019-AP-EN.pdf/fdd80b34-6c9d-43a2-b2c0-2ce9d4dc3c9c?t=1561737730000>, (Τελευταία Πρόσβαση: 06/04/2022)
3. Ανακοίνωση της Επιτροπής της 20^{ης} Μαρτίου 2020 για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, COM/2020/ 123 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0123> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)
4. Ανδρέου Γ. (2021), “Η στρατηγική συγκρότηση του νέου Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας”, Region & Periphery, 11, σελ.95-96, <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/periphery/article/view/27244> (Τελευταία Πρόσβαση:10/04/2022)
5. Βλ. Ομιλία της Christine Lagarde, Προέδρου της ΕΚΤ, σε εκδήλωση που διοργάνωσε η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (2022), “ Παραμένοντας ανθεκτικοί σε περιόδους αβεβαιότητας”, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2022/html/ecb.sp220330~49ddaafb85.el.html> (Τελευταία Πρόσβαση: 17/04/2022)
6. Ελλάδα 2.0 (2021), “«Ελλάδα 2.0»: 36 νέα έργα προϋπολογισμού 1,34 δις ευρώ εντάχθηκαν στο Ταμείο Ανάκαμψης”,<https://greece20.gov.gr/ellada-2-0-36-nea-erga-proypologismoy-134-dis-evrw-entaxthikan-sto-tameio-anakampsis/> (Τελευταία Πρόσβαση: 09/04/2022)

7. Ελλάδα 2.0 (2021), “Ελλάδα 2.0»: Υποβλήθηκε το πρώτο αίτημα πληρωμής ύψους 3,56 δις ευρώ προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή”,<https://greece20.gov.gr/ypovlithike-to-prwto-aitima-plirwmis-ypsous-356-dis-evrw-gia-to-ellada-2-0-meta-apo-egkrisi-tou-anaplrwti-ypourgoy-oikonomikwn-skylakaki/> (Τελευταία Πρόσβαση 18/04/2022)
8. Ελλάδα 2.0, “Τα πρώτα 12 έργα του Σχεδίου “Ελλάδα 2.0” από το Ταμείο Ανάκαμψης”,
<https://greece20.gov.gr/ta-prwta-12-erga-tou-schediou-ellada-2-0-apo-to-tameio-anakampsis/> (Τελευταία Πρόσβαση: 28/04/2022)
9. Ελλάδα 2.0, “Στόχοι – Στρατηγική – Οφέλη”, <https://greece20.gov.gr/stoxoi-stratigiki-ofeli/> (Τελευταία Πρόσβαση: 09/04/2022)
10. Ελληνική Δημοκρατία (2020), “Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία – Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη”,<https://government.gov.gr/schedio-anaptixis-gia-tin-elliniki-ikonomia/> (Τελευταία Πρόσβαση: 09/04/2022)
11. Ελληνική Δημοκρατία (2021), “Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- Αναλυτική Περιγραφή Δράσεων”, σελ.5, , https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 18/04/2022)
12. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), “Ασφαλή δίκτυα 5G: η Επιτροπή εγκρίνει την εργαλειοθήκη της ΕΕ και καθορίζει τα επόμενα βήματα”,
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_20_123 (Τελευταία Πρόσβαση: 19/04/2022)
13. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), “Η ώρα της Ευρώπης: ανασύνταξη και προετοιμασία για την επόμενη γενιά”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_20_940 (Τελευταία Πρόσβαση: 19/04/2022)
14. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), “Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη”
https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_el (Τελευταία Πρόσβαση: 20/04/2022)
15. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), “REPowerEU: κοινή ευρωπαϊκή δράση για πιο οικονομικά προσιτή, εξασφαλισμένη και βιώσιμη ενέργεια”,https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_22_1511 (Τελευταία

- Πρόσβαση: 15/04/2022.Ελλάδα 2.0 (2021), “Πυλώνες & Άξονες”,
<https://greece20.gov.gr/pylwnes-aksones/> (Τελευταία Πρόσβαση 18/04/2022)
16. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, “Αγροτική Ανάπτυξη”,https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_el#ruraldevelopmentprogrammes (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)
17. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (2020), «Η απάντησή μας στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω του κορωνοϊού»,
<https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2020/html/ecb.blog200319~11f421e25e.el.html> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)
18. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2021), “Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης”,
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/214/just-transition-fund-jtf->
(Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)
19. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (2021), “Σχέδιο Ανάκαμψης για την Ευρώπη”,
<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-recovery-plan/> (Τελευταία Πρόσβαση: 20/04/2022)
20. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο της ΕΕ (2021), “Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη”,
<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-recovery-plan/> (Τελευταία Πρόσβαση: 08/12/2021)
21. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), “REPowerEU: ένα σχέδιο για ταχεία μείωση της εξάρτησης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα και την επιτάχυνση της πράσινης μετάβαση”,
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_22_3131
22. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών
23. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/241 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

24. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 1997 για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών
25. Λιάργκοβας Π. (2020), “Δέκα χρόνια κρίση, τρία μνημόνια και μια πανδημία”, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, σελ.277
26. Money Review, “NextGenerationEU: Επιπλέον 9 δισ. ευρώ για τη στήριξη της ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας στην Ευρώπη”, <https://www.moneyreview.gr/business-and-finance/international/76990/nextgenerationeu-epibleon-9-dis-eyro-gia-ti-stirixi-tis-anakampsis-kai-tis-anthektikotitas-stin-eyropi/> (Τελευταία Πρόσβαση: 13/05/2022)
27. Μπαμπαλιούτας Α. (2007), “Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης”, Τόμος Α, Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ.482
28. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2020), “COVID-19: Πολιτική συμφωνία Προεδρίας και Κοινοβουλίου για το REACT-EU”, <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2020/11/18/covid-19-presidency-and-parliament-reach-political-agreement-on-react-eu/> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)
29. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2020), “COVID-19: Πολιτική συμφωνία Προεδρίας και Κοινοβουλίου για το REACT-EU”, <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2020/11/18/covid-19-presidency-and-parliament-reach-political-agreement-on-react-eu/> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)
30. Τράπεζα της Ελλάδος (2021), “Η εμφάνιση της οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης”, Αθήνα, Απρίλιος 2021 σελ.66, <https://www.bankofgreece.gr/Publications/emvanthisi.pdf> (Τελευταία Πρόσβαση: 06/01/2022)
31. Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2021), “ Η νέα πολιτική συνοχής και η Ελλάδα | Άρθρο του Γ.Γ. Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ Δημήτρη Σκάλκου στον Οικονομικό Ταχυδρόμο”, <https://www.mindev.gov.gr/%CE%B7-%CE%BD%CE%AD%CE%B1-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%BF%CF%87%CE%AE%CF%82->

[%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-%CE%AC%CF%81/](#)

Ξέρες

1. Alcidi, C., Gros, D., Corti, F., (2020), “Who will really benefit from the Next Generation EU Funds?” CEPS, PI2020-25, October.
https://www.ceps.eu/download/publication/?id=30497&pdf=PI2020-25_Next-Generation-EU_funds.pdf (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022)
2. Bruegel (2022), “European Union countries’ recovery and resilience plans”,
<https://www.bruegel.org/publications/datasets/european-union-countries-recovery-and-resilience-plans/> (Τελευταία Πρόσβαση: 19/04/2022)
3. European Commission (2020), “The EU’s 2021-2027 long-term Budget and NextGenerationEU”, σελ.6,<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d3e77637-a963-11eb-9585-01aa75ed71a1/language-en>, (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)
4. European Commission (2020), “The EU’s 2021-2027 long-term Budget and NextGenerationEU”, σελ.6-11,<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d3e77637-a963-11eb-9585-01aa75ed71a1/language-en> (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022)
5. Eurostat, (2019), “Euro Area Unemployment at 7.5%.”,<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/-/3-01072019-ap> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)
6. Eurostat. 2019. “Euro Area Unemployment at 7.5%.”,<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/-/3-01072019-ap> (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)

7. Fuest, Clemens (2021) : The NGEU Economic Recovery Fund, CESifo Forum, ISSN 2190-717X, ifo Institut - Leibniz-Institut für Wirtschaftsforschung an der Universität München, München, Vol. 22, Iss. 01, σελ.8,
<https://www.econstor.eu/bitstream/10419/232379/1/CESifo-Forum-2021-01-p03-08.pdf>,
(Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022)
8. <https://www.tandfonline.com/doi/epub/10.1080/07036337.2020.1852231?needAccess=true> (Τελευταία Πρόσβαση: 10/10/2021)
9. Liviero Edoardo (2020), “Will Next Generation EU require a change in the European Economic Constitution?”, University of Venice, Master’s Degree in curriculum Finance, σελ. 83, <http://dspace.unive.it/bitstream/handle/10579/19184/853762-1250124.pdf?sequence=2> (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022)
10. Lukić Radović, M., & Vlajković, M., (2021), “HOW FIRM ARE THE BONDS THAT TIE THE EU TOGETHER? EU RULE OF LAW CONDITIONALITY MECHANISM AND THE NEXT GENERATION EU RECOVERY FUND”, EU and Comparative Law Issues and Challenges Series (ECLIC), Vol. 5, σελ. 57–88,
<https://hrcaak.srce.hr/ojs/index.php/ecllic/issue/view/853> (Τελευταία Πρόσβαση 26/09/2021)
11. Special meeting of the European Council (17, 18, 19, 20 and 21 July 2020) – Conclusions, Brussels, 21 July 2020, EUCO 10/20, p.3,
<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/07/21/european-council-conclusions-17-21-july-2020/>, (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)
12. Stella Ladi & Dimitris Tsarouhas (2020), “EU economic governance and Covid-19: policy learning and windows of opportunity”, Journal of European Integration, Vol.42 No.8, σελ.1048-1049,
13. Βλ. European Parliament (2021), “Recovery and Resilience Plans - An overview”, p.7,
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/659657/IPOL_IDA\(2021\)659657_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/659657/IPOL_IDA(2021)659657_EN.pdf) (Τελευταία Πρόσβαση 10/01/2022)
14. European Commission (2020), “Questions and Answers: Solvency Support Instrument”,
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_20_946 (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022)

15. European Commission (2021), “Greece’s recovery and resilience plan”
https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/greeces-recovery-and-resilience-plan_en#:~:text=The%20plan%20will%20lift%20Greece's,States%2C%20for%20instance%20through%20exports. (Τελευταία Πρόσβαση: 23/12/2022)
16. European Commission (2021), “Speech by President von der Leyen at the European Parliament Plenary on the European Parliament's scrutiny on the ongoing assessment by the Commission and the Council of the national recovery and resilience plans”,
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_21_2887 (Τελευταία Πρόσβαση: 19/04/2022)
17. European Commission (2021), “Spring 2021 Economic Forecast: Rolling up sleeves”,
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_2351 (Τελευταία Πρόσβαση: 10/01/2022)
18. European Commission (2021), “What is Horizon Europe?”,
https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)
19. European Commission (2022), “RescEu”,
https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/resceu_el (Τελευταία Πρόσβαση: 08/04/2022)
20. European Union (2020), “What is the InvestEU Programme?”,
https://investeu.europa.eu/what-investeu-programme_en (Τελευταία Πρόσβαση: 07/04/2022)
21. European Central Bank (2022), “ECB staff macroeconomic projections for the euro area, Overview”,
https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202203_ecbstaff~44f998dfd7.en.html#toc5 (Τελευταία Πρόσβαση: 14/04/2022)
22. European Central Bank (2022), “ECB staff macroeconomic projections for the euro area, Overview”,
https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202203_ecbstaff~44f998dfd7.en.html#toc5 (Τελευταία Πρόσβαση: 14/04/2022)
23. Miliaropoulos D., Papageorgiou D., Vasardani M., Vourvachaki E. (2021), “The Impact of the Recovery and Resilience Facility on the Greek Economy”, Bank of Greece, σελ.8

<https://www2.aueb.gr/conferences/Crete2021/Slides/PapageorgiouD.pdf> (Τελευταία
Πρόσβαση: 04/01/2022)